Paardendiefstal op de farm
1924

A.M. de Jong
G. van Raemdonck

DE WERELDREIS VAN

Bulletje en Boonestaak

Paardendiefstal op de farm

(verhaal 8 - strook 644 - 735)

1924

Paardendiefstal op de farm bevat weer zo'n ijzersterk ingrediënt om je vingers bij af te likken: een paardendief wordt in de kraag gegrepen en veroordeeld... En hoe! Een echte triller. Verteld zonder overdrijving met een ontknoping à la Hitchcock. De spanning die met alle emoties gepaard gaat, is prachtig opgebouwd. Met dieven wordt korte metten gemaakt. Standrecht dus. Geen verschil weten tussen het mijn en het dijn, dàt kost je de kop. Een paard stelen, dàt is de allerergste diefstal, want wat is een man waard in die enorme ruimte die Amerika heet en waar je zonder paard niets bent. Een absolute voorwaarde om je werk te doen en om te kunnen overleven. Een paard stelen betekent dat je iemand (bijna) van het leven berooft. Snelrecht dus: ter plekke ophangen en geen gezeur. Geen hoor en werderhoor, geen discussie over deze straf(maat), zulke overtredingen worden ter plekke en publiek bestraft, zodat dit voor iedereen duidelijk is.

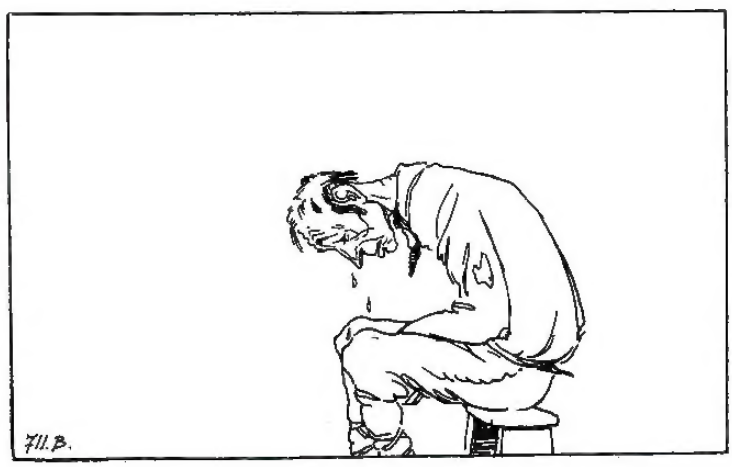

Zo gebeurde dat. Wie 'Kuifje in Amerika' leest of gelezen heeft, weet dat Hergé het zo 'vertelde', zoals alle films binnen dit genre dat zo vertellen van John Wayne tot Clint Eastwood en van Errol Flynn tot Lex Barker (Voor de goede lezer benadruk ik het feit dat Clint Eastwood een aparte plaats binnen het genre bekleedt).

Maar hier gebeurt wat anders: de dief krijgt een proces. A.M. de Jong is een verteller en tenslotte geen zwijgzame 'Dirty Harry' die de discussie uit de weg gaat. De sociaal-maatschappelijke inborst van A.M. doet zich spreken: als iemand zo'n vreselijke daad op zijn geweten wil hebben dan moet dat een achtergrond hebben. Het bewijs wordt vlot geleverd met gespeelde weerbarstigheid van de epigoon, maar door een truc van Boonestaak wordt de bewijslast onweerlegbaar. Het vervolg is een mengeling van een 'tear-jerker', rechtspraak zonder omhaal ("Ik moet eigenlijk heel boos zijn, maar ik kan wel tegen een aardigheidje") en een wending die zeer verrassend is: onschuldig wegens een persoonsverwisseling. Niemand die na zo'n verhaal nog een veroordeling wilde, ofwel hoe de 'Baron van Münchhausen' een wending gaf aan het proces, wat niemand geloofde, maar wat iedereen kon billijken. Geen veroordeling, want wie goed doet, goed ontmoet. Met deze oplossing krijg je er wat voor terug. Het zij zo. Een echte padvindersoplossing, of, om de woorden van Boonestaak te gebruiken: "Die graskevers hier in Amerika begrijpen immers toch niet, hoe fatsoenlijke Hollandse jongens met elkaar omgaan!" 1924 is ook de tijd waarin de padvinderij een vaste plaats in 'ons' bestaan had gekregen. De jamboree die dat jaar in Kopenhagen werd gehouden overtrof die in grootte en animo van die van het jaar 1920 in Londen. Ook de Socialisten hadden grote evenementen die het samenhorigheidsgevoel bevorderden, terwijl andere partijen binnen onze verzuilde samenleving zich op dezelfde manier dienstbaar maakten. De maakbaarheid van de samenleving... het geloof daarin was groot. Een jaar later kwam Colijn aan de macht om uit te testen hoe bezuinigingen doorgevoerd moesten worden. Na de Krach van 1929 mocht hij dit van 1931 tot en met 1939 alsnog doorvoeren. Een beleid dat nagedreund heeft tot op heden. Het vermaledijde fietsplaatje, een belasting van f 2,50, werd hiervoor berekend; anders had je een gaatje in het plaatje zodat je als minvermogende herkend werd. Na de oorlog kwam dit als schrikwekkend voorbeeld niet meer terug. Het recht wat men had, mocht niet meer zo zichtbaar worden met als gevolg dat de balans 'nu' (lees: vanaf de jaren zestig tot nu) doorsloeg naar de andere kant.

Stel: Jack, onze paardendief is een Marokkaan!? Hoe zou het vervolg van het verhaal zijn nadat de rechter dezelfde uitspraak had gedaan met de kennis die we nu hebben. (P.s. niet aan Rob Oudkerk vragen).

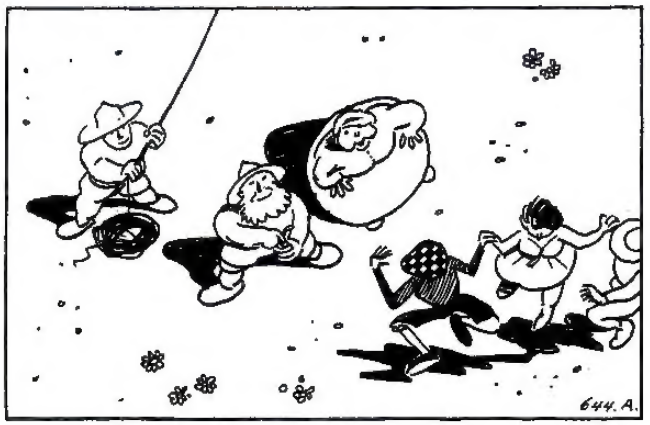

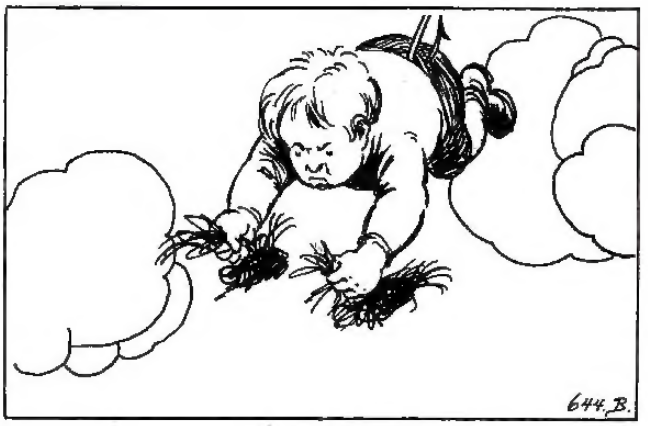

En daar zag hij beneden zich op het grasveld de anderen. Ned hield het touw vast en vierde het rustig, net of alles in orde was. Met schrik zag Bulletje de reuzenkluwen touw. Dat kon een heel tijdje duren, eer dat helemaal afgewonden was! En oom stond te lachen en stopte een pijp. En tante had haar handen in de zijden en lachte dat de tranen over haar gezicht liepen. En Piet, Marie en Boonestaak hadden mekaar bij de handen genomen en dansten in het rond als wilden. Ze hadden er allen evenveel pret in.... Bulletje kon het allemaal nauwkeurig zien, al werd de afstand ook met ieder ogenblik groter. Eerst werd hij boos en toen verdrietig.... Het was ook wel bar! Daar hing hij onder aan een vliegerstaart en als ie d'r af viel, was hij minstens te pletter en die anderen, z'n familie en z'n vriendjes, inplaats van angstig te zijn en hem te helpen, die lachten! Die hadden lol! Die verheugden zich om zijn ongeluk! Die hadden schik in zijn angstig gezwaai! Die vierden het touw nog maar aldoor verder! Wat een gemene bende!

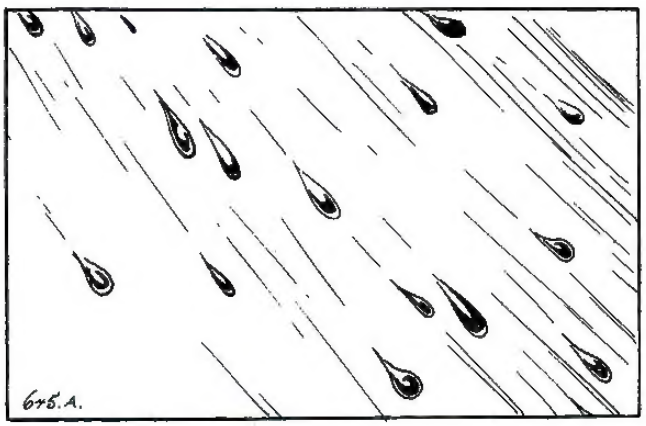

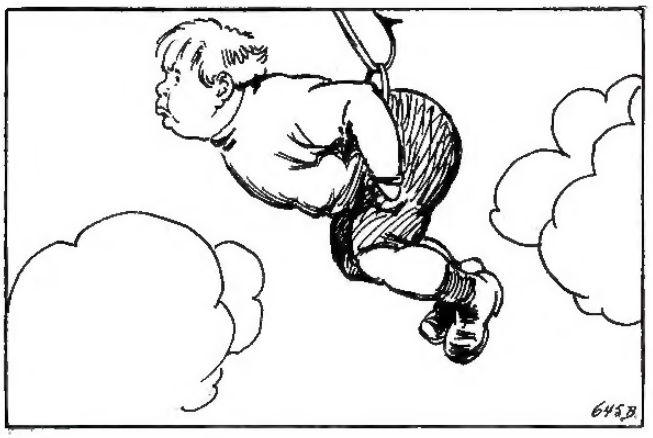

Duidelijk hoorde Bulletje ineens de stem van Boonestaak die verrukt kraaide:
"Kijk 'm spartelen! Net een kikkervis aan de haak."
En toen Piet, die gierend schreeuwde:
" 't Is net of 't regent, maar dat zijn Bulletje z'n tranen maar!"
En toen proestte het hele gezelschap van 't lachen en ze zwaaiden met hun bovenlijf heen en weer en hielden hun buik vast en riepen:
"O! O! O!..."
En toen werd Bulletje zó verontwaardigd dat hij ineens ophield met huilen. Hij gooide woedend de graszoden weg, stak z'n handen in z'n broekzakken en kneep z'n knieën stijf bij elkaar. Spartelen wou ie ook niet meer! Daar zouen ze tenminste geen plezier van hebben, die beulen daar beneden. En als ie straks viel - en hij zou vàst vallen! - en met een gebroken nek en armen en benen daar beneden lag, dan zou ie nóg geen kik geven! En dan zouen ze spijt hebben en huilen en zeggen:
" 't Was toch een dapper Bulletje!" Maar dan was 't lekker te laat!

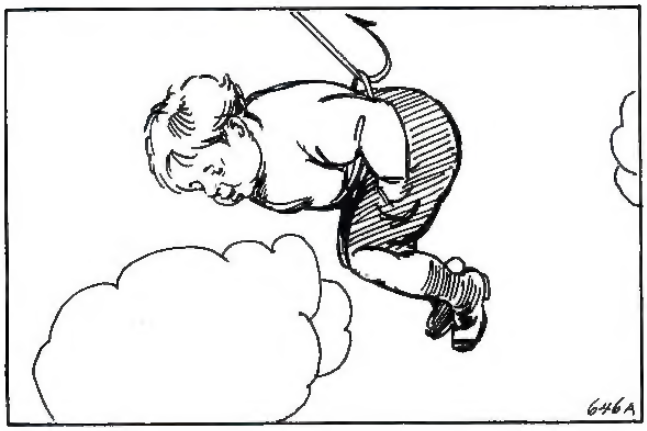

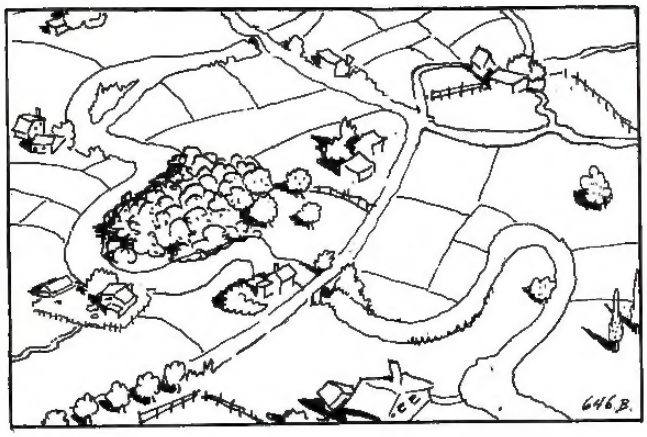

En toen Bulletje daar zo stil onder aan die vliegerstaart hing en almaar hoger en hoger steeg, zo langzaam en rustig, en die grote wereld daar zo onder zich zag wegzakken, toen verdween zoetjesaan alle angst uit hem en begon hij het hele geval een beetje komisch en zelfs een beetje prettig te vinden. Zo'n mooi gezicht had ie nog nooit gehad! O, wat kon je ver kijken! De boerderij en de schuren en de stallen waren net dingetjes uit een speelgoeddoos! En hij zag de heuvels en in de verte zelfs bergen, hoge bergen! Hij zag de rivier in de groene landen liggen, net als een lint van zilver, slingerdeslang over de wereld. Er dreven lucifersdoosjes op en dat waren de schepen. En die stippeltjes op de witte wegen, dat moesten zeker mensen verbeelden en paarden.... O, o, wat was dat allemaal klein en prutserig! En wat was de aarde mooi, as je d'r zo uit de hoogte bekeek! Hij zocht naar z'n vrienden op het veld, maar hij kon ze niet meer terugvinden. Het vliegertouw leek in de lucht te verdwijnen en hij steeg maar en steeg....

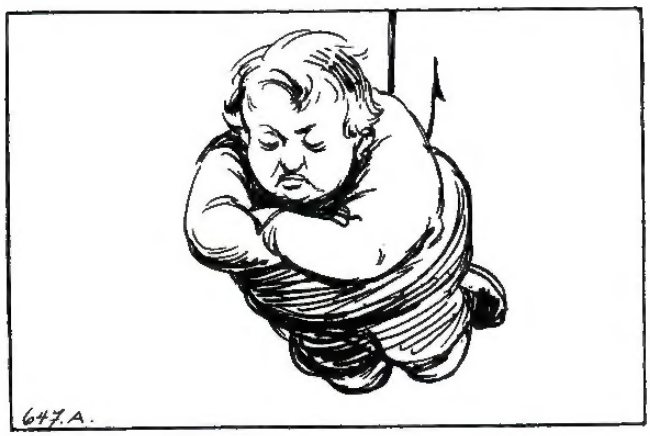

Af en toe hoorde hij boven zich die hatelijke vlieger lachen, maar hij zei niks meer. 't Kon 'm nou niet meer schelen! Die gemene plagerij viel 'm erg mee! Voor zijn part mochten ze 'm iedere dag zo plagen! 't Was fijn...! Nou zou ie es een poosje z'n ogen dicht doen en dan weer ineens naar beneden kijken om te zien of ie weer veel gestegen was...! Een hele poos hield Bulletje zijn ogen stijf dicht, tot ie ze ineens verschrikt opende en riep:
"Au!"

Hij had z'n hoofd gestoten. Hoe kon dat? Zo hoog in de lucht...? En tot zijn grote verwondering keek hij midden in het gezicht van de maan, die ook bleek zag van schrik en ook "Au!" zei. Bulletje wreef zijn hoofd en de maan knipte met z'n linkeroog, waar Bulletje tegen gestoten had.
"Neem me niet kwalijk, meneer de maan," zei Bulletje, "ik deed 't per ongeluk."
De maan lachte goedig en zei:
" 't Is niet erg hoor, 't kwam alleen wat onverwachts!"

"Gossie," zuchtte Bulletje, " 'k wist niet, dat ik al zó hoog was.... Waar is de aarde nou?"
"Die donkere bal daar beneden," zei de maan. "Kijk, de ene helft is een beetje verlicht, daar schijn ik op, zie je. En aan de andere kant schijnt de zon."
Bulletje schrok ervan. Dat balletje, nog niet zo groot als een mensenhoofd? Moest dat de aarde voorstellen? Lieve hemel, hoe moest hij daar ooit weer terugkomen?
"Waar kom je eigenlijk vandaan?" vroeg de maan.

"Van Amsterdam," zei Bulletje met een benepen stemmetje.
"Wel," zei de maan, "dat tref je! Je kunt Amsterdam net zien. Wacht, ik zal es even wat helderder schijnen."
En toen werd het op aarde ineens heel licht en Bulletje, die scherp toekeek, zag nog niets.
" 't Is veel te ver weg," zuchtte hij. "Ik zie niks."
"Hier," antwoordde de vriendelijke maan, "neem deze verrekijker, dan zal 't wel beter gaan."
En toen had Bulletje ineens een verrekijker in z'n handen.

En toen zag hij Amsterdam heel duidelijk liggen. Snel zocht hij de straat waar hij woonde en warempel, daar had hij hem al gevonden. Maar er liepen haast geen mensen. 't Was zeker al laat in de avond! Maar... ja... heus... daar... voor dat open raam... maar daar zat zijn moeder...! O! o! wat was Bulletje blij...! En wat deed ze daar? Ze had een papiertje in haar hand, een brief, die ze las.... Een brief... Bulletjes brief uit New York zowaar! Nou keek ze op en haar ogen stonden vol tranen. Ze streelde het briefje met haar vlakke hand en las het nog eens over en streelde het weer en veegde toen haar ogen af met haar zakdoek. Ach, wat voelde Bulletje zich schuldig! En toen las ze 't briefje alweer en, nee, 't was echt waar, toen glimlachte ze! En ze keek door het open raam naar buiten, naar de maan....
"Dag, moeder!" schreeuwde Bulletje.

Maar Bulletjes moeder wendde haar gezicht af en zei niets. Ze had hem natuurlijk helemaal niet gezien of gehoord en zo maar es naar de maan geknikt. Bulletje snikte het uit van verdriet en de maan zei ernstig:
"Ja, jongetje, dat komt ervan, as je van je moeder wegloopt. Kijk es, wat ze nou doet."
Bulletje veegde gauw z'n ogen droog en keek weer. Hij zag z'n moeder door de open deur in de slaapkamer gaan. Daar sliepen haar andere kinderen. Bulletje zag, hoe zij de dekens wat beter in de hun rug stopte, hoe zij zich over hen heen boog en ze één voor één een zoen gaf. Toen bleef ze nog een poosje voor hen staan kijken en keerde daarna langzaam in de voorkamer terug. O, o, wat voelde Bulletje zich eenzaam en verlaten! Er kwam een floers voor zijn ogen en toen hij weer helderder kijken kon, zag hij Amsterdam net in het donkere gedeelte wegdraaien.
"Moeder," mompelde hij, en snikte zachtjes.

"Kom," zei de maan troostend, "huil nou maar niet. D'r is toch niets aan te doen."
Bulletje zuchtte als een blaasbalg. Meteen voelde hij de haak aan zijn broeksband trekken en hij hoorde de vage stem van de vlieger zeggen:
"Kom, we gaan nog een beetje hoger."
De maan zei:
"Blijf nog wat, jongetje, ik heb het hier zo alleen."
"Ik wou wel," zuchtte Bulletje, "maar ik ben geen baas."
En daar dreef hij alweer van die goeie, bleke maan weg.
"Dag, meneer de maan," zei hij beleefd."Dag, jongetje," zei de maan, "pas maar op dat je je niet brandt aan de zon of aan de sterretjes."
Angstig keek Bulletje om zich heen. Daar had-ie nog in 't geheel niet aan gedacht! 't Was waar, de sterren stonden al veel dichterbij en ze flikkerden nijdig. Een schrik schoot door Bulletjes hart; stel je voor, dat het vliegertouw eens doorbrandde!

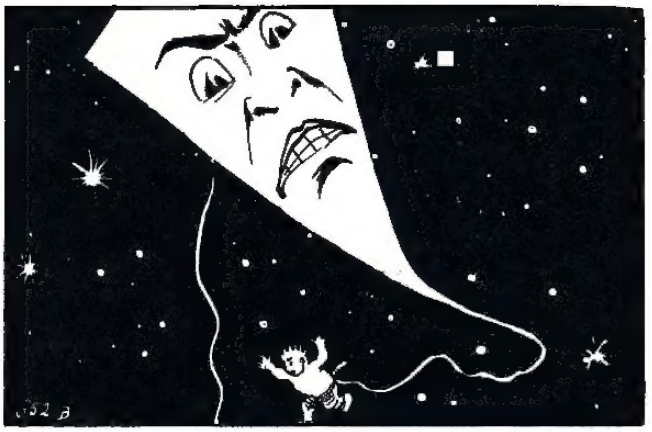

De vlieger zuchtte hartbrekend, maar Bulletje liet zich niet vermurwen en slingerde net zo lang tot hij het vliegertouw te pakken had. Toen legde hij zijn hoofd erlangs en riep:
"Halloh! Is daar iemand?"
En daar kwam zowaar de stem van Ned terug, die zei:
"Ja, hier is Ned. Halloh! Bulletje, ben jij 't?"
En die stem klonk helemaal niet verontrustend. Dat griefde Bulletjes teergevoelig hartje en nogal stuurs riep hij naar beneden:
"Zeg, is dat lolletje nou haast uit! Haal die vlieger nou in! Ik ben de maan al voorbij!"
Hij hoorde duidelijk het lachen en toen kwam Boonestaaks stem, die zei:
"Is het mooi weer daarboven, Bulletje, en heb je 't nogal gezellig?"
Bulletje vond hem onuitstaanbaar en gaf geen antwoord.

De vlieger zuchtte hartbrekend, maar Bulletje liet zich niet vermurwen en slingerde net zo lang tot hij het vliegertouw te pakken had. Toen legde hij zijn hoofd erlangs en riep:
"Halloh! Is daar iemand?"
En daar kwam zowaar de stem van Ned terug, die zei:
"Ja, hier is Ned. Halloh! Bulletje, ben jij 't?"
En die stem klonk helemaal niet verontrustend. Dat griefde Bulletjes teergevoelig hartje en nogal stuurs riep hij naar beneden:
"Zeg, is dat lolletje nou haast uit! Haal die vlieger nou in! Ik ben de maan al voorbij!"
Hij hoorde duidelijk het lachen en toen kwam Boonestaaks stem, die zei:
"Is het mooi weer daarboven, Bulletje, en heb je 't nogal gezellig?"
Bulletje vond hem onuitstaanbaar en gaf geen antwoord.

Hij wachtte een poosje en toen hoorde hij de stem van oom, die vroeg:
"Halloh, Bulletje! Hoe gaat 't? Ben je nog niet duizelig?"
"Gelukkig," dacht Bulletje, "oom is tenminste nog al een verstandig man," en hij zei vriendelijk:
"Nee, oom, dat gaat wel. Maar ziet u, we komen zo akelig dicht bij de sterren en as nou het vliegertouw doorbrandt, dan...."
Verder kwam hij niet, want langs het touw steeg een gelach naar hem op van al de stemmen tegelijk, van oom, tante, Marie, Piet, Boonestaak en Ned! Wat een gemeneriken, om daarover te lachen! 't Kon ze niks schelen, dat hij uit de sterren naar beneden duikelde en op de aarde te pletter viel...! Moedeloos liet hij het vliegertouw los en viel met een schuine zwaai weer onder de vlieger. Die zuchtte en bromde:
"Daar moet je geen gewoonte van maken, jongetje, want anders laat ik zo mijn haak los!"

Bulletje werd ijskoud van angst bij dat dreigement en hield zich zo stil als een muisje. En beneden ging die onbarmhartige Ned zeker maar kalm door met z'n reuzenkluwen touw te vieren, want ze stegen maar, stegen maar, stegen maar.... Ze gingen door wolken heen, de maan raakte al dieper en dieper onder hen, de aarde zag Bulletje allang niet meer en de sterren kwamen al dichter en dichterbij. En hoe hoger ze kwamen, hoe angstiger dat arme Bulletje werd. En ja, hoor, daar kwamen ze al tussen de sterren in! Bulletje hoorde een raar gebrul en toen hij opkeek schoof hij rakelings langs de Grote Beer, waar de bootsman hem zo dikwijls van verteld had. Het beest gromde en sperde zijn bek open, maar gelukkig kon het niet van zijn plaats komen en zo kwam Bulletje er nog goed af. Maar nu dreven ze regelrecht op Orion af, die z'n zwaard al klaar hield om het touw door te snijden, en vals naar Bulletje loerde....

O! o! wat zat dat Bulletje in de penarie! Daar moesten immers ongelukken van komen! En jawel, nog voor ze bij de loerende Orion waren, kwam daar een komeet aansuizen, een ster met een lange, vurige staart en die mikte, mikte... en schoot ineens dwars door de vlieger heen...! De vlieger stond in een oogwenk in lichterlaaie en er was geen brandweer in de buurt om te blussen. "Help! Brand!" schreeuwde Bulletje, maar het enige wat hij hoorde als antwoord, was het tevreden gebrom van de Grote Beer en het valse lachen van Orion, die nog schik in het geval hadden op de koop toe! In een halve minuut was het gebeurd: de vlieger verbrandde tot poeier, de staart schroeide los en daar ging Bulletje! In duizelingwekkende vaart schoot hij naar beneden, het hoofd omlaag, door wolken heen, rakelings langs de maan, als een steen!

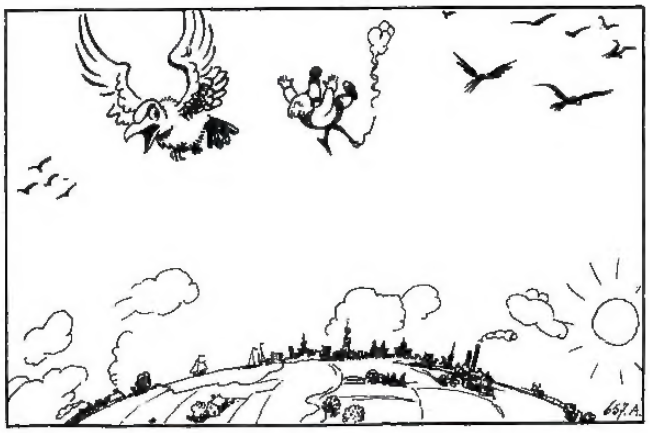

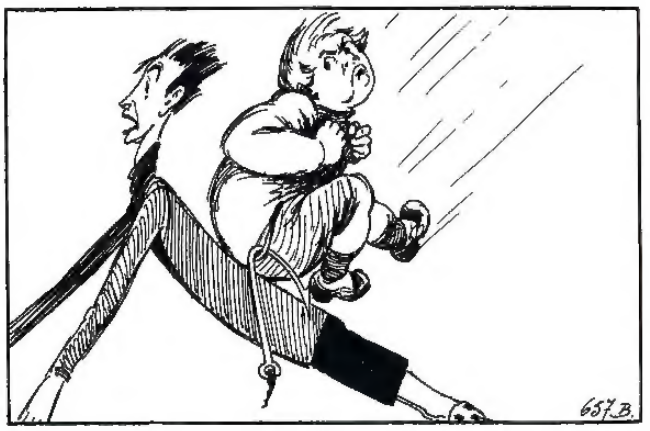

De vogels in de lucht schoten met verschrikt gekrijs opzij, als Bulletje aan kwam suizen en vlogen dan achter hem aan, nieuwsgierig waar dat rare ding naar toe wou. En Bulletje gilde in één adem door. Daar zag hij de aarde alweer dichtbij. Heuvels, velden en bossen, weiden, bergen en rivieren, steden en dorpen en boerderijen kon hij al onderscheiden... en daar had je het veld al, waar hij opgestegen was, en zijn kwelgeesten, die lachend naar hem keken.... Het hardst van allemaal lachte Boonestaak natuurlijk. Die schreeuwde het uit en danste ouder gewoonte op één been in het rond. Bulletje was woest! En hij besloot zich voor het laatst nog eens te wreken! Hij veranderde met een ruk van richting en schoot als een kanonskogel op Boonestaak af. Die kon zo gauw niet opzij komen en daar had je 't! Bulletje botste in volle vaart tegen hem aan. Boonestaak ging als een plank tegen de grond. Bulletje lag schreeuwend bovenop hem, sloeg, sloeg en sloeg, en toen....

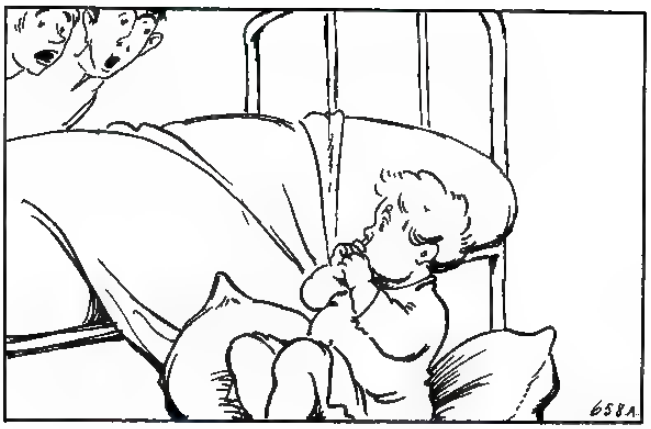

Toen werd Bulletje van zijn eigen geschreeuw wakker en vond zich terug op de vloer naast zijn bed, waar hij met zijn hoofdkussen en zijn dekens lag te vechten, die hij allerijselijkste stompen en trappen toediende. Verbaasd hield Bulletje op en bracht zijn vuisten naar de mond, want hij had de planken van de vloer ook op enige ferme opstoppers getrakteerd. En hij keek in de verwonderde gezichten van Boonestaak en Piet. Die waren wakker geworden van Bulletjes gegil en van zijn herrie, die hij gemaakt had, toen hij uit zijn bed viel en met zijn dekens en kussen aan 't vechten was geraakt. Boonestaak schudde het hoofd en zei tegen Piet: "Het arme kereltje is stapelgek geworden."
Piet knikte en zei met treurige stem: "Ik geloof het ook. We zullen Ned vragen, of ie 'm een dwangbuis aan wil doen."
En Bulletje keek maar aldoor even verbouwereerd.

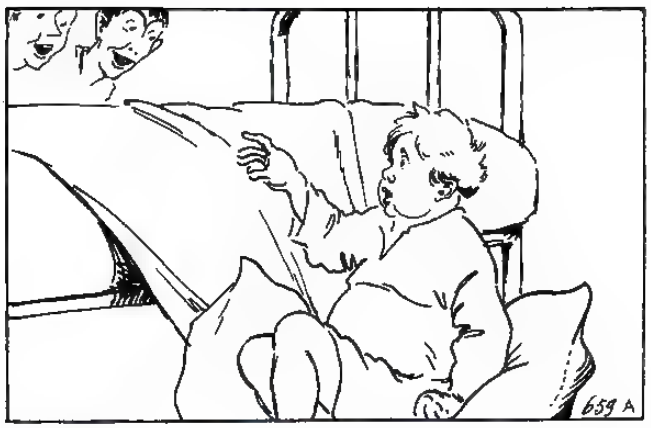

Eindelijk zuchtte hij diep en zei uit de grond van zijn hart: "Hè hè hè... wat ben ik blij dat het maar een droom was! En 't is jouw geluk ook, Boonestaak, want je was zo plat geweest als een dubbeltje...."
"Het schijnt heel erg met hem te zijn, Piet," zei Boonestaak met een bedenkelijk gezicht. Maar Piet was veel te nieuwsgierig om met de plagerij door te gaan en hij vroeg:
"Wat heb je dan gedroomd, Bulletje?"
Bulletje stond op, scharrelde z'n beddegoed bij elkaar en klauterde weer in z'n ledikant. Hij sloeg de dekens om zich heen, trok 'n knieën op en zat zo, lekker ingepakt, met alleen z'n bolronde, vergenoegde toet zichtbaar. Hij zuchtte nog eens van welbehagen en sloot eventjes z'n ogen om es goed te bedenken dat ie lekker veilig in z'n bed zat en dat het hele verschrikkelijke avontuur maar een benauwde droom geweest was. Hij glimlachte en zei:
"Hè... lekker in bed!"

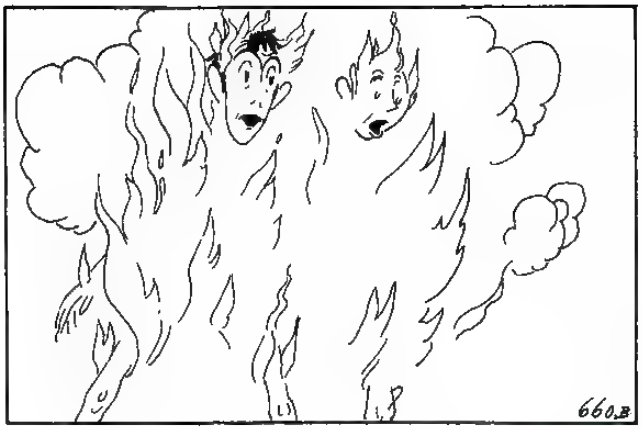

Maar daar waren Piet en Boonestaak niet mee geholpen en Boonestaak, vriendelijk als altijd, zei:
"Zeg, grinnikende oliebol, zou je niet es vertellen, waarom je zo kwaad was op je dekens en je hoofdkussen?"
"Oliebol is goed," zei Bulletje vergenoegd. "Dat heb je heel aardig bedacht, Boonestaak. Ik mag dat wel."
Toen begreep Boonestaak dat er iets heel bijzonders aan de hand moest zijn, want anders was Bulletje woest opgestoven. Daarom zei hij nederig:

"Nou, Bulletje, vertel nou es je droom! We branden van nieuwsgierigheid."
Bulletje liet hen rustig nog een poosje branden en zei daarna heel geheimzinnig:
"Maar je brandt lang zo hard niet als die grote vlieger!"
"Welke vlieger?" vroeg Boonestaak ongeduldig.
"Nou, je weet wel, die vlieger," zei Bulletje plagerig en toen werd Boonestaak echt kwaad!

"Ventje,"zei de lange dreigend, en hij schoof zijn dekens alvast een eindje terug; "ventje, nou moet je me niet langer treiteren, want anders zal ik jou es uit je dekens pellen en de vloer met je dweilen."
"Anders niks?" vroeg Bulletje met een dankbaar gezicht. "Je bent toch maar een hartelijk vrindje. Kom maar op!"
Boonestaak gooide één van z'n lange benen uit bed en Bulletje trok de dekens extra vast om zich heen. Maar Piet was bang, dat het droomverhaal voorgoed verloren zou gaan, En al vond hij een worstelpartij tussen die twee kemphanen ook niet te versmaden, het verhaal leek hem op dit ogenblik toch fijner en daarom zei hij gauw:
"Zeg, Boonestaak, maak nou geen heibel! Laat Bulletje nou vertellen. Toe Bulletje!"
"Nou," zei deze, "als Boonestaak z'n dweilplannen opgeeft, wil ik wel vertellen."
En toen trok Boonestaak aarzelend z'n been weer onder de dekens.

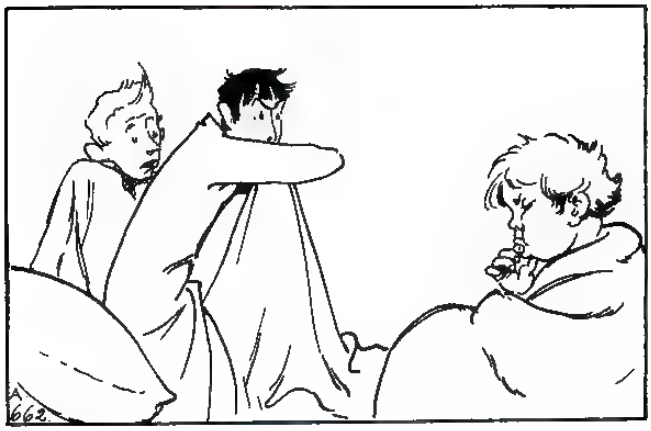

Bulletje deed z'n ogen dicht en glimlachte. Hij deed net of-ie erg lang diep moest nadenken, maar dat was eigenlijk alleen om Boonestaak wat te plagen en hem goed ongeduldig te maken. De lange hield zich echter verwonderlijk goed en zei niks. En toen moest Bulletje eindelijk van wal steken. Hij vertelde het hele gekke verhaal van zijn droom en er was maar één ding, dat hij stilletjes verzweeg; dat was zijn verdriet en zijn tranen, toen hij zijn moeder had zien zitten met zijn brief in haar handen. Piet en Boonestaak luisterden aandachtig en moesten telkens lachen om de onmogelijke dingen, die Bulletje in zijn droom beleefd had. En toen hij klaar was, klapte Piet in zijn handen en riep:
"Een fijne droom! Een fijne droom...!"
Bulletje lachte gevleid, maar Boonestaak trok een minachtend gezicht en zei:
"Hoe kan iemand z'n eigen zo van streek maken om zo'n droom! Alles is toch immers glad onmogelijk in heel die droom!"

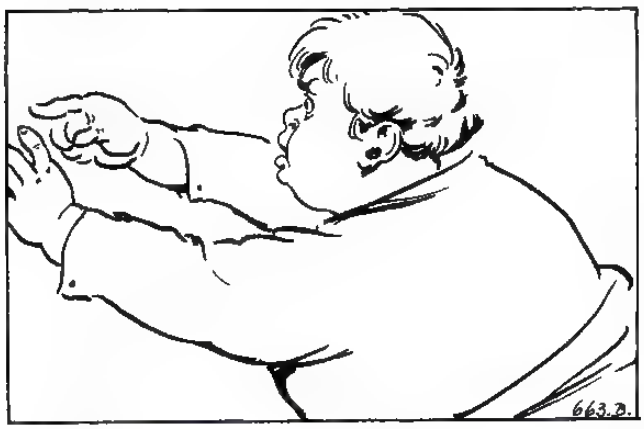

Bulletje voelde zich diep gegriefd. Die Boonestaak had nou altijd wat! Zelfs Bulletjes dromen kon hij niet met rust laten. En Bulletje zei verontwaardigd:
"Maar daar denk je toch in een droom niet aan! In een droom kan alles...!"
"Ja," zei Boonestaak op z'n gewone schimperige manier, "as je maar gek genoeg bent om alles te geloven. As ik dat gedroomd had, zou ik vast niet bang geweest zijn."
"Nou," riep Bulletje, zo nijdig als een spin, "dan mag ik lijen dat jij vannacht ook es zo'n droom hebt."
"O, gerust hoor," smaalde Boonestaak. "As ik ooit zo gek ben om zoiets te dromen, dan zeg ik in m'n droom tegen m'n eigen: "maak je niet druk om die flauwe onzin, Boonestaak, je droomt 't natuurlijk toch maar! En dan ben ik natuurlijk ook niet bang meer."
En dat vond Bulletje zo onduldbaar eigenwijs, dat ie niet wist wat ie daarop moest antwoorden, en dat gebeurde niet gauw!

Ze zwegen alledrie een poosje. Piet, omdat-ie benieuwd was, hoe de kibbelarij verder zou aflopen, Boonestaak, omdat-ie zich verheugde in Bulletjes stiekeme kwaadheid en Bulletje, omdat-ie eerlijk niet wist, wat-ie zeggen moest. Eindelijk zei Piet:
"Hoe kom je aan zulke rare dromen, hè!"
Bulletje haalde de schouders op. 't Kon 'm niks meer schelen. Heel de aardigheid was voor hem van die dromerij af. Maar Boonestaak zei minachtend:
"Nou, dat is nogal begrijpelijk."
"O!" kraaide Bulletje, "hij weet 't natuurlijk weer! Hij weet altijd alles, maar nou lieg ik! Nou, knappe jongen, vertel nou es op? Waar is die droom nou vandaan gekomen?"
Boonestaak floot eerst een klein liedje en toen zei hij overtuigd: "Van Ned z'n verhaal over dat vliegen met die magneet. Dat is in jouw malle hoofd an 't draaien geraakt en daarom heb je ook zo'n vlieggeschiedenis gedroomd. Doodeenvoudig!"

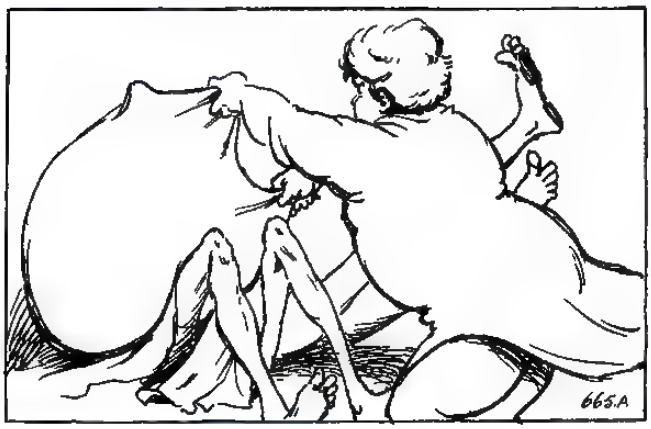

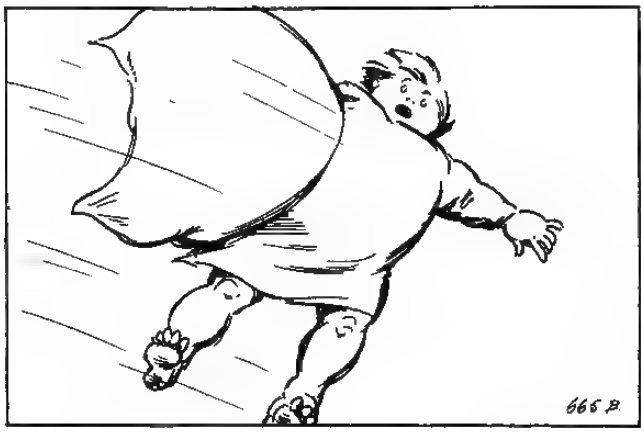

Bulletje kreeg het benauwd in z'n dekens! Zoiets ongelooflijks had ie zelfs van Boonestaak nog nooit gehoord. Hij blies van kwaadheid, en toen Piet nadenkend zei: "Ja, dat zou best kunnen!"
Toen hield onze dikke vriend het niet langer uit, gooide de dekens van zich af, greep z'n hoofdkussen bij de punten beet en gaf de twee droomuitleggers een klap tegen hun hoofd, dat ze allebei achterover in hun bed tuimelden. Deze gunstige uitslag van zijn aanval verdreef Bulletjes slechte humeur met één slag en hij lachte, dat hij schaterde. Maar het volgende ogenblik was zijn lach alweer over, want hij kreeg met Piets kussen een mep, dat-ie naar Boonestaaks kant haast uit zijn bed viel. Zover kwam het echter niet, want Boonestaak was ook alweer overeind en sloeg hem met zijn kussen weer rechtop. Het mishandelde Bulletje ging gauw overeind staan in z'n bed en begon als een razende op de hoofden van zijn vrienden te timmeren.

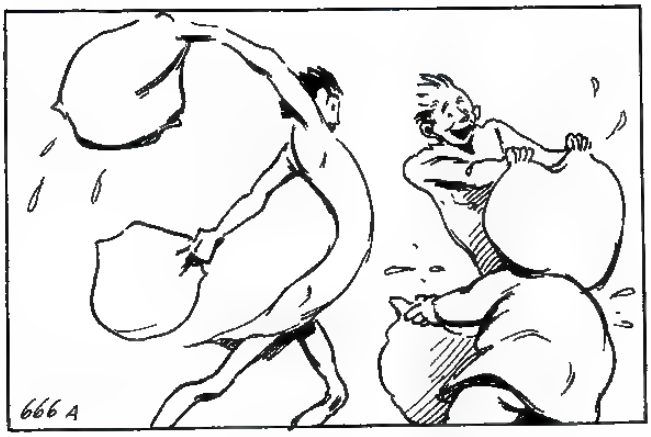

Boonestaak en Piet sprongen ook op en daar was de veldslag in volle gang. Ze sloegen met hun kussens als dollen op mekaar in, zonder meer te kijken wie ze raakten. Het was een fijne vechtpartij, want zeer deden de klappen niet, al viel je ook telkens haast omver, zó als ze aankwamen. De bedden waren te klein voor zulke hevige bewegingen al al gauw liepen ze mekaar schreeuwend en gierend van 't lachen in de kamer achterna en sloegen als wilden met de dof klappende kussens. En toen overkwam Boonestaak een klein ongelukje: hij zwaaide met zijn kussen langs de spijker in de muur. Even zei het 'krak', toen daalde het kussen op Bulletjes hoofd neer en op datzelfde ogenblik begon het in de slaapkamer te sneeuwen! Al de veren stoven uit het totaal opengescheurde kussen naar alle kanten door de lucht. Bulletjes haren en gezicht zaten er vol van en ook Piet en Boonestaak zelf hingen vol witte pluisjes en veertjes. Het gevecht was ineens uit. Geschrokken keken ze mekaar aan.

"Gossie!" zei Bulletje, terwijl hij probeerde een paar veertjes van zijn lippen te blazen.
Piet niesde zeven keer achter mekaar, want die had een veertje in zijn neus zitten. Boonestaak zei niets. Hij keek met grote, verschrikte ogen naar het bijna lege kussen in zijn handen. Hij zweette van angst en ontsteltenis. Wat zou tante daar wel van zeggen? En terwijl ze daar zo met z'n drieën bijeen stonden en keken of ze geen tien konden tellen, ging achter hen de deur open. De jongens keerden zich om en daar stond tante, met Marie bij zich, die haar nachtpon nog aan had. De drie zondaars keken naar tante of ze hun laatste oortje versnoept hadden en ze zagen er zó onmogelijk uit met hun verdwaasde gezichten en die komische veertjes in hun haren, dat tante het niet langer uit kon houden en begon te schateren van het lachen. En Marie deed niet voor haar onder. Ze lachten tot de tranen haar over de wangen liepen. En toen keken de drie oorlogshelden in hun hemd nog veel beteuterder.

Eindelijk stotterde Boonestaak:
"Ik kon 't niet helpen, tante.... Dat kussen...."
"Ja, ja!" riep tante, en ze deed ineens haar best om boos te kijken, "natuurlijk! dat kussen is uit z'n eigen gescheurd, zomaar, zonder dat je er iets mee uitvoerde."
"Nee, ziet u tante," kwam Bulletje z'n vriendje verdedigen, "maar Boonestaak kon 't heus niet helpen. Hij zag de spijker niet en zo kwam 't!"
"O," zei tante, "da's erg duidelijk!"
Marie stond schuin tegen haar moeder aangeleund en lachte nog maar aldoor. Dat ergerde Piet verschrikkelijk en hij riep ineens:
"Sta toch niet zo te giechelen. Wat is-t-er hier nou te giechelen?"
Toen moest Marie nog veel harder lachen en tante had halswerk om ook weer niet opnieuw te beginnen. Ze zag wel, dat de drie jongens er erg over inzaten en omdat ze een goeie tante was, vond ze, dat ze door hun schrik en angst al erg genoeg gestraft waren.

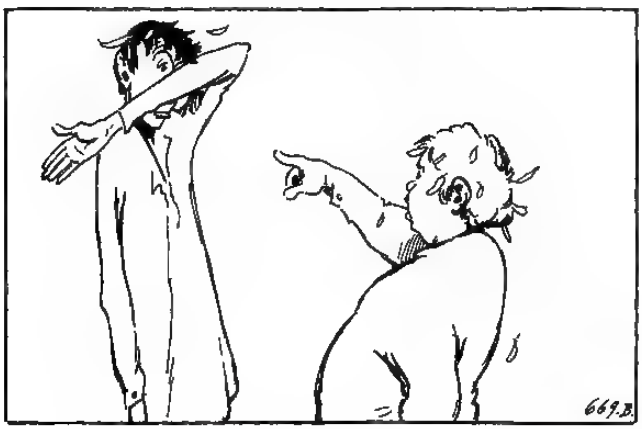

Daarom raasde ze maar niet en wachtte even, tot ze een ernstig gezicht kon trekken. En toen zei ze:
"Nou... ik wil er maar niks meer van zeggen, maar ik hoop toch, dat jullie voortaan een beetje wijzer zullen zijn. En kleden jullie je nou maar gauw aan, want 't is tijd om naar beneden te gaan."
Ze duwde de proestende Marie voor zich uit en ging weg. Toen de deur achter haar gesloten was, keken de jongens mekaar aan. Boonestaak zuchtte diep en veegde met z'n arm z'n voorhoofd af.
"Daar komen we genadig af, jongens," zei hij toen met een benepen stem.
"Tante is een schat," zei Bulletje uit de grond van zijn hart, "gewoon een schat! Je had gerust een pak op je ziel verdiend, Boonestaak."
"Ja," zei Boonestaak gul, "dat had ik. Maar jij ook, want jij bent begonnen."
"En Piet ook," rekende Bulletje uit, "want die heeft meegedaan."

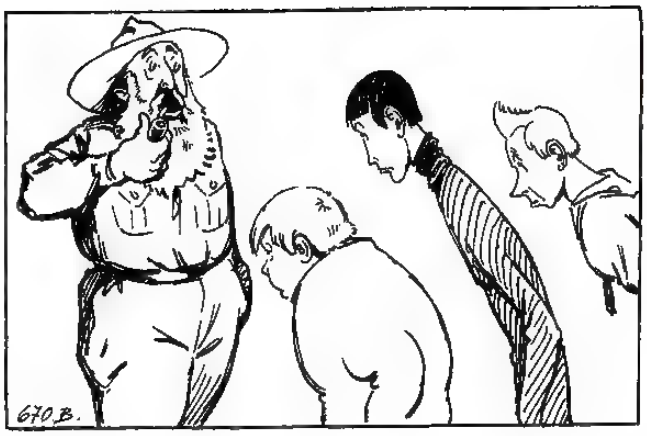

Zo waren ze alledrie tevreden en blij dat ze hun straf niet behoefden te ondergaan. Zij scharrelden hun veren bij mekaar, zo goed en zo kwaad als het ging en stopten ze in het kapotte kussen, dat ze voorzichtig op een stoel legden. Toen wasten ze zich en kleedden zich aan. En geen enkele keer hadden ze ruzie of schimpten ze op mekaar. Het was een wonder, zo braaf en eensgezind als ze waren. Je kon zien, dat de schrik er nog goed in zat! En beneden kwamen ze ongelofelijk rustig de kamer binnen. Zo netjes en onschuldig, dat tante zich omdraaide, om niet te laten zien, dat ze lachte. En oom keek de drie brave jongens, die zo kalm goeiemorgen zeiden en zo fatsoenlijk meteen aan tafel gingen zitten, stomverbaasd aan, de één na de ander. De jongens merkten het wel en kregen alledrie een beetje een kleur. Achter ooms rug legde tante haar vinger op de lippen, om ze te beduiden, dat ze niets moesten zeggen. Nou, dat zou ze niet moeilijk vallen...!

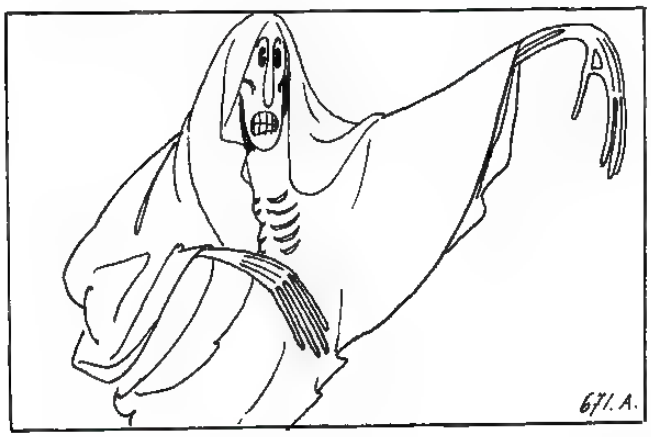

Zwijgend aten de jongens hun brood. Oom schoof onrustig heen en weer op zijn stoel. Hij voelde zich helemaal niet prettig in die ongewone, brave, rust.
"Zeg es, brave Hendriken!" bromde hij, "wat is er aan de hand? Hebben jullie een geest gezien?"
"Nee, vader," zei Piet zachtzinnig.
"Zijn jullie dan misschien geschrokken van je eigen ondeugendheid!" vroeg oom verder.
"Nee, oom," antwoordde Bulletje braafjes.
"Nou," riep oom, "dan kan ik tenminste zien, dat je nog dezelfde rakkers bent, want een behoorlijk mens zou daar zeker van schrikken. Zijn jullie dan misschien ziek?"
"Kijk maar es, hoe de zieken van hun boterhammetjes happen," lachte tante.
"Ja maar, wat duvel nog aan toe," viel oom uit, "waarom zetten jullie dan zulke uitgestreken gezichten. Daar steekt wat achter! Zijn jullie soms wat heel ergs van plan?"
"Helemaal niet!" betuigden ze alledrie, zo lief, dat oom zuchtend in z'n stoel achterover ging liggen en niet meer wist, wat ie er van denken moest.

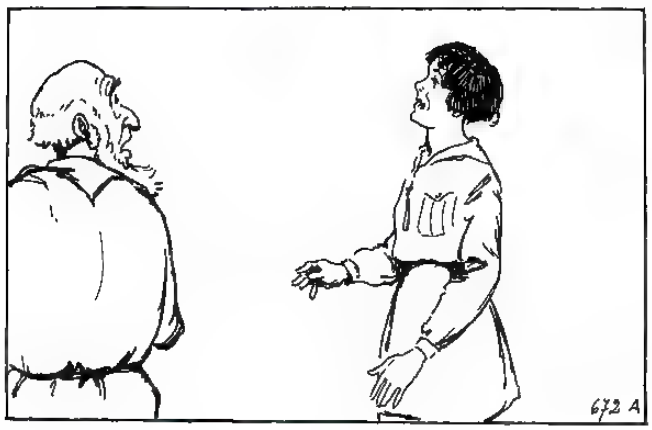

Toen kwam Marie binnen en zodra ze de drie braveriken zag zitten, schoot ze in een onbedaarlijke lach. Oom keek verwonderd op.
"Wat nou weer?" vroeg hij.
"O," zei Marie, "o vader... die jongens... als u dat gezien had...!"
"Wat gezien?" riep oom ongeduldig. Maar Marie had naar moeder gekeken en die had weer de vinger op de lippen gelegd. En toen zei Marie eigenwijs:
"Gezien, vader? Ik heb niks gezien. Wie praat er nou van gezien?"

De jongens grinnikten zachtjes en oom trok z'n wenkbrauwen op. Marie kwam hem een zoen geven en toen trok haar vader haar op de knie. Hij zei met een erg verdrietige stem:
"Iedereen weet 't en ik alleen niet! En nou was ik nog al van plan om dat mooie wit-zwarte lammetje aan m'n dochtertje te geven. Maar nou zal ik 't voor m'n eigen houen, hoor."
"Krijg ik 't heus, vader?" vroeg Marie. Oom knikte en hoewel de jongens luid protesteerden, zei ze toen:
"Nou, moet u horen!"

En ze vertelde haarfijn wat er boven gebeurd was. De jongens zaten er bij en kauwden met neergeslagen ogen hun brood. Maar als ze bang geweest waren, dat oom boos zou worden, viel het bar mee, want toen het verhaal uit was, zuchtte hij diep van verlichting en zei:
"De hemel zij dank...! De schooiers zijn dus nog zo gezond als een visje! Ik was al bang, dat ik iemand om de dokter moest sturen!"
Toen ademden de jongens ook verlicht op en Piet zei:

"Mot je weer echt een meid voor wezen, om zo te klikken."
Marie stak haar tong naar hem uit en zei:
"Maar ik krijg lekker 't lammetje."
"We zullen 't Kliklammetje dopen," verkondigde Piet.
Marie haalde haar schouders op en zei:
"Ach, jongen, ik wist toch veel te goed dat vader niet boos zou zijn! Anders had ik 't toch zeker niet verteld!"
En toen kwam Ned met een ontsteld gezicht binnenlopen.

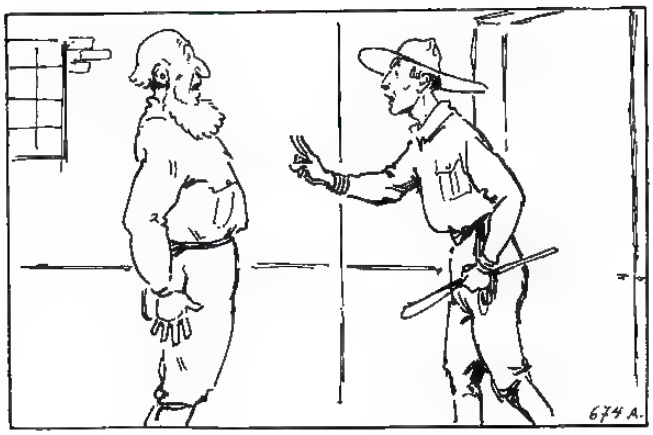

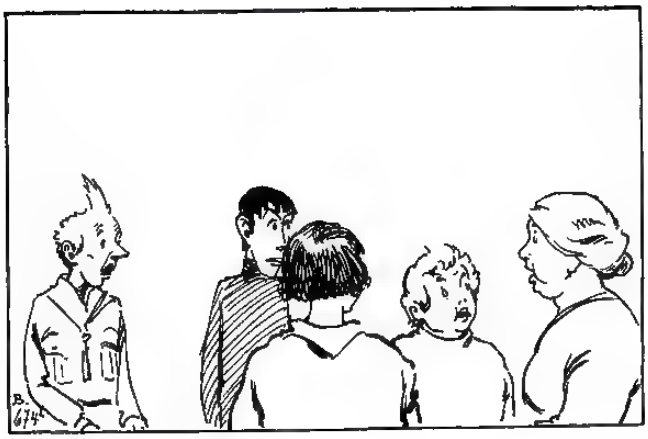

Oom zag dadelijk aan Neds gezicht dat er iets ernstigs aan de hand was. Hij sprong op en vroeg:
"Wat is er gebeurd?"
"D'r zijn twee paarden weg, baas," zei Ned. "Mijn nieuwe mustang en uw zwarte hengst."
Ooms gezicht betrok.
"Kunnen ze weggelopen zijn?" vroeg hij.
"Bestaat niet," antwoordde Ned. "Ik had de mustang zelf een kluisterblok aan zijn been gebonden. De knoop is doorgesneden. De paarden moeten gestolen zijn."

De grote mensen en de kinderen keken mekaar aan. Paarden gestolen? Bulletje en Boonestaak vonden het dadelijk buitengewoon interessant en de anderen toonden ook duidelijk een opwinding die bewees, dat zoiets niet maar wat heel gewoons was.
"Ontbreekt er geen mens op de farm?" vroeg oom.
"Nee," zei Ned. "Ik heb ze allemaal gezien."
"Verdenk je misschien iemand van de mensen?"
"Nee, baas. Ik geloof niet, dat 't iemand van de farm geweest is."

Oom dacht na. Vol spanning keken Bulletje en Boonestaak hem aan.
"Heb jij al één of ander spoor gevonden?" vroeg hij toen.
"Nee, baas, maar Ouwe Peter is aan 't zoeken."
"Goed," zei oom, "maak je dan klaar om de dief te achtervolgen. Peter en ik gaan ook mee."
Ned liep de kamer uit. Oom nam z'n geweer en z'n patroongordel van de wand. Bulletje en Boonestaak beefden van opwinding. Een jacht op paardendieven, in het verre, wilde westen!

"Mogen we mee, oom?" vroeg Bulletje ineens.
Oom keek hem verbaasd aan.
"Mee?" zei hij. "Zo'n kleine krekel mee op jacht naar paardendieven? Ben je niet wijs? We komen misschien in geen drie, vier dagen terug."
"O, dat hindert niet, oom!" riep Boonestaak, en Piet voegde er bij:
"O nee, vader, dat geeft niks!"
"O, wou jij ook al mee?" vroeg oom en hij lachte.
"Ze zijn enkel maar niet wijs," stelde tante vast.

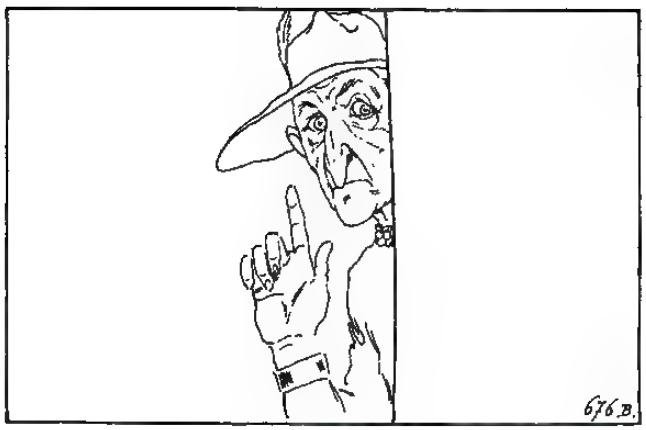

Oom zei niets meer. Hij had zijn patroongordel omgegespt en ook zijn revolvers. Met zijn geweer over zijn schouder, in z'n lange rijlaarzen en met zijn grote baard leek hij een vervaarlijke rover en Bulletje en Boonestaak keken hem vol bewondering aan. Ze konden wel huilen, omdat ze thuis moesten blijven, maar naar al die wapens te oordelen moest het heus wel iets zijn, waar je kinderen bij missen kon. Ze durfden niets meer te vragen. Ned kwam terug, eveneens met z'n geweer en revolvers gewapend. Hij keek erg donker. Niet alleen omdat zijn eigen mustang gestolen was, maar meer om de diefstal zelf. In dat land is paarden stelen zowat de ergste misdaad die je je denken kunt en het maakt de mensen altijd erg driftig.
Nauwelijks was Ned terug, of het donkere indianengezicht van Ouwe Peter kwam om de deur kijken en hij zei: "Ouwe Peter heeft een spoor gevonden."

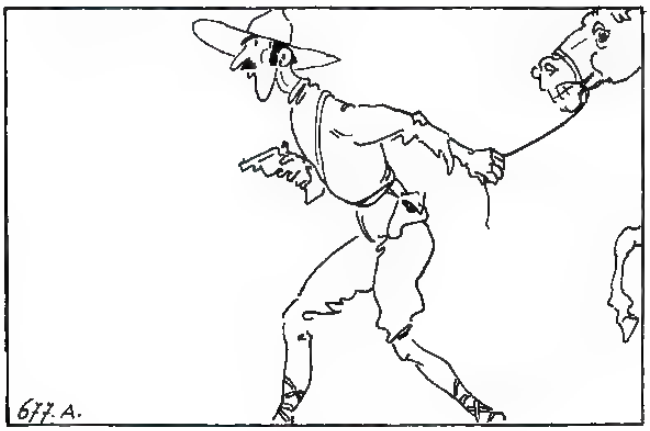

"Kom binnen, Peter en laat horen," zei oom.
Nieuwsgierig drongen de kinderen dicht om Ouwe Peter heen.
"Is maar één man geweest," zei deze. "Blanke met Indiaanse schoenen. Heeft revolver, grote hoed en bruin buis. Lange man. Schooier. Zullen 'm vangen."
"Hij heeft een grote voorsprong," zei oom.
"Hindert niet," beweerde Peter. "Last met mustang. Kan niet gauw vooruit komen."
"Hoe weet je dat allemaal?" vroeg Bulletje paf.
"Heel eenvoudig," lachte Peter vriendelijk. "Spoort in 't zand. Grote voet, zwaar ingedrukt. Lange, zware man, hoed afgevallen, op brede rand getrapt. Peter gezien, revolverkogel gevonden, uit gordel gevallen, strikkie bruin goed aan stalhaak, niet van ons, Indiaanse schoen gelapt. Peter gezien in spoor, zo alleen blanke mannen lappen, met spijkers. Zullen 'm vangen, kan Ouwe Peter niet ontlopen."
Bulletje en Boonestaak waren één en al bewondering! Dat was nog es een spoorzoeker, een echte Indiaanse spoorzoeker!

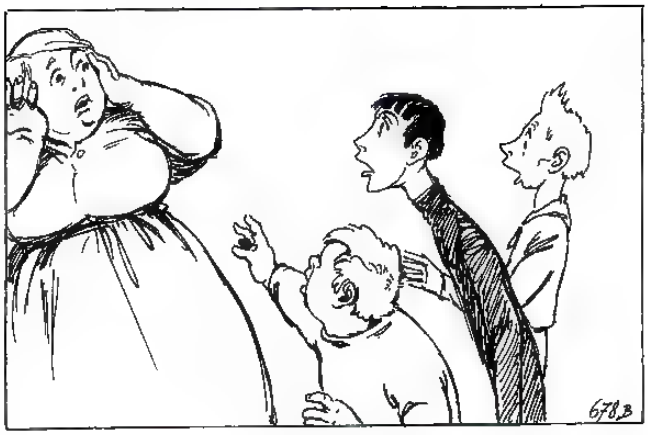

"Konden we maar mee!" zuchtte Boonestaak.
"Je bent mal, jongen," zei tante, " 't is voor de groten al gevaarlijk genoeg."
Ouwe Peter lachte, en schudde het hoofd.
"Helemaal niks nie gevaarlijk!" zei hij.
Hoopvol keken de jongens oom en tante aan.
"Nee," zei Ouwe Peter. "Niks nie. As spoor warm wordt, jongens achter in bosje. Ouwe Peter vooruit sluip, vóór dief en met geweer op kop; hij zeg: 'Handen omhoog!' Dief gevangen."

Tante lachte.
"Ja," zei ze, "als 't zo eenvoudig was."
"Gaat vast zo," hield Peter vol. "Spoor warm, kinderen achter. Wij vangen dief. Hij vecht niet tegen drie mannen met schietgeweren. Hij bange lafaard. En Ned altijd raak schiet. Maar niet nodig, hoor, vast niet," voegde hij er lachend bij.
En toen begonnen de jongens allemaal tegelijk te roepen en te smeken en te zaniken, dat de grote mensen er tureluurs van werden.

En op 't laatst zei oom:
"Och, Peter heeft eigenlijk gelijk, vrouw. D'r kan ze niks gebeuren bij ons."
"Zo," riep tante verschrikt. "En als die dief nou es uit een hinderlaag op jullie schiet?"
Peter lachte luid en zei:
"Hij knap man as hij kan zit in hinderlaag en Peter hem niet in de smiezen. Kan niet. Hij dom, groot bleekgezicht! Peter lacht om 'em!"
"Nou dan!" riepen de jongens in koor.
Tante protesteerde nog, maar oom zei:

"Och, je weet toch wel, dat er al in geen jaren meer op iemand geschoten is hier."
"Zo," zei tante, "maar neem je geweer toch maar mee."
"Da's voor de beren en zo," zei Ned lachend.
"Daar begint die ook nog," zuchtte tante.
"Wij staan er voor in dat de jongens veilig weer thuiskomen," beloofde Ned.
Toen gaf tante dan maar toe, al was het met een zwaar hart. Maar met drie zulke beschermers kon er eigenlijk ook niks gebeuren!

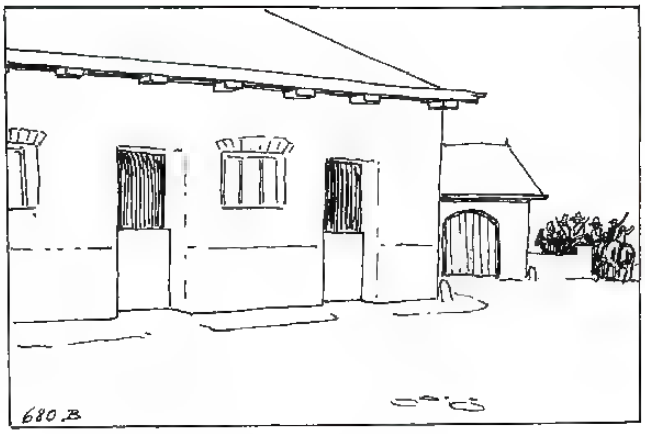

De jongens dansten van blijdschap en liepen mekaar haast ondersteboven in hun haast om bij de stallen te komen en hun paarden te zadelen. Al gauw was alles kant en klaar, proviand op de paarden gepakt, een tentdoek erbij, gereed voor een tocht van enige dagen.
"En ik?" vroeg Marie, half huilend. "Ik mag toch zeker ook mee?"
Maar daar wou tante helemáál niet van horen. Marie moest thuisblijven. Dat was geen meisjeswerk. En al haar smeken was tevergeefs.
"Troost je maar, Marie," zei Boonestaak. "Ik zal de hoed van de paardendief voor je meebrengen als herinnering!"
Marie vond dat ze daar weinig aan had, maar ze moest wel berusten in het onvermijdelijke. Triestig keek ze de kleine troep ruiters achterna die achter de stallen om tussen de korenvelden zwenkten. Tante schudde het hoofd en zei:
"Ik begrijp niet dat ik ze heb laten gaan. Die apen van jongens moeten ook overal bij zijn. En die grote lummels van mannen zijn ook niet wijzer."
Ze was bijna echt boos.

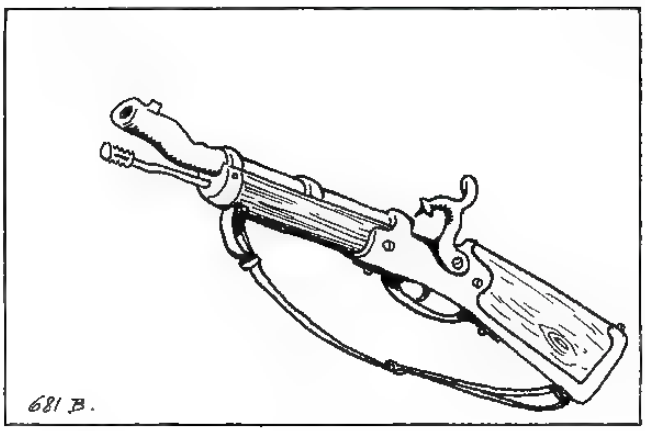

Op het smalle weggetje tussen de korenvelden was het spoor van de twee gestolen paarden gemakkelijk te volgen., maar verderop kwam men in bosachtig land en daar sprong Ouwe Peter telkens van zijn paard, ging met z'n neus vlak op de grond liggen en kroop zo een heel eind voort. Dan kwam hij terug en vertelde een heel verhaal van wat de dief daar allemaal gedaan had. Eenmaal bracht hij twee blonde haren mee, die aan een boomtakje gehangen hadden en nu wist hij precies hoe groot de man was, zei hij. En andermaal vertelde hij dat de dief een geweer had, een ouderwets geweer, waar-ie niet veel mee doen kon tegen hun repeteergeweer. Hij had de indruk van de kolf in de grond gezien en een geschaafd plekje tegen een boomstam, waar de loop gerust had. De man moest veel last hebben van de mustang. Telkens vond hij plekjes, waar alles vertrapt was onder de hoeven van het steigerend paard. Ned lachte. Hij begreep het best. Hij was alleen maar bang dat het de dief te bar zou worden en dat die de mustang zou doodschieten.

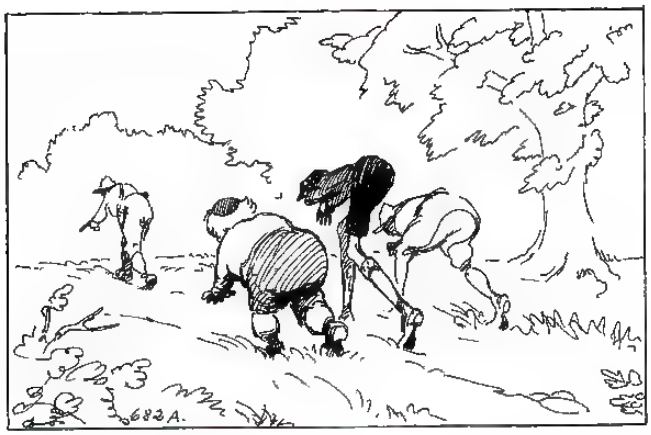

Bulletje en Boonestaak en Piet genoten. Ze speurden achter Peters hielen aan en probeerden ook wat uit te vinden. Maar ze zagen nooit iets bijzonders waar ze wat uit te weten zouden kunnen komen. En dan waren ze weer dubbel verbaasd als die ouwe Indiaan een heel verhaal vertelde van wat-ie uit de sporen gelezen had. Maar Boonestaak werd al gauw wantrouwig. Hij begreep van die spoorlezerij niets en begon te vermoeden dat Ouwe Peter ze voor 't lapje hield en Bulletje was daar ook bang voor. Piet schudde het hoofd.

"Nee, hoor," zei hij, "Peter weet alles heel precies. Geloof maar, dat alles uitkomt wat-ie zegt."
Juist kwam Peter weer terug van een sluiponderneming door het gras naar de oever van een beek, waarheen een spoor leidde. Zijn gezicht stond ernstig.
"Wat is er?" vroeg oom. "Is-ie in de buurt?"
"O nee," antwoordde Peter. "Hij is nog minstens zes uren voor, maar Peter gelooft dat-ie weet wie de slechte dief is. Boos man! Heel boos man!"

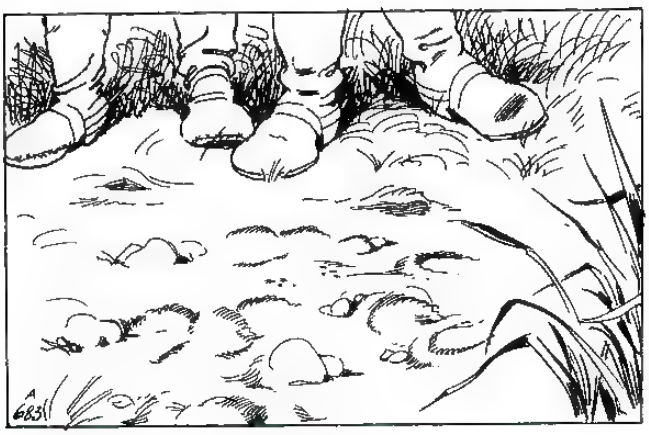

Hij bracht hen bij de oever van de beek. Daar was een stuk nat zand en daarop zag je veel diepe indrukken van paardenhoeven, wild door mekaar.
"Ruzie met mustang," zei Peter. "Maar kijk hier."
En hij knielde neer bij de duidelijke indruk van een grote revolver.
"Kopspijkertjes in de kolf," zei hij, met z'n vingers op de ronde puntjes wijzend in de afdruk. "En hier schildje met 'J.J.' d'r op. Zien?"
Ja dat zagen ze allemaal.
"Komt uit," zei Peter. "J.J.: James Jeffries. Ken ik. Grote, blonde man. Slecht hij! Kopspijkertjes betekenen mensen, die die doodschoot. Vechtkerel. Rover. Heel slecht. Wij hem vangen. Oah!"
Zijn zwarte ogen glinsterden. Oom keek bedenkelijk.
"Ik geloof," zei hij, "dat Ned maar met de jongens naar huis terug moest gaan en dat ik met Peter het spoor verder alleen volg."
Peter schudde het hoofd en zei:
"Niks nie nodig, baas. Helemaal geen gevaar. Wij dief vangen zonder schieten, gerust. Ned beste lassowerper. Kunnen 'm niet missen".

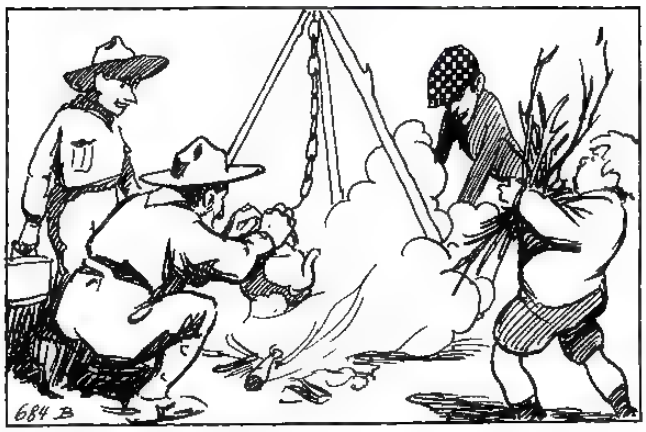

Oom bleef bezorgd kijken. Hij had nu toch spijt dat hij de jongens bij zich had. Met zo'n gevaarlijke sinjeur kon je beter praten als er geen kinderen bij waren! Maar ze alleen terugsturen ging ook niet. De jongens herademden. Ze begonnen het nu pas goed interessant te vinden. Maar het werd meteen heel moeilijk, want de sporen hielden hier volkomen op. Aan de overkant van de beek was ook geen enkele indruk van paardenhoeven te ontdekken.
"Is door beek gegaan," verklaarde Peter. "Ned en ik zoeken, waar weer op de oever. Baas koffie zetten."
Ned en hij reden weg, ieder naar een kant. Oom maakte met de jongens een kampvuur en zette koffie en sneed brood en vlees. De jongens waren de koning te rijk!
"Da's nou toch zeker een echt avontuur in 't wilde westen," verkneuterde Bulletje zich.
"En of!" riep Boonestaak. "Op jacht naar de paardendief. De Indiaanse spoorzoeker en de dappere cowboy!"
"Vergeet de dappere jongens niet!" vermaande Bulletje.

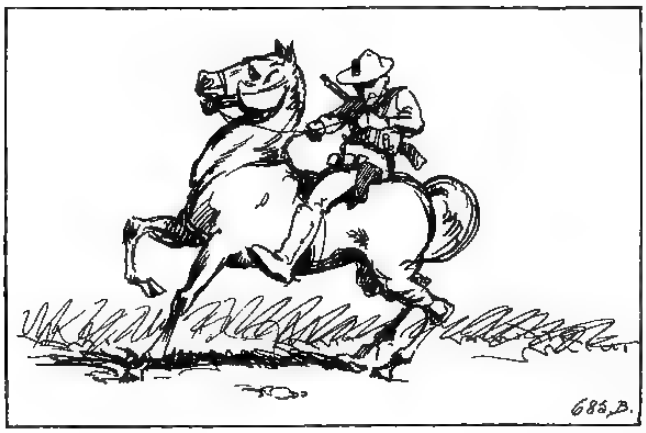

Spoedig verkondigde een revolverschot dat Ned het spoor had teruggevonden. Hij en Peter kwamen terug bij de anderen en het maal begon. De jongens konden haast niet eten van opwinding en haast. Zelfs Bulletje toonde weinig belangstelling voor de boterhammen.
"Laten we opschieten," zei hij. "Anders komt de dief nog verder voor."
"De dief moet ook eten," zei oom.
"Dat doet-ie natuurlijk onder het rijden," riep Boonestaak.
Ned glimlachte.
"Z'n paarden moeten ook rusten," zei hij. "Wij komen gemakkelijker vooruit dan hij met die wilde mustang."
De jongens waren er maar half gerust op en ze waren niet tevreden, eer ze weer te paard zaten en het spoor volgden van de paardendief, dat nu al dieper het bos in voerde. Ineens bleef Peter weer staan en sprong van zijn paard. Hij snuffelde over het gras en floot tussen zijn tanden. Blijkbaar had hij iets bijzonders ontdekt.

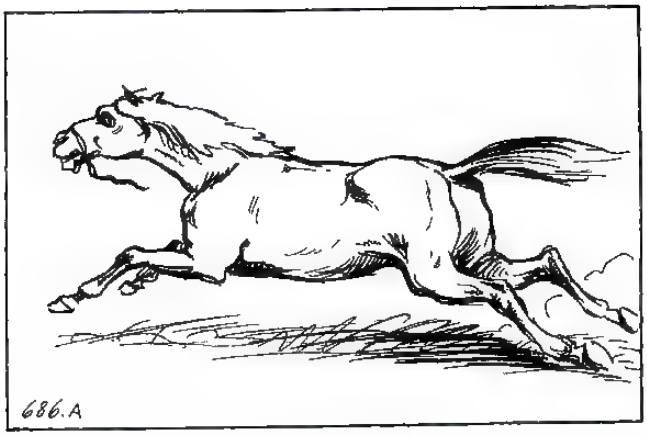

"Wat zie je, Peter, wat zie je?" riepen de jongens door elkaar.
"Mustang d'r vandoor!" zei Peter. "Hij losgebroken of losgelaten. Hier bos in. Dief daarlangs verder."
De jagers keken elkaar aan. Ned zei:
"We moeten naar de mustang zoeken. Die is vast niet ver weg."
Oom steeg af.
"Zoek maar," zei hij. "De jongens en ik wachten hier wel."
Maar daar hadden de jongens niet veel zin in! Zij waren bang dat de dief ontsnappen zou, als ze zo telkens halt hielden en ook wilden ze, als 't dan moest, liever mee naar de mustang zoeken. Oom verzette zich niet. Ze moesten het dan zelf maar weten als ze zich voor niks moe wilden maken. Nou, daar waren de makkers niet bang voor en vrolijk dreven ze hun paarden achter Peter en Ned aan, die al een eind het bos ingedrongen waren. Het spoor van de mustang was gemakkelijk te volgen. Dieper en dieper kwamen ze in het donkere woud.

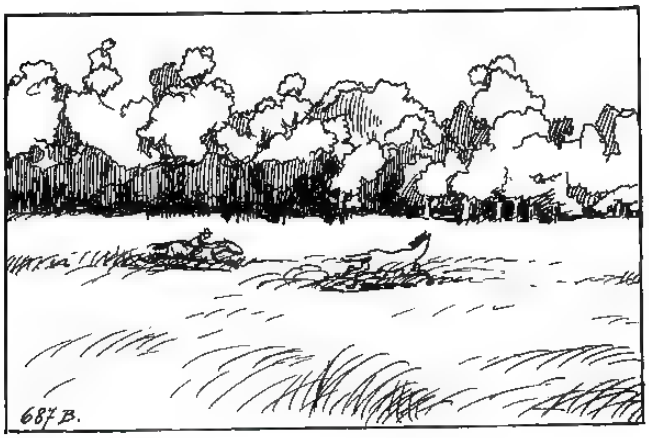

Na een half uurtje bleef Peters paard ineens uit zichzelf staan en begon luid te hinniken. Dadelijk gaf Ned zijn paard de sporen en sprong vooruit. Hij wist wat dat betekende! En inderdaad... daar zagen ze op een afstand het hoofd van de mustang tussen de struiken uitkijken, verwonderd en ontsteld. Het volgende ogenblik was hij er al vandoor. En daar joeg de hele karavaan in dolle galop achter hem aan. Dat was een jacht! Bulletje en Boonestaak schreeuwden van plezier! Na een korte rit eindigde plotseling het bos en lag een wijde prairie voor hen. Ned stiet een lange vreugdekreet uit en zijn paard schoot de anderen vooruit, achter de wegrennende mustang aan. Er was geen denken aan dat Peter en de jongens hem bij konden houden en daarom hield de Indiaan zijn paard in en riep de jongens toe hetzelfde te doen. Toen keken ze met z'n vieren in gespannen aandacht naar de dolle jacht van Ned achter de mustang. Het was de moeite van het kijken waard!

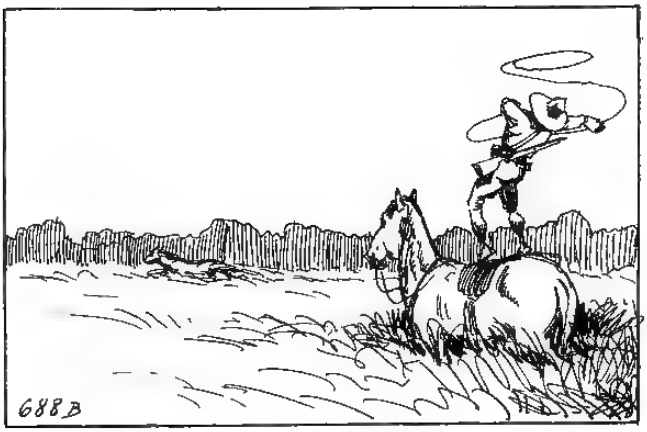

In het hoge prairiegras zag je de benen van de paarden niet bewegen. Het was net of ze zweefden, maar wat zweefden ze snel! Ned lag voorover op de nek van zijn paard en moedigde het aan met wilde kreten. En hij won meer en meer. De mustang veranderde telkens van richting, maar Ned kwam al dichter en dichterbij, doordat hij telkens bochten afsneed en eer de mustang zijn kunstje bemerkte, iedere keer een stukje op hem won. Eindelijk zagen de achtergeblevenen dat Ned rechtop ging zitten en de lasso om zijn hoofd zwaaide. Ademloos, van aandacht vooruitgebogen op hun paarden, keken zij toe. De lasso schoot plotseling weg en viel zonder mankeren met de lus om het hoofd van de mustang. Ned hield zijn paard in. Hij stond rechtop in de stijgbeugels, wachtend op de schok, die komen moest als de mustang doorliep, maar de mustang liep niet door! Hij had iets geleerd de vorige dag en toen hij de lasso voelde, stond hij maar liever stil...!

De jongens zwaaiden met hun petten en riepen zo hard ze konden: "Hoera! Hoera! Leve Ned!"
Ned zwaaide terug met zijn hoed en wendde toen zijn paard naar hen toe, de lasso al meer en meer inhalende en de mustang kwam gedwee achter hem aan; hij had de bedwinger herkend en waagde het niet meer, zich te verzetten.
"Ziezo," zei Ned, toen hij bij zijn vrienden terugkwam, "één hebben wij er al terug. Nou de andere nog."
Oom zat kalm tegen een boom zijn pijp te roken, toen ze terugkwamen op de plaats, waar zij hem achtergelaten hadden. Hij lachte tevreden, toen hij de mustang zag en feliciteerde Ned met zijn vangst. Ook Ned was heel tevreden, maar hij zei:
"Een los paard meenemen, en dan nog wel een halfgetemde mustang, is te lastig." En meteen begon hij zijn paard af te zadelen.
"Wat ga je doen?" vroegen de jongens.
"Mijn ouwe paard naar huis sturen," zei Ned lachend.

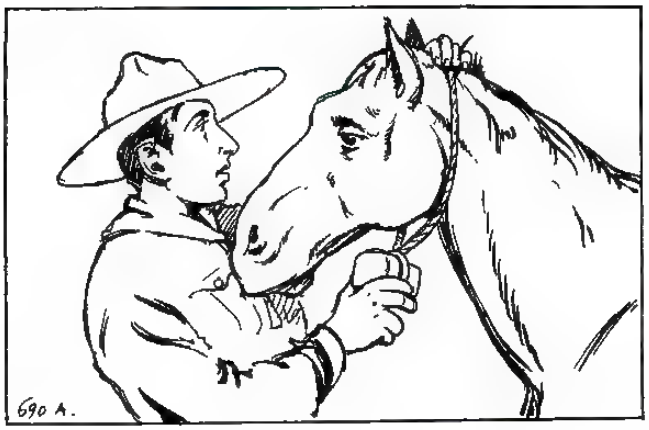

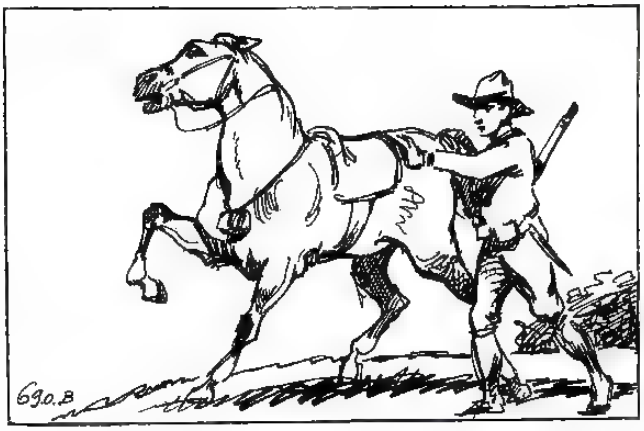

"Wacht ," zei oom, "dan zullen we 'm een briefje meegeven voor moeder. Ze mocht es ongerust worden, als ze het paard alleen zag thuiskomen."
Hij scheurde een blaadje uit zijn zakboek en schreef daar op, waarom het paard thuiskwam en dat alles best ging. Toen wikkelde hij het blaadje om een steen, die aan de hals van het paard gebonden werd. Daarop zei Ned, precies of ie tegen een mens sprak:
"Ziezo, ouwe jongen, nou naar huis. En niet spelen onderweg!"
Hij streelde het paard nog eens over z'n nek en gaf het toen een klap met zijn vlakke hand op zijn bil. Hinnikend sprong het verstandige dier weg en was in een oogwenk in het schemerige bos verdwenen.
"En zou 't nou heus regelrecht naar huis gaan?" vroeg Bulletje een beetje ongelovig.
"Regelrecht," verzekerde Ned. "Voor de avond is ie er en geen mens zal hem onderweg pakken, al zouen ze 't willen."
Daarop stegen ze te paard en zetten de achtervolging op de paardendief voort.

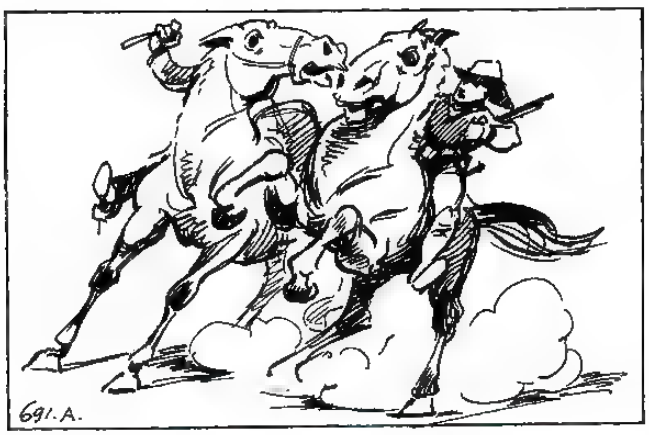

In het begin hadden ze een beetje last van de mustang, want de andere paarden toonden zich niet ingenomen met de nieuwe kameraad en wilden hem telkens bijten en de mustang was ook niet de zachtmoedigste en beet woedend terug en steigerde en trapte naar de andere paarden. Maar langzamerhand wenden ze aan mekaar en bovendien hadden Neds temmerskunsten een zeer kalmerende uitwerking op de mustang, zodat alles zonder ongelukken afliep. Tegen het ondergaan van de zon kwamen ze uit het bos op een grote weg en daar raakte zelfs de knappe Peter in verlegenheid, want op die weg krioelden massa's sporen van paarden, wagens en mensen door elkaar en het was onmogelijk het spoor van de paardendief te volgen. Daar stonden ze nu. Bulletje en Boonestaak waren hevig teleurgesteld. Zouden ze nu de jacht moeten opgeven en onverrichterzake naar huis terugkeren? Na al die moeite? En ooms mooie, zwarte hengst dan?

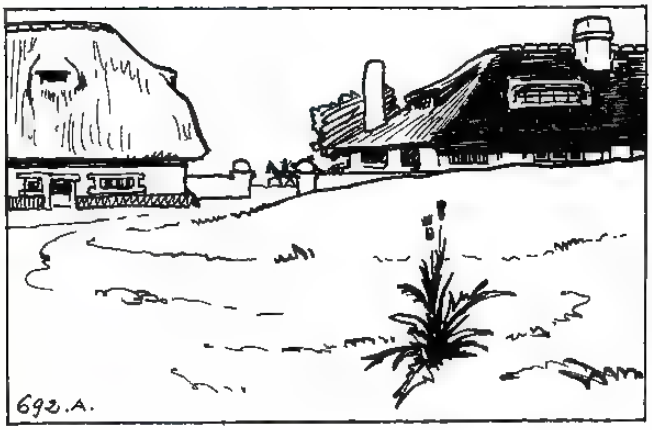

Na een poosje zei Peter:
"Deze kant uit van de weg voert naar Omaha. Daar overmorgen en overovermorgen paardenmarkt. Peter gelooft, de man is daarheen."
Er was iets voor te zeggen. De dief zou het gestolen paard zo gauw mogelijk willen verkopen. Ned zei:
"Een half uur rijden naar de andere kant ligt een farm. Slaan jullie het kamp op, dan ga ik daar eens horen of ze iets gezien hebben dat op onze zwarte hengst en zijn dief gelijkt."

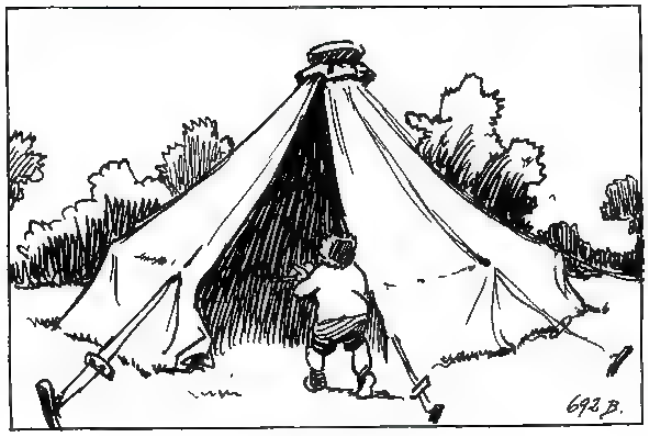

Daar hielden ze zich voorlopig aan. Ned stoof weg en de anderen zetten de tent op, maakten een kampvuur klaar, haalden water uit de beek en tuigden de paarden af. De drie jongens werkten wat ze konden, sleepten dood hout aan en zongen in één adem door. Ze hadden het geweldig naar hun zin. En toen de soep boven het vuur hing te pruttelen zaten zij er rond, met de knieën opgetrokken en keken mekaar vergenoegd in hun gezicht, dat vuurrood zag van de gloed der rossige vlammen. Rondom werd het donker en dat maakte alles nog veel fijner.

Jongen, wat zaten ze daar fijn en wat was alles heerlijk geheimzinnig! Het vuur knetterde zo lustig en boven hun hoofden ruiste de wind in de zware boomkruinen, en het werd zó donker in het bos, zó donker! Je zag buiten de lichtkring van het vuur niets. Ze waren door een muur van duisternis ingesloten. Misschien zouden de jongens minder rustig geweest zijn, als ze oom en Peter niet bij zich gehad hadden met hun geweren en revolvers, maar nu was alles even fijn.
"Hè", zei Bulletje, "nou ontbreekt er nog maar één ding aan!"

"Wat dan?" vroeg Piet.
"Ouwe Hein, om ons een verhaal te vertellen," zuchtte Bulletje.
"Hè ja," stemde Boonestaak toe, "dat zou reuzefijn zijn!"
"Maar Ouwe Peter kan het ook," riep Piet en keek hoopvol naar de Indiaan. Deze echter schudde het hoofd en zei:
"Nee, niet nou. Ouwe Peter denken aan paardendief. Dan kan ie niet vertellen".

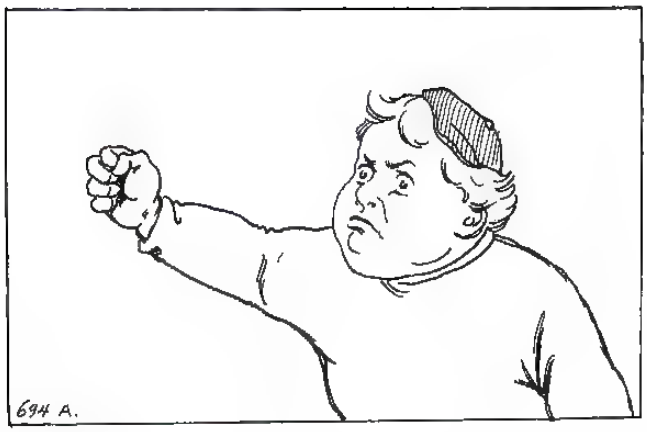

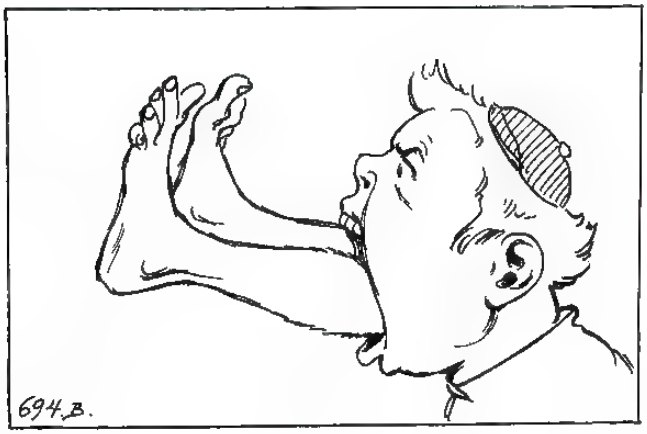

"Nou, enfin," zei Bulletje, " 't is wel jammer, maar zo is 't ook al fijn genoeg."
Dat waren de anderen met hem eens en dus vroegen of zeiden ze maar niets meer en zaten rond het vuur en deden hun best echte woudlopers- en spoorzoekersgezichten te trekken. Na een poosje zei Bulletje wraakzuchtig:
"Als ik die paardendief te pakken krijg... nou!"
"Wat zal je met 'm doen?" vroeg Boonestaak belangstellend.
"Dat weet ik niet precies," zei Bulletje onverschillig.

"Daar moet ik nog es over nadenken. Maar hij zal 't lelijk bezuren, dat kan ik je wel vertellen!"
"Ik denk," veronderstelde Boonestaak, "dat Bulletje hem levend vilt en hem daarna met huid en haar opeet."
"Je bent net zo'n stomkop as altijd," zei Bulletje minachtend, "want hoe kun je nou iemand met huid en haar opeten, as je-n-em eerst gevild hebt?"
Piet hielp Bulletje om Boonestaak uit te lachen, maar deze haalde verachtelijk de schouders op en zei niets terug.

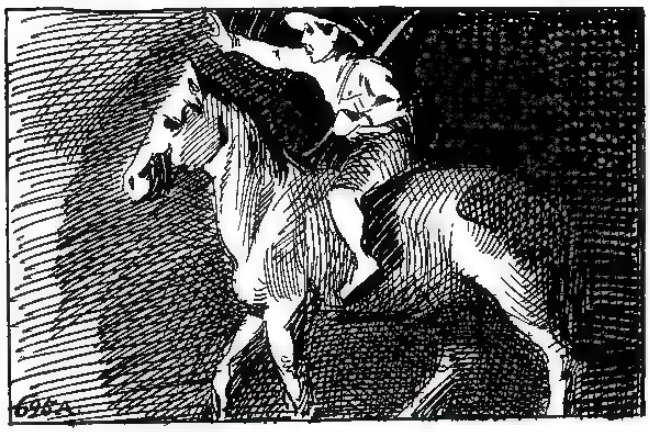

Juist toen de soep gereed was, hoorden ze snelle hoefslagen en even later kwam Ned in de lichtkring gestapt.
"De dief is niet langs de boerderij gekomen," vertelde hij. 'Dus moet ie naar Omaha gegaan zijn."
"Als ie tenminste onderweg niet een andere richting uitgegaan is," zei oom.
"Kunnen we morgen zien," besliste Ouwe Peter. "Nou eerst eten en dan slapen. Als zon opgaat, wij verder."
En toen begon het maal. De jongens vonden het fijn. Zo met een pannetje op je knieën, plat op de grond of op een stuk omgevallen boom, met de tent achter je en het vuur voor je, met een Indiaan en een cowboy en een grote, gewapende farmer bij je. Als dat niet een echt, geweldig avontuur was, dan wisten ze 't niet! En toen ze in een deken gerold op het gras onder de tent lagen, vonden ze 't nog veel fijner. Door een kier zagen ze net het vuur en Peter, die met z'n deken om z'n schouders op een houtblok zat, het geweer in de arm, en de wacht hield.

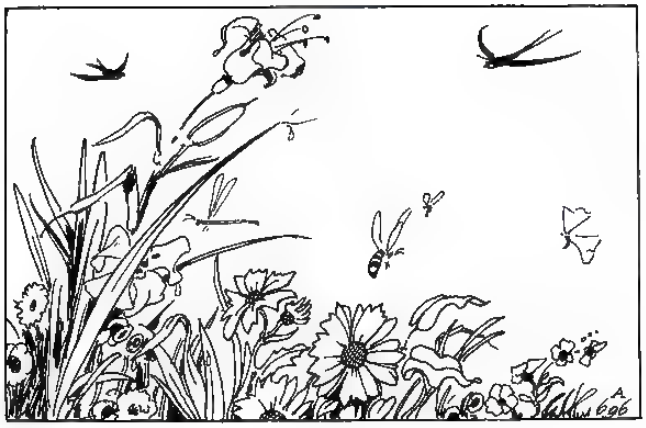

Zodra de morgen kriekte, stonden de jagers op. Ned, die de laatste wacht gehad had, had de koffie klaar, het brood gesneden en nadat zij zich in een heldere beek gewassen hadden, lieten zij zich het ontbijt lekker smaken. Het was een heerlijke morgen. De vogeltjes zongen alsof ze feest hadden. De dauw hing aan het gras en de bloemen leken net nieuw, zo fris stonden ze in dat klare daglicht te bloeien. De jongens moesten zingen of ze wilden of niet. Bulletje duikelde van louter plezier over zijn hoofd door het gras en Boonestaak maakte knie- en buikzwaaien aan een lage boomtak. Piet was rustiger van aard en zat vergenoegd toe te kijken met een grashalm in zijn mond.
Toen alles opgeruimd was en de paarden beladen waren, steeg het gezelschap op en draafde lustig weg, het bos uit, de grote weg langs in de richting van Omaha, waar ze na de middag konden aankomen, als ze onderweg geen oponthoud hadden.

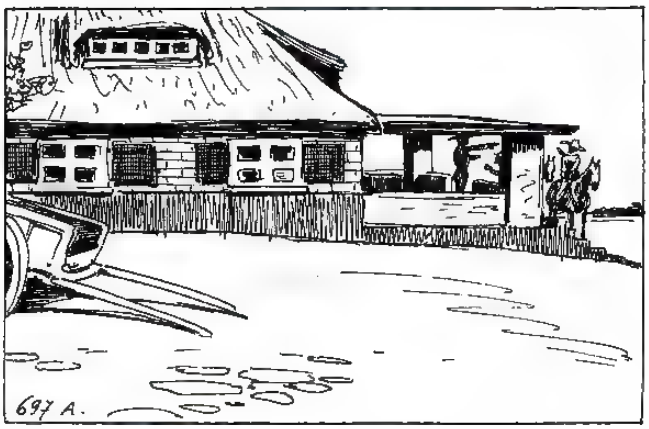

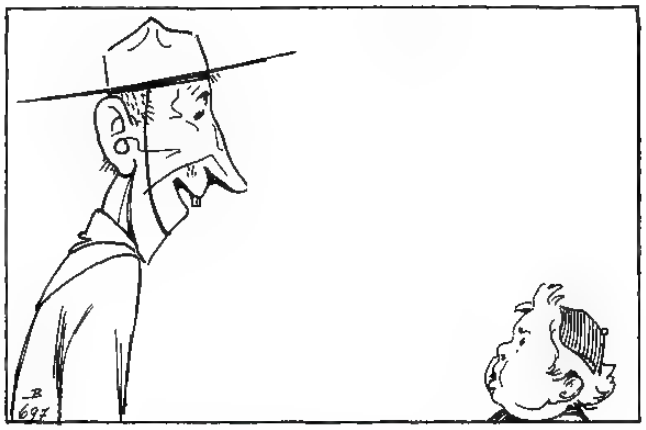

Een paar maal passeerden ze een farm en daar vroegen ze telkens of er niet een ruiter voorbijgekomen was op een zwarte hengst. En de derde keer vertelde een cowboy dat hij zo iemand gezien had. Of het misschien een lange, blonde vent was, met een grote hoed op, een bruin buis en Indiaanse schoenen. Hij had dat speciaal opgemerkt, omdat 't zo'n gek gezicht was, die vent zonder rijlaarzen of sporen op zo'n prachtig paard. Bulletje en Boonestaak en Piet wisselden verrukte blikken; was die Ouwe Peter een knappe spoorzoeker! ja of nee? Alles kwam precies uit zoals hij gezegd had. Bulletje vroeg gauw:
"Had ie een lang geweer bij 'em?"
"Ja, dikkerd," zei de cowboy, "een ouwerwetse geladen spuit met één loop."
Bulletje vond die cowboy erg onbeleefd, maar hij was tevreden over de inlichting.

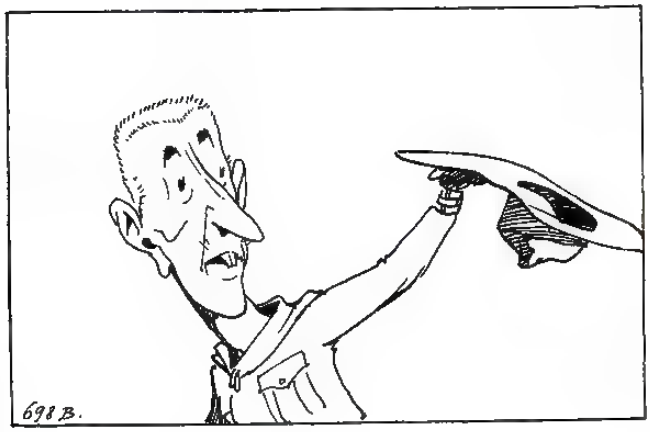

"Is die man een kameraad van jullie?" vroeg de cowboy. Ned lachte. "Nee," zei hij, "dat nou precies niet, maar denkelijk is hij wel de paardendief, die we zoeken en de zwarte hengst is van de boer hier."
"Wat?" riep de cowboy. "Een paardendief? Beginnen ze weer brutaal te worden? Daar moeten we gauw een eind aan maken, anders gappen ze weer overal, links en rechts onze paarden weg, de schobbejakken!"
"Hij zal wel naar Omaha zijn," zei oom, "naar de paardenmarkt."
"Best kans," gaf de cowboy toe. "Weet je wat, ik haal de andere kameraden en dan kom ik achter jullie aan. Als er paardendieven gepakt moeten worden, moeten we ze laten zien dat we allemaal één lijn trekken."
Hij zwaaide zijn hoed af en rende weg naar de farm. Onze vrienden reden door en de jongens waren zeer tevreden dat ze nog meer belangwekkend gezelschap zouden krijgen.

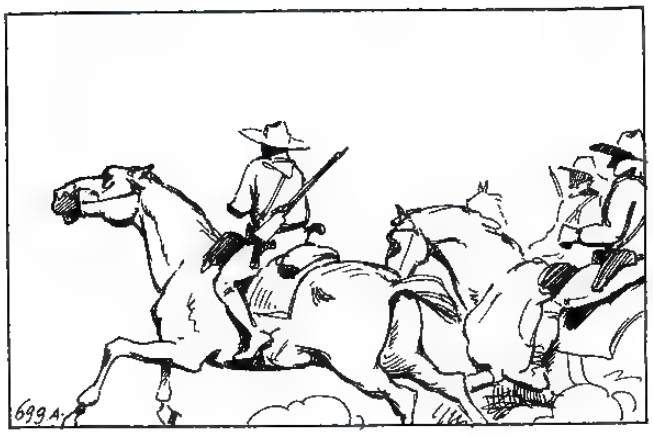

Al gauw reden drie vreemde cowboys hen achterop, de onvermijdelijke revolvers op de heup, het geweer op de rug. Ze hadden weinig zachte woorden voor de paardendief en Bulletje en Boonestaak griezelden nogal, toen ze hoorden praten van doodschieten en ophangen en zo. Maar ze dachten dat het wel zo'n vaart niet zou lopen en draafden lustig temidden van het avontuurlijke troepje, heuselijk op jacht naar een heuselijke paardendief in het verre Westen.

Laat in de namiddag kwamen ze in Omaha aan. Nog een paar maal onderweg hadden ze nieuws opgedaan omtrent de paardendief, die gezien was door verschillende mensen. Maar ze hadden niet meer verteld wat ze van de man wisten, want ze waren bang dat er dan veel te veel over gesproken zou worden en dat ie zelf nog bijtijds zou horen dat ie achtervolgd werd en dan was er natuurlijk geen sprake meer van, hem te vangen.

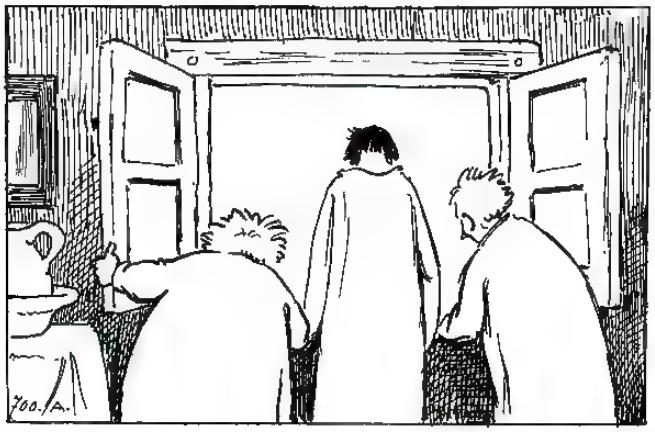

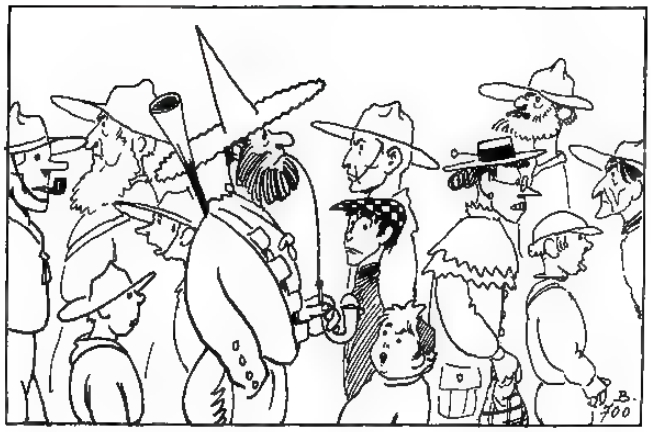

In Omaha sliepen ze allemaal in de herberg, waar Bulletje en Boonestaak de eerste keer ook gegeten hadden. De jongens vonden het lang zo fijn niet als de vorige nacht in het bos, onder de tent, maar het vooruitzicht van de vangst van de paardendief de volgende morgen wond hen genoeg op en ze sliepen erg onrustig. Van het minste geluid schrokken ze wakker en ze waren 's morgens voor dag en dauw al in de weer en keken door de ramen in de straat of ze de paardendief soms toevallig niet voorbij zagen komen. Na het ontbijt gingen ze de straat op. Het gezelschap liep een beetje verspreid, omdat ze de aandacht niet te veel wilden trekken. Voorop ging oom met Piet. Een eind daarachter kwamen Ned en Bulletje en Boonestaak. Dan volgden Ouwe Peter met één van de vreemde cowboys en achteraan kwamen de beide anderen. Ze liepen zo, dat ze mekaar tussen de mensen goed in de gaten konden houden, maar dat het toch niet zo opviel dat ze bij mekaar hoorden.

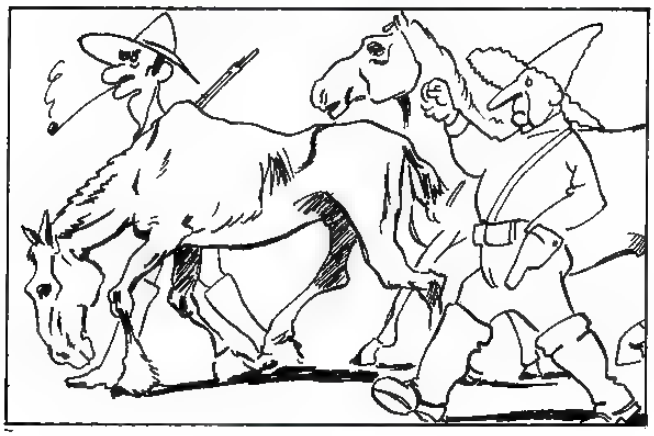

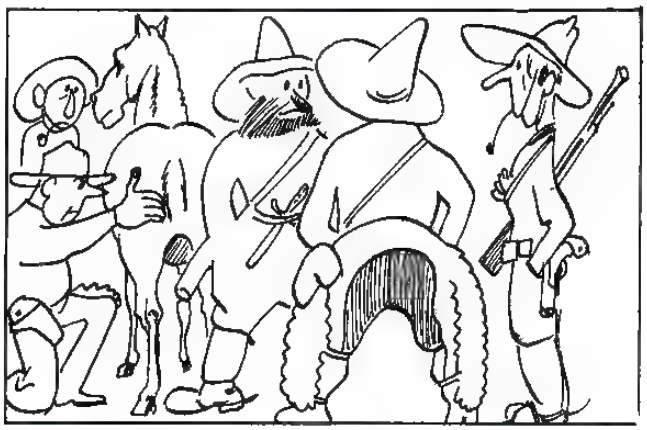

Langzaam slenterden ze de stad door in de richting van de markt. Onderweg keken ze terdege uit. Ze zagen wel allerlei mensen die paarden naar de markt brachten, maar de zwarte hengst met de paardendief zagen ze niet. Het was erg druk in de stad. Van heinde en verre kwamen de farmers en de cowboys naar Omaha om paarden te kopen en te verkopen. Het krioelde van mannen met grote hoeden, zware rijlaarzen, patroongordels en revolvers. De jongens vonden het geweldig interessant. Op de markt was het nog veel drukker en Bulletje en Boonestaak wanhoopten er aan, of ze in deze mierenhoop op het grote plein ooit de paardendief zouden vinden. Vooral Bulletje was in een slechte stemming, want hij was zo klein dat hij niet veel anders zag dan leren rijbroeken en schapenvellen om lange benen. Ze slenterden rond en zochten en zochten, gingen nu en dan eens voor een herberg zitten om wat uit te rusten, maar de uren gingen voorbij en al wat ze zagen, geen paardendief....

Tot Bulletje en Boonestaak ineens opschrokken toen ze Ned hoorden zeggen:
"Halloh...! daar hebben we onze man."
"Waar? Waar?" schreeuwden de jongens tegelijk.
"Zwijgen," bromde Ned, "anders bederf je de hele boel."
Hij zwaaide met zijn hoed in de lucht; dat was het teken voor de anderen dat de dief ontdekt was. En Ned begon tussen de mensen door te dringen. Vlak achter zijn lange benen drongen Bulletje en Boonestaak mee. En daar stonden ze bij de man met de zwarte hengst.

De beschrijving van Peter kwam precies uit, alleen had de dief niet het woeste gezicht dat de jongens verwacht hadden. Hij zag er erg triestig uit en vermoeid. Hij sprak met zachte stem tegen een farmer, die de hengst kopen wou en keek onrustig om zich heen, alsof ie bang was, elk ogenblik de politie te kunnen zien opduiken om hem te pakken. En hij vermoedde niet dat er al een heel kringetje om hem heen stond van mannen die hem zochten.

En die mannen keken met verstolen blikken naar de dief en zij waren weinig vriendelijk gestemd. Maar voorlopig zei er nog niemand wat. Eindelijk waren hij en de farmer het over de prijs eens geworden en deze haalde zijn portefeuille voor de dag om het beest te betalen. Toen legde Ned zijn hand op de arm van de farmer en zei met luid klinkende stem:
"Een ogenblikje! Ik beweer dat dit paard door die man daar gestolen is!"
De farmer keek verwonderd op. De dief werd bleek,

maar overigens hield hij zich goed en glimlachte alleen maar verachtelijk. Op de klank van het woord 'gestolen' liepen van alle kanten mensen nieuwsgierig naderbij en het werd een hele oploop met in het midden het paard en de dief, Ned, de kinderen, oom en de andere jagers. De dief zei rustig:
"Het is gemakkelijk genoeg om een man te beschuldigen, maar in dit land moet je ook kunnen bewijzen wat je zegt."

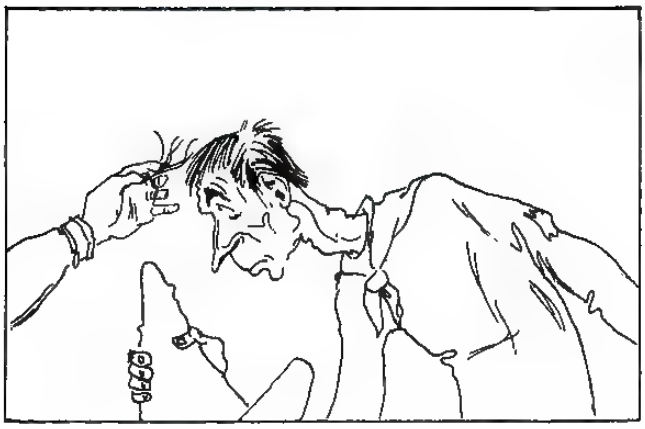

"Bewijzen genoeg, man," zei Ned, even kalm. "Je zult knap zijn als je die bewijzen kunt teniet doen. Peter, kom es hier."
De oude Indiaan kwam naderbij, alles in de hand wat hij onderweg verzameld had.
"Kijk, mensen," zei Ned. "Op onze farm werden twee nachten geleden twee paarden gestolen, een mustang en deze hengst. Dit lapje hing in de stal aan een haak. Kijk, het past precies in het gat van dit buis, waar of niet?"
Hij hield het lapje tegen een gat in de mouw van het buis dat de dief droeg en een gemompel van instemming ging door de omstanders.
"En onderweg," ging Ned voort, "vonden we deze haren aan een boomtak. De dief had namelijk nogal last van een wilde mustang, die 'm ontlopen is. Zijn deze haren net als die van de man of niet? Neem je hoed af!"
Rustig nam de man zijn hoed af en Ned hield de haren erbij. Ze waren eender als de haren op het hoofd. Dreigende kreten gingen op.

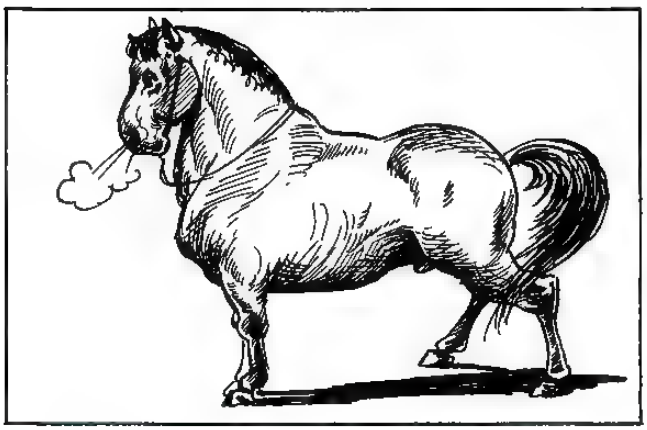

"En hier," ging Ned voort, "staan drie volwassen mannen die verklaren kunnen, dat deze zwarte hengst aan deze farmer toebehoort."
Hij wees op oom, en deze en Peter zeiden:
"Ja, dat is zo."
"Hang op de dief!" riep een boze stem en de verontwaardigde mannen begonnen op te dringen. De dief zag erg bleek, maar hij bleef rustig en hief kalm de hand op.
"Wacht even, mensen," zei hij, "je moet naar mij ook luisteren."
Het werd stil en de dief zei met zijn rustige stem:
" 't Is best mogelijk dat er op de farm bij jullie een paard gestolen is dat op dit paard lijkt, maar 't is ook best mogelijk dat jullie zelf paardendieven bent, die samenspannen om mij ongelukkig te maken. Niemand kent jullie of kent mij. Het is een klein kunstje om iemand door de bossen te volgen en een afgescheurd lapje goed mee te brengen en een paar haren, maar daar bewijs je nog niks mee. Dit paard heb ik al drie jaar gehad. Dat is de waarheid en niks anders".

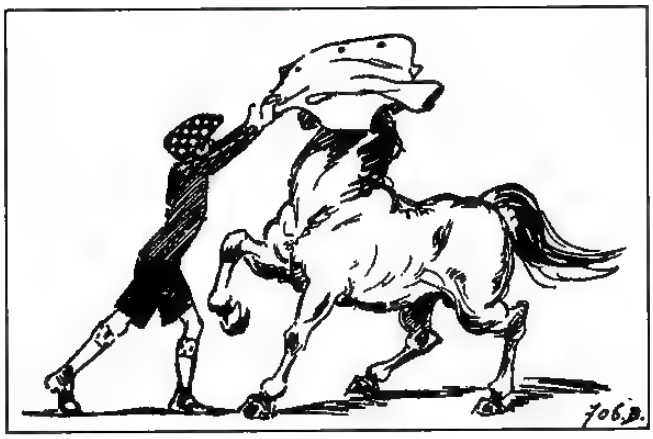

De mensen rondom zwegen. Velen begonnen zelfs erg onvriendelijk naar Ned te kijken. Deze voelde dat er veel waarschijnlijks zat in wat de man zei, en dat zijn bewijzen niet zo sterk waren als hij eerst wel gedacht had. Hij werd driftig en riep:
"Wou jij soms zeggen dat ik een bedrieger ben?"
"Ik wou niks zeggen," zei de ander, altijd even kalm. "Jij wou wat zeggen, maar zeggen is niet genoeg, zie je. Bewijzen moet je!"
"Hij heeft gelijk!" riep dezelfde stem die eerst van ophangen gesproken had.
Ned voelde dat hij zwak stond. Bulletje en Boonestaak voelden dat ook en zij beefden van opwinding. En toen ineens herinnerde Boonestaak zich iets. Hij keek rond. Een farmer stond er bij met zijn jas over zijn arm. Boonestaak rukte hem de jas van de arm en riep: "Wacht es even!" en gooide jas over het hoofd van de zwarte hengst. Verbaasd keken de dief en de omstanders toe. Wat wou die vreemde jongen?

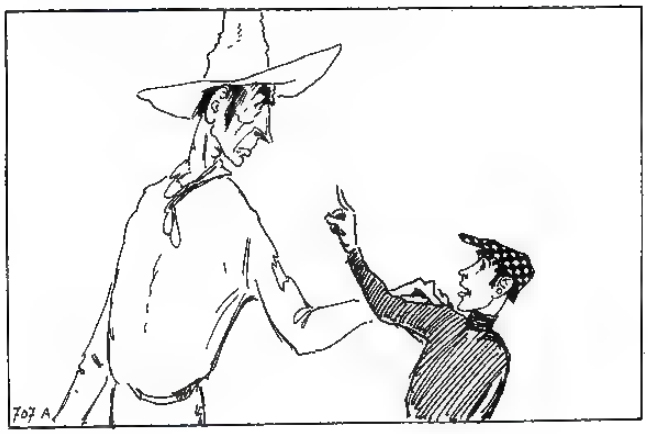

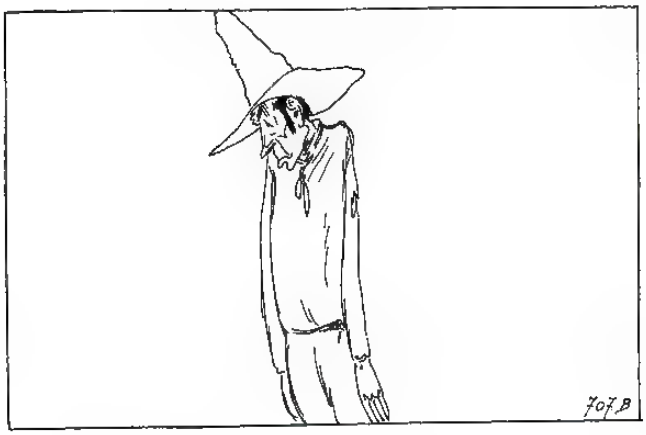

"Wat mot dat?" vroeg de dief. "Blijf van m'n paard af."
"As jij dat paard al zo lang hebt," riep Boonestaak, "vertel dan es aan welk oog of 't blind is?"
De dief schrok even, maar hij begreep dat hij niet mocht aarzelen en dus zei hij ferm, op goed geluk af:
"Aan het rechteroog."
"Mis" riep Boonestaak.
De dief lachte en bracht de hand aan het voorhoofd.
"Een mens kan zich licht vergissen," zei hij. "Ik bedoelde natuurlijk het linkeroog."
Nu waren de meningen verdeeld. Sommigen dachten dat ie 't paard echt gestolen moest hebben. Anderen geloofden dat ie zich vergist had. Dat kon toch best! Maar toen trok Boonestaak met een triomfantelijk gezicht de jas weg en riep:
"Nou kan je zien dat ie 't paard gestolen heeft, want het is helemaal niet blind!"
Een gejuich brak los! De dief begreep dat ie verloren was. Hij werd heel bleek en de armen zakten slap langs z'n lijf. Woeste kreten klonken op.

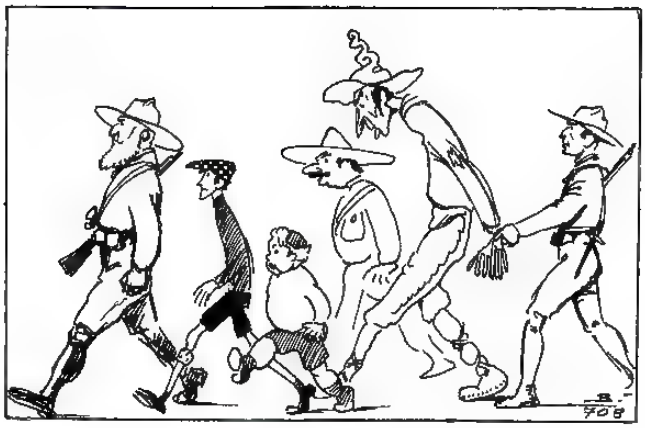

"Hang 'm op! Slaat 'm dood! Schiet 'm door z'n kop!" Handen werden naar hem uitgestoken. Iemand zwaaide met een lasso, maar toen kwam oom er tussen. Hij ging voor de dief staan en riep:
"Kalmte, mensen! D'r moet recht gedaan worden, maar geen moord...! Handen thuis asjeblieft. De rechter moet 'm oordelen. We zullen 'm naar de sheriff brengen."
Ned en Peter gingen eveneens om de dief staan. De menigte aarzelde. Velen voelden voor de ouderwetse manier en wilden de dief zondermeer opknopen, maar op 't laatst lieten ze zich toch overtuigen en in optocht ging het naar de sheriff, de rechter, die verder maar zien moest wat er gebeuren moest. En Boonestaak werd door een paar grote cowboys op de schouders genomen en in triomf meegedragen. Dat vonden ze nou es een fijne knul! Een slimmerd, die de moeilijke taak met zijn kunstje ineens opgelost had.

De dief liet zich gewillig wegbrengen. Ze hadden 'm z'n revolver en z'n geweer en z'n mes afgenomen. Met gebogen hoofd ging hij tussen Ned en Peter, omstuwd door een schreeuwende menigte. En Boonestaak zag van zijn verheven zitplaats hoe een paar grote tranen de man langs de magere wangen biggelden. En toen voelde onze vriend zich ineens veel minder trots en veel minder plezierig. Hij worstelde om los te komen en sprong op de grond en liep verder in een heel onprettige stemming mee.
Bij de sheriff werden alleen de dief, oom, Ned, Peter en de jongens binnengelaten. In een grote kamer zaten ze bij mekaar en de sheriff, een lange man met een streng, glad geschoren gezicht, zat in een hoge stoel achter de met groen laken beklede tafel. Hij keek de dief strak aan en zei:
"Hoe heet je?"
"Jack Johnson," antwoordde de dief.
"James Jeffries, meent hij," zei Ouwe Peter.
De sheriff keek verrast op en de dief werd nog bleker dan hij al was.

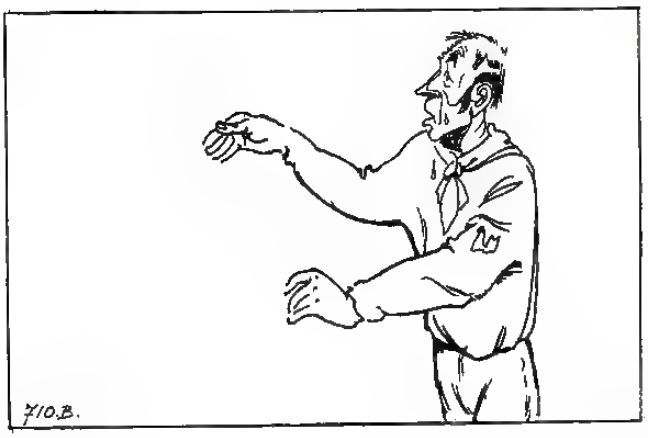

De sheriff zei:
"Ik dacht dat James Jeffries tien jaar geleden doodgeschoten was bij een gevecht met de politieruiters."
"Dat dacht ik ook," zei de dief gauw.
"Dan jullie allebei verkeerd dachten," kwam Ouwe Peter droog. "Dit James Jeffries is. Peter kent 'm heel goed. James litteken op z'n schouder van bijlslag die Peter gaf. Peter ook litteken van James' mes en kogels.... Oah!"
"Wat heb je daarop te zeggen?" vroeg de sheriff aan de dief.

Deze maakte een moedeloos gebaar met zijn armen en zei:
"Ik zal 't maar niet meer ontkennen. Ik ben James Jeffries en ik heb de paarden ook gestolen. Doe nou maar met me wat u wilt. Maak er gauw een eind aan. Ik ben blij dat 't eindelijk zover is. Het leven van een opgejaagd dier verveelt me al lang."
"Weet je goed dat die bekentenis je je leven kan kosten?" vroeg de sheriff ernstig.
"Dat weet ik," fluisterde James. "En 't is goed zo."

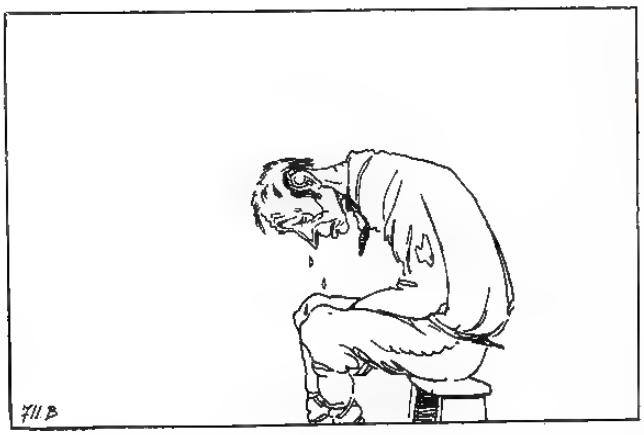

Een poosje was het stil in de kamer. Bulletje en Boonestaak voelden hun hart in hun keel kloppen. Ze waren helemaal vergeten dat die James Jeffries een paardendief was en een man die nog veel meer erger kwaad gedaan had. Ze zagen daar alleen maar een moede man zitten die heel heel ongelukkig was en die kans liep om doodgemaakt te worden. En Boonestaaks trots om z'n welgeslaagde list was helemaal weg! Hij verwenste het kunstje dat hij uit een lesboekje op school onthouden had. En toen zagen ze dat de schouders van de man zachtjes begonnen te schokken. En in de stilte hoorden ze hem ingehouden snikken en ze zagen tranen doorparelen tussen de vingers van zijn handen, die hij voor zijn gezicht geslagen had. Hij huilde, zo bedroefd en ongelukkig, dat Bulletje en Boonestaak en Piet zich niet bedwingen konden en stilletjes mee begonnen te huilen..... En ze waren nogal zo blij geweest dat ze mee mochten om deze man op te jagen! Ze wilden nu wel dat ze maar een verkeerd spoor gevolgd hadden!

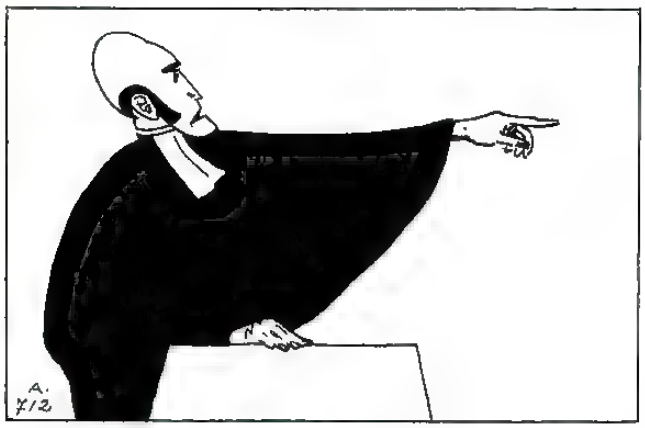

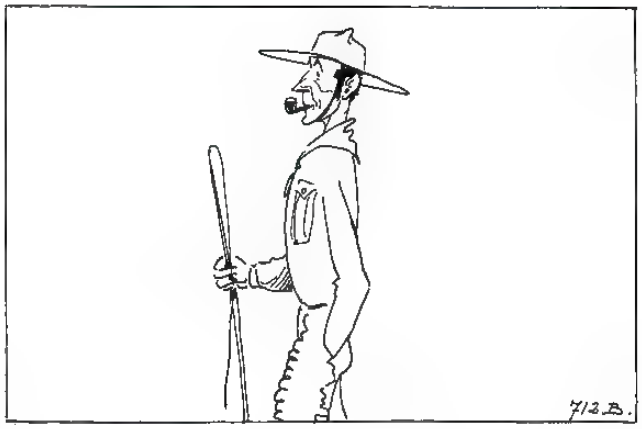

"James Jeffries," zei de sheriff met harde stem, "wees een man. Als je de moed hebt om slecht te zijn, moet je ook de moed hebben om het gevolg te dragen."
"Ik ben niet slecht geweest," zei James. "Ik ben ongelukkig geweest. Ongelukkiger dan u denken kan en ik huil ook niet, omdat ik nou betalen moet voor wat ik gedaan heb. Ik huil om mijn verloren leven , dat slecht was, omdat ik ongelukkig geweest ben,"
Even was het weer stil. Toen zei de sheriff:
"Ik begrijp er niet veel van."

"Och, 't is gauw verteld," zei James. "Als u luisteren wilt. Alles is nou toch verloren. Ik wil nou heel de geschiedenis wel vertellen."
"Ga je gang dan maar," zei de sheriff, "maar denk erom, dat je voor de rechter staat."
En toen vertelde James Jeffries het droevige verhaal van zijn leven:
"Tot mijn twintigste jaar was ik net zo fatsoenlijk als iedereen. Ik werkte als cowboy op een farm. Op een dag werden er koeien gestolen en de verdenking viel op mij."

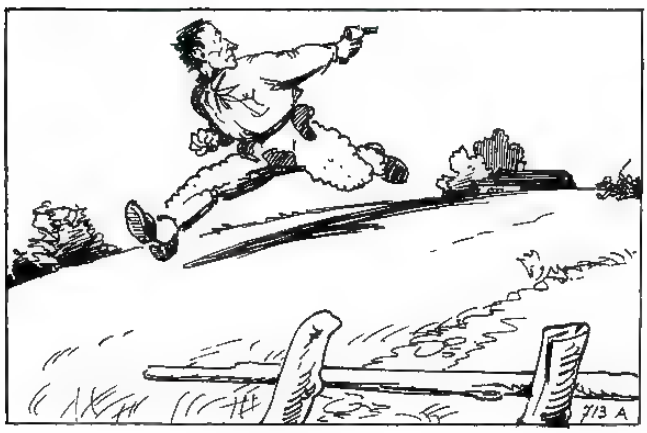

"Ik had het niet gedaan, dat kan ik bezweren, maar de bewijzen leken erg tegen me en in die tijd deden ze op afgelegen farms nog helemaal zelf recht. Ze wouen me ophangen, maar ik vocht voor mijn leven en ik ben ontvlucht. Ik was lelijk gehavend en in het gevecht had ik twee mensen doodgeschoten.
Dat was het begin. Ik heb me schuil gehouden in de bergen en toen ik beter was, ben ik weggetrokken naar de goudvelden. Daar ging 't een tijdlang goed, tot iemand me herkende. Die stuurde de politie op me af, maar ik was gewaarschuwd en vluchtte voor ze kwamen. Drie weken hebben ze achter me aan gejaagd of ik een wild dier was, tot ik ze wist te misleiden en weg kon komen naar de andere kant van Amerika. Daar leefde ik weer als cowboy, maar een jaar later werd ik weer aangegeven en bijna gepakt. Ik wist dat ze me op zouen hangen als ik gepakt werd en ik wist ook, dat ik niets gedaan had, waar ik me over hoefde te schamen".

* *Duits circus met name beroemd om zijn roofdierendressuur*

"Op de vlucht heb ik toen moeten vechten om er door te komen en zo moest ik weer mensen neerschieten. Ik kon me toen zowat nergens meer vertonen en leefde in de wildernis als een beest in zijn hol. Niemand hoeft dat voor zijn plezier te doen en ik had wat graag een nieuw leven begonnen. Ik heb 't herhaaldelijk geprobeerd, maar telkens werd ik verraden en moest weer vechten en vluchten. Zo werd m'n naam berucht en ik zwierf overal rond als een vervolgde, vogelvrij, gejaagd van de ene wildernis naar de andere.
O, plezierig was het niet en voordelig ook niet. Je wordt op 't laatst net een beest, omdat je net leven moet als de beesten. Maar daarom doe je dat allemaal nog niet voor je genoegen. Ik heb heel wat mensen gedood, dat geef ik toe, maar ik heb 't altijd gedaan om mijn leven te verdedigen. En toen, eindelijk, dachten ze dat ze me doodgeschoten hadden en dat ik ergens op de bodem van een afgrond lag. Maar ik was enkel maar gewond. En toen ik hoorde dat ze me dood waanden, heb ik een andere naam aangenomen en ben opnieuw onder de mensen gegaan."

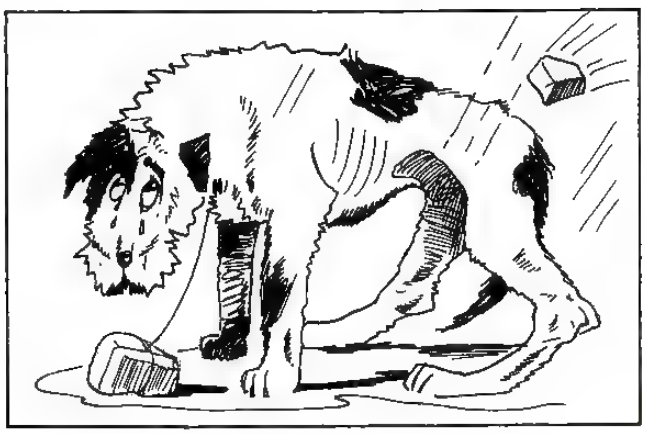

"Maar toen was het net of het ongeluk me achterna zat. Ik weet niet hoe het kwam, maar de mensen vertrouwden me niet, en toen er op een kwaje dag een paard vermist werd, kreeg ik er weer de schuld van. Opnieuw moest ik vluchten. En zo is het aldoor gegaan. Ik kon op een eerlijke manier niet aan de kost komen en ik moest toch eten, net zo goed als ieder ander mens. En op 't laatst word je onverschillig. 't Kan je niks meer schelen. Dan neem je wat je krijgen kunt, niet omdat je stelen en roven zo plezierig vindt, maar omdat je op een eerlijke manier niet je brood verdienen kunt. Ik zou ook wel rustig op een boerderij hebben willen wonen en werken en 's avonds rustig m'n pijp roken, zonder bang te zijn voor spionnen en politieagenten, zonder telkens weer iemand dood te schieten, omdat je anders zelf doodgeschoten wordt. Ik heb een leven gehad, veel erger dan een hond!"

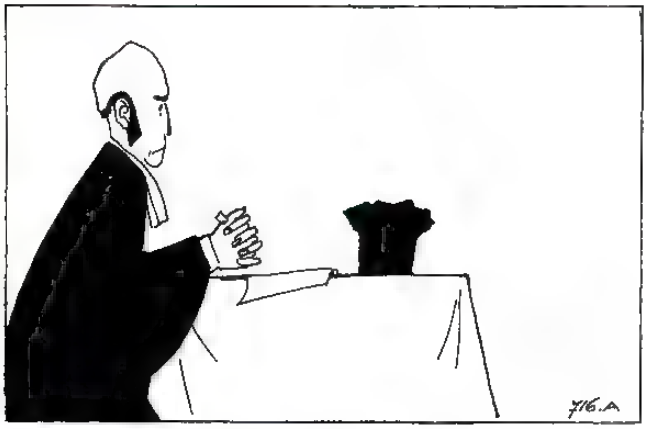

Bulletje en Boonestaak en Piet hadden hem onder zijn verhaal met grote ogen en open mond aan zitten kijken. En de grote mensen hadden aandachtig naar hem geluisterd. De kinderen hadden tranen in hun ogen en ook oom voelde dat zijn ogen vochtig waren. Die man had dat allemaal zo eenvoudig en zonder omhaal van mooie woorden verteld en het klonk zo echt waar wat hij zei. De sheriff knikte.

"Ja," zei hij nadenkend, "zulke levens zijn er, en ik heb over jou wel es meer verhalen gehoord die bewezen dat je geen onmens was, maar recht is recht, en wie misdaden begaan heeft, moet er nou eenmaal voor boeten."
En toen, ineens, begon oom hardop te lachen. Dat was heel gek, want het was nou juist geen ogenblik om te lachen. De sheriff keek hem verstoord aan en ook de anderen keken vreemd op.

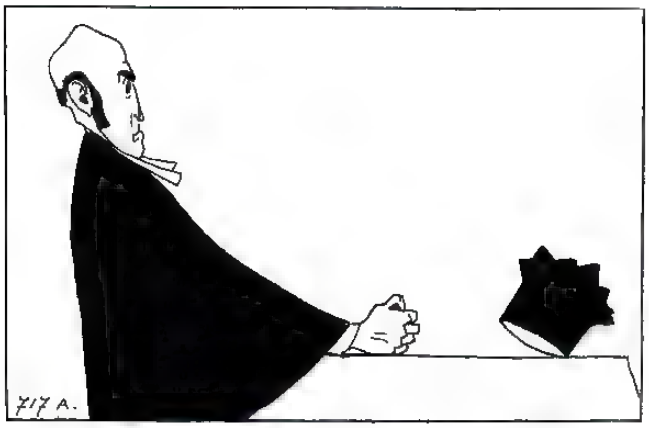

"Wat mankeert u?" vroeg de sheriff boos.
"Och, meneer de sheriff," zei oom, "ik zal het u maar vertellen: heel die geschiedenis van dat gestolen paard is maar een aardigheidje, een weddenschap, ziet u. En dat verhaal over James Jeffries dat was ook in de weddenschap begrepen. James Jeffries, dat weet immers iedereen, die is tien jaar geleden al doodgeschoten! Jack is een cowboy van mijn farm en hij beweerde dat ie een paard kon stelen, zonder dat wij hem konden vinden. Nou we hebben 'm achterhaald en toen hebben we, om ons met de mensen een beetje te vermaken, d'r nog een kleine komedie aan vastgeknoopt."
Ik weet niet wie er meer verbaasd was, de dief, de jongens, Peter, Ned of de sheriff, maar zeker is dat de sheriff het eerst van zijn verbazing bekwam. Hij keek oom doordringend aan en dacht een hele tijd na. Het was muisstil in de kamer. Waar moest dat nou op uitlopen?

Na een lange tijd van zwijgen klaarde het gezicht van de sheriff op. Hij glimlachte.
"Wel," zei hij, "daar ben ik lelijk ingevlogen, dat moet ik toegeven. Eigenlijk moest ik heel erg boos zijn, want je mag een rechter niet voor de gek houden, maar ik kan wel tegen een aardigheidje!"
Toen stak hij oom de hand toe en ging voort:
"Nou, vriend, wel thuis. Ga maar gauw met je kinderen en je cowboys naar je farm terug. Maar één ding moet je me beloven: kom af en toe es met me praten om me te vertellen hoe jullie het allemaal maken, en vooral die grappenmaker van een Jack Johnson!"
Nog even keek hij de paardendief scherp aan en ging daarop de kamer uit. De achtergeblevenen keken elkaar en toen oom aan. Oom lachte stilletjes voor zich heen. En toen begon Jeffries ineens onbedaarlijk te snikken.

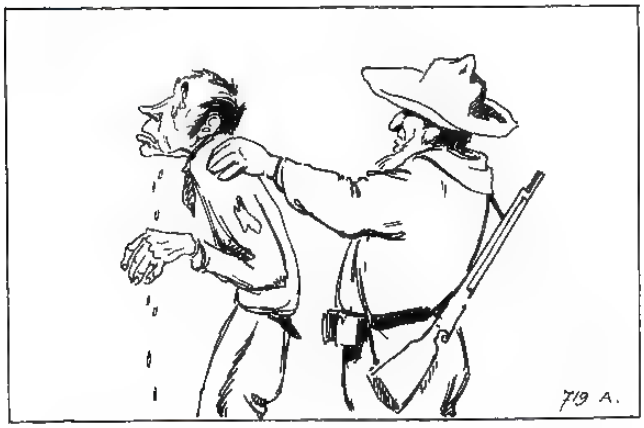

Oom ging naar de man toe en klopte hem bemoedigend op de schouder.
"Kom, kom, Johnson," zei hij, "schei nou uit met jammeren. De grap heeft nou lang genoeg geduurd, hè?"
"De... de... de grap?" stotterde de man. En toen viel hij ineens uit: "Och, waarom hebt u dat nou voor me gedaan? Had maar liever niks gezegd, dan hadden ze me over een paar dagen opgehangen en was alles voorbij geweest. Nou moet ik weer van voren af aan hetzelfde beginnen!"
"Hoor es even, vriendje," zei oom met een zware stem. "Ik ben een Hollandse boer, en een Hollandse boer laat z'n eigen niet graag tegenspreken. En zo staat alles van nou af aan vast: jij bent Jack Johnson, en je bent cowboy bij mij op de farm, en ik zal je laten werken dat je naden kraken, en as je nou nog wat durft te zeggen, ransel ik je af. Begrepen?"
Toen zei de man niets meer, maar hij pakte ineens ooms hand en gaf daar een zoen op.

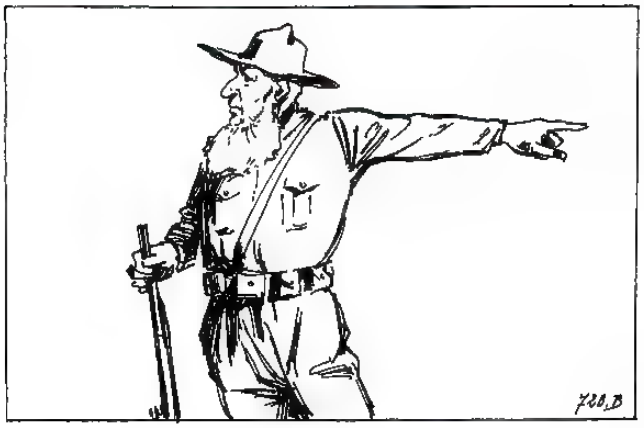

En zelfs Bulletje en Boonestaak lachten daar niet om. Ook niet, toen Piet zijn vader om de hals sprong en hem een dikke zoen in zijn baard gaf. De nieuwe Johnson keek Ned en Peter aan en Ned stak, zonder wat te zeggen, zijn hand uit en drukte de hand van de nieuwbakken cowboy. En zelfs de oude Indiaan deed hetzelfde. Maar Ned zei er achter:
"Eén ding vertel ik je, Johnson: je hebt nou zelf gezien wat voor soort man de baas is. As je hem ooit een reden geeft om zich te schamen, draai ik je met deze handen de nek om."
"En daar zul je gelijk in hebben," zei Johnson. "Maar het zal niet nodig zijn, maak je daar maar niet ongerust over."
"Genoeg gekletst," riep oom met zijn vervaarlijkste stem. "Vooruit, naar buiten, te paard en naar huis. Die drommelse weddenschap heeft ons nou al tijd genoeg gekost. En Johnson moet nog een hele uitrusting kopen ook. As je maar weet dat ik die onkosten van je weekgeld afhou!"

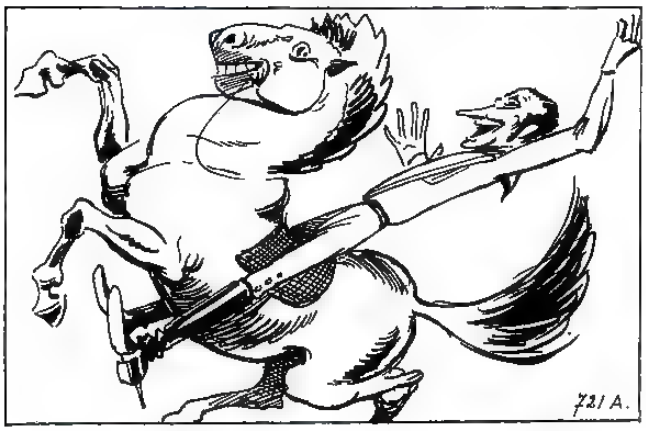

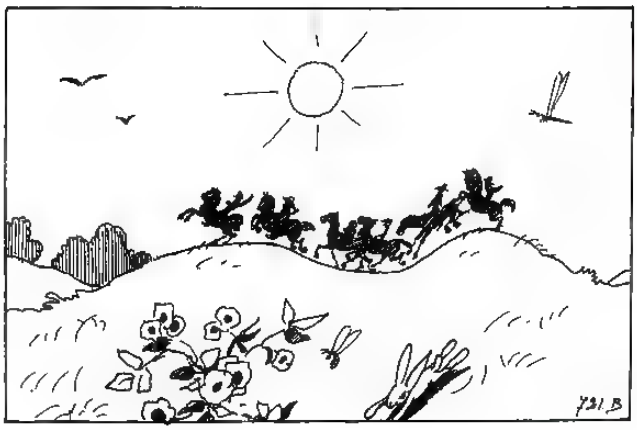

Wie een paar uur later het troepje ruiters over de weg had zien draven, met aan het hoofd een lange cowboy op een zwarte hengst, splinternieuw in de kleren en met een gezicht zó blij of-ie pas de honderdduizend uit de loterij getrokken had, zou niet gedacht hebben dat deze man een berucht struikrover was en een ogenblik tevoren nog in gevaar verkeerd had om opgehangen te worden. Hij liet zijn paard dansen en zong af en toe.

Bulletje en Boonestaak zowel als Piet waren uiterst tevreden met de afloop van het avontuur en oom scheen ook niet ontevreden te zijn. Hij floot tenminste voortdurend en praatte en lachte met Ned en Peter. Het was een plezierige rit in het mooie weer en allen waren ze in de beste luim, omdat ze voelden dat er iets fijns gebeurd was. En één voor één verkondigden ze de lof van de sheriff die zo'n aardige en rechtvaardige rechter was.

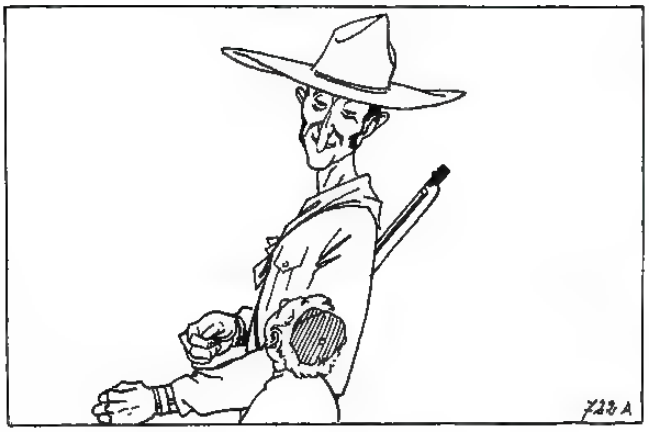

"Geloof jij dat de sheriff geloofde dat oom de waarheid sprak?" vroeg Bulletje aan Piet.
"Bè je?" zei Piet. "Hij wist het best, maar wou Jeffries... eh... Johnson nog een kans geven!"
"Ik vin 't bar fijn," zei Bulletje. "Ik ga een beetje naast Johnson rijen!"
Dat deed ie en Johnson keek hem aan en lachte tegen hem en prees hem, omdat ie zo goed rijen kon en daaraan kon Bulletje meteen zien dat dit geen slechte man was, zei hij later.

's Avonds kampeerden ze in het bos. Toen Johnson weg was om hout te zoeken zei oom:
"Willen jullie er allemaal om denken dat er op de farm niemand mag weten wat er gebeurd is? We hebben het tweede paard ook langs de weg gevonden en Johnson is een gewone cowboy. Geen mens mag hem verdenken, anders begint dezelfde ellende misschien weer."
En daarmee was het laatste woord over de kwestie gesproken.

Het ging precies zoals oom gewild had. Op de farm wist niemand dan de dievenjagers en tante, wie de nieuwe cowboy was. En hij werkte met de anderen mee en was een beetje zwijgzaam, maar niemand merkte iets vreemds aan hem. Hij werd vertrouwd en dat was een vreemd gevoel voor hem, maar een heel prettig gevoel. En toen Bulletje en Boonestaak een paar dagen later tegen de avond langs de schuur kwamen, zagen ze hem zitten, met een pijp in de mond.

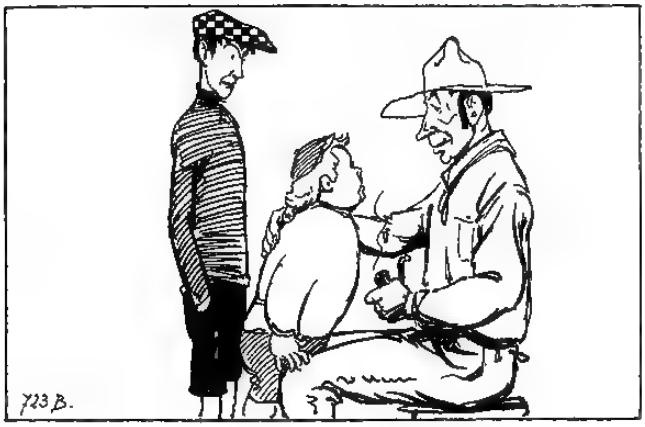

"Dag, Johnson," zei Bulletje, "fijn hier, hè?"
Johnson pakte hem bij zijn schouder en trok hem naar zich toe.
"Fijner dan je denken kunt, Bulletje," antwoordde hij.
"Precies wat je graag wou, Johnson," zei Boonestaak. "Met een pijp 's avonds bij de boerderij."
"Ja, precies," zuchtte Johnson. "En ik had niet durven dromen dat het ooit nog es zo zou worden."

Bulletje en Boonestaak waren er verlegen mee, zo echt blij als die grote man was en daarom zeiden ze maar gauw welterusten en gingen naar binnen. En net toen ze even binnen zaten, kwam er een ruiter het erf op rijden, die afsteeg en naar de deur liep.
"Post!" riep hij, en hij liep gauw naar voren. Het was een telegram. Piet gaf het aan zijn vader.
"Gauw kijken, wat er in staat!" zei hij.
Oom las het telegram. Toen keek hij Bulletje en Boonestaak aan en zei:
"Treurig nieuws voor de heren! Bulletjes vader is vanmorgen op de trein gestapt om ze af te halen."
"Hèèè! Nou al?" riepen Bulletje en Boonestaak en Piet en Marie door elkaar.
"We zijn pas hier," beweerde Bulletje verontwaardigd, maar oom rekende uit dat het op twee dagen na al vier weken was.

"Bijna vier weken?" verbaasde Boonestaak zich. "Je zou denken dat het nog amper twee dagen was!"
Toen vroeg Bulletje:
"Wanneer moeten we naar de trein om vader af te halen?"
"Morgenvroeg," antwoordde oom. "Dan zijn we net op tijd in Omaha. Gaan jullie mee?"
"Nou, nogal wiedes," lachte Piet en Boonestaak voegde erbij: "Nee, we zullen daar thuisblijven!"
"Ja, maar ik kan deze keer niet mee," vertelde oom. "Dan moet Ned maar gaan. En wat zou je d'r van denken, moeder, als jij ook eens meeging?"
"Ja! Ja! Ja! Ja!" juichten de kinderen, maar moeder trok een bedenkelijk gezicht en zei:
"En wie moet er dan voor de boel zorgen als ik weg ben?"
"O," zei oom lachend, "we kunnen best buiten jou, hoor! Maak je daar geen zorgen over!"
En toen was tante zó beledigd dat ze meteen ja zei!

"Mogen wij dan te paard gaan?" vroeg Bulletje. Hij was erg verlangend om zijn vader te laten zien hoe fijn hij en Boonestaak paard konden rijden. Oom trok een bedenkelijk gezicht.
"Jongen," zei hij, "dat zal moeilijk gaan. Wie moet dan de paarden terugbrengen?"
"Nou, wijzelf toch!" riep Boonestaak.
"Maar de stuurman heeft natuurlijk geen tijd om mee naar de farm te komen," zei tante.
Daar hadden de jongens helemaal niet aan gedacht!

Dus ze zouden hier vandaan gaan en meteen doorreizen naar New York? Ja, dat dacht oom ook wel. De kinderen keken allemaal een beetje sip. Het kwam zo onverwacht! Oom zag wel dat het ze erg tegenviel en om hen te troosten zei hij toen:
"Nou, als Ned er geen bezwaar tegen heeft om de paarden leeg mee terug te brengen, mogen jullie te paard gaan."
En dat was werkelijk een grote troost voor de verwoede ruiters.

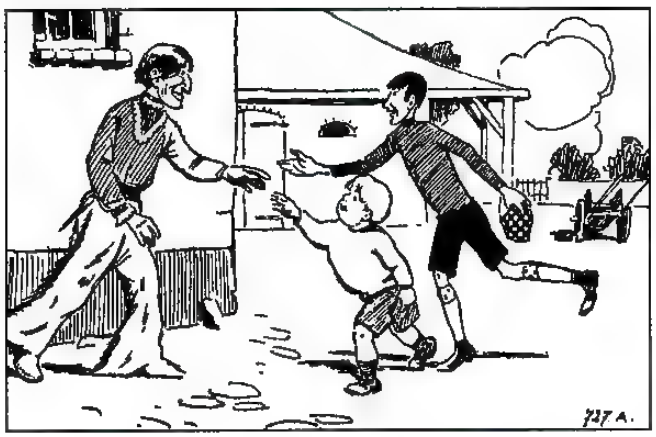

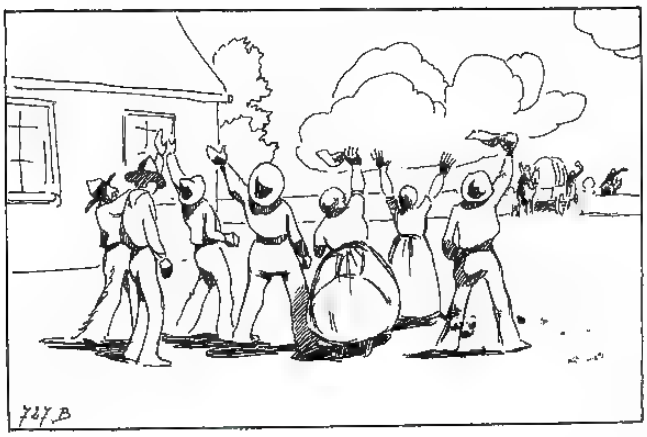

Dat was een hele afscheidnemerij die volgende morgen! Bulletje en Boonestaak liepen de hele farm af om iedereen een hand te geven en gedag te zeggen. De twee ouwetjes, Peter, de Indiaan en Dick, de goudzoeker, schudden meewarig het hoofd. Zij vonden het toch maar een heel ding voor twee zulke kleine jongetjes, om naar die grote, onbetrouwbare zee te gaan.... De wereldreizigers wisten dat het goed bedoeld was, maar anders zouden ze zeker kwaad geworden zijn, want ze hielden er niet van beklaagd te worden.

Toen eindelijk de grote wagen het erf afreed, stonden al de cowboys, de meiden en de knechten met oom te wuiven en te zwaaien met hals- en zakdoeken, en de lange Johnson keek zo treurig dat Bulletje en Boonestaak het een beetje te kwaad kregen.
"Ik wist niet dat ze zoveel van ons hielden!" piepte Bulletje. Boonestaak slikte en bromde:
"Stel je niet zo an, asjeblieft!" En toen was Bulletje te trots om langer verdrietig te zijn.

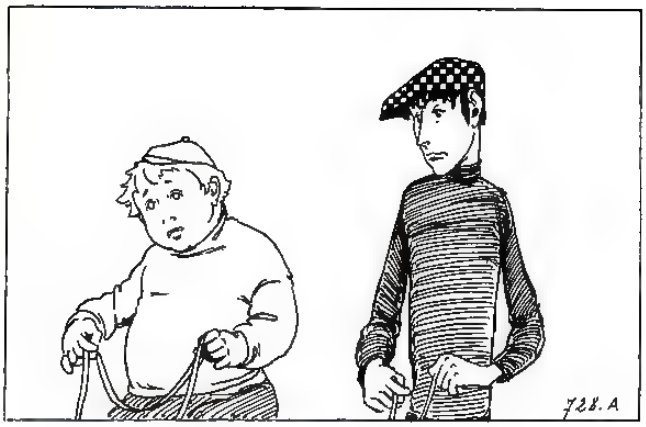

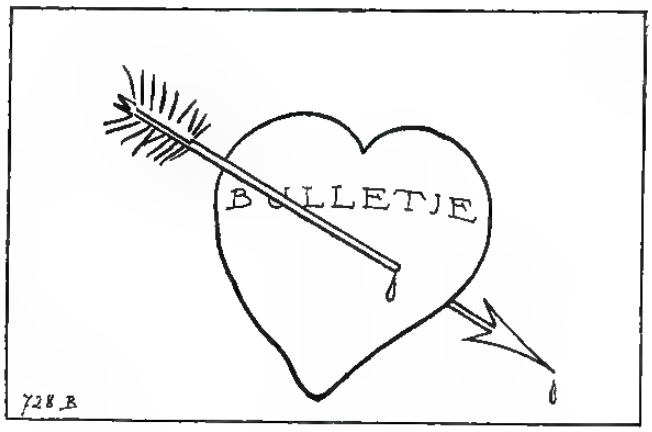

Snel reed het kleine gezelschap de weg af. Telkens keken Bulletje en Boonestaak nog eens om naar de wuivende vrienden van de farm, maar eindelijk maakte de weg een bocht en toen kwamen zij in het bos en was de boerderij aan hun ogen onttrokken. Bulletje zuchtte, Boonestaak keek hem nijdig aan, want hij kon niet velen dat iemand liet merken dat hij iets naar vond, als hij zelf ook moeite had om zich goed te houden. Daarna begon hij een liedje te fluiten. Bulletje keek hem verwijtend aan. Het deed zijn gevoelig hartje zeer dat die Boonestaak weer zo onverschillig was, terwijl ze toch zoëven afscheid genomen hadden van een hele troep goeie, beste vrienden, die ze misschien nooit meer terug zouden zien. Maar Boonestaak hield midden in zijn liedje op en hoestte en snoof verdacht. Dat deed Bulletje weer een beetje goed en troostend zei hij: "Nou, huil maar niet, hoor... 't gaat wel weer over!"
Waarop Boonestaak nijdig antwoordde:
"Verroest jij, en huil zelf!"

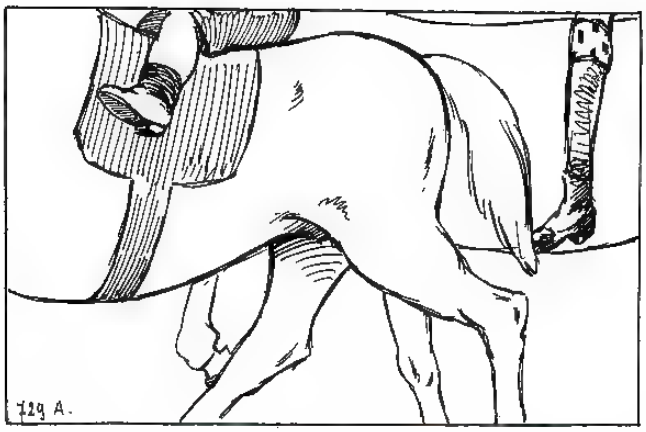

Toen zei Piet: "Maken jullie nou voor één keer eens geen ruzie en denk erom dat je van de rit zoveel geniet als je maar kan, want voorlopig zul je wel geen paardenrug meer onder je hebben en geen grote Amerikaanse bossen meer zien!"
Dat was eigenlijk waar en Bulletje en Boonestaak keken elkaar wat vriendelijker aan, glimlachten even en toen zei Bulletje:
"Nou ja... wij menen 't zo kwaad niet, wat jij, Boonestaak?"

"Welnee," bromde Boonestaak, "maar die graskevers hier in Amerika begrijpen immers toch nooit, hoe fatsoenlijke Hollandse jongens met elkaar omgaan!"
Dat was voor Piet bestemd en Bulletje deed er verheugd nog gauw een schepje op:
"Nee, hè, dat is gek, maar die zijn zo verschrikkelijk stom dat je d'r versteld van staat. Daar heb je nou die Piet... een goeie jongen, daar wil ik niks van zeggen, maar stom!... en een sijsjeslijmer... daar word je gewoon koud van...!"

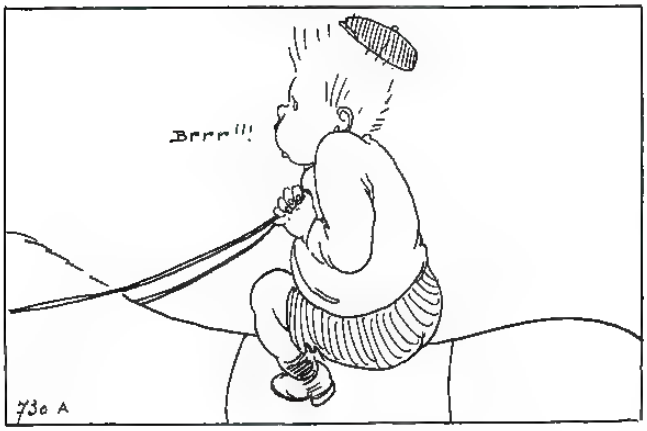

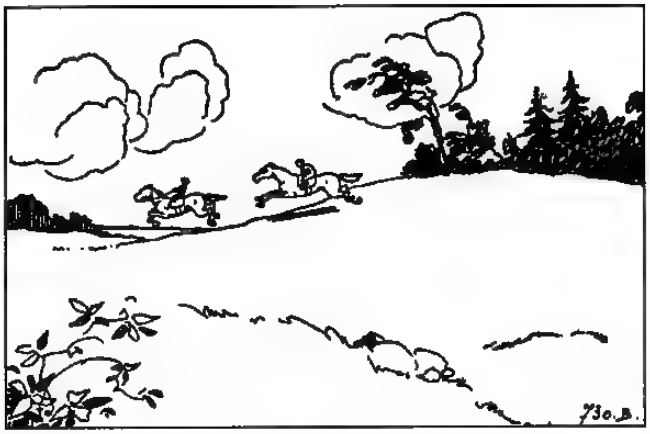

Maar Piet kende zijn vriendjes al en hij maakte zich niet boos. Hij grinnikte alleen en zei:
"Maar flink koud worden, Bulletje, da's goed voor dikke jongetjes in dit weer."
"Zie je nou!" kraaide Bulletje. "Hij kan geeneens behoorlijk boos worden, die dooie!"
Bulletje had steun verwacht van Boonestaak, maar die vond het veel te heerlijk dat zijn vriendje geplaagd werd en zei dus vol overtuiging:
"Hij zou ook wel gek wezen als hij boos werd om die flauwe praatjes van een nijdig dikzakje!"
Bulletje voelde zich diep gewond in zijn edelste gevoelens en hij dreef zijn paard wat dichter naar Boonestaak toe om hem een ferme opstopper te kunnen verkopen, maar die had hem al lang in de smiezen, zette zijn paard aan en draafde snel weg. En Bulletje er achteraan. Toen bleven Piet en Marie ook niet achter en daar stoof het stel de weg langs met een vaart, of ze voor de avond nog in Omaha wilden zijn.

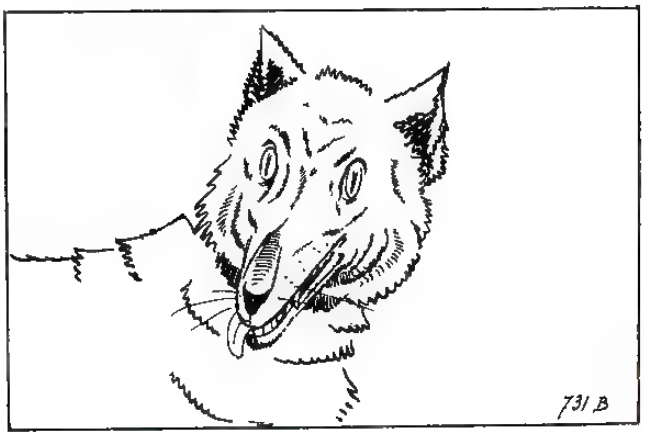

Tante schudde in de wagen het hoofd tegen Ned en zei: "Dat goedje kan nou nooit eens rustig zijn! Altijd moeten ze kibbelen, vechten en rumoer maken!"
Ned lachte.
"Ja," zei hij vrolijk, "en da's nou net het fijnste van dat stel. Dat komt, omdat ze zo gezond zijn, zie je! Dat moeten ze op één of andere manier tonen. Altijd moeten ze in beweging zijn, en liefst zo hard mogelijk. Als dat soort meisjes en jongens er rustig en braaf bij neer zit, dan zijn ze ziek, of ze hebben een reuze ondeugende streek uitgehaald!"
"Jij schijnt er verstand van te hebben," lachte tante.
"Natuurlijk!" riep Ned. "Ik ben toch zelf ook zo zo'n gezonde boef geweest en dat ben ik nog lang niet vergeten.... Kijk die schooiers daar nou achter mekaar aanhollen.... Héééé, hardrijers... kom es terug! D'r is een wolf te zien! Een wolf!"
Een wolf? Midden in hun dolle ren hielden de kinderen hun paarden in, keerden om en kwamen hard aanvliegen. Een wolf! Dat moesten ze zien...!

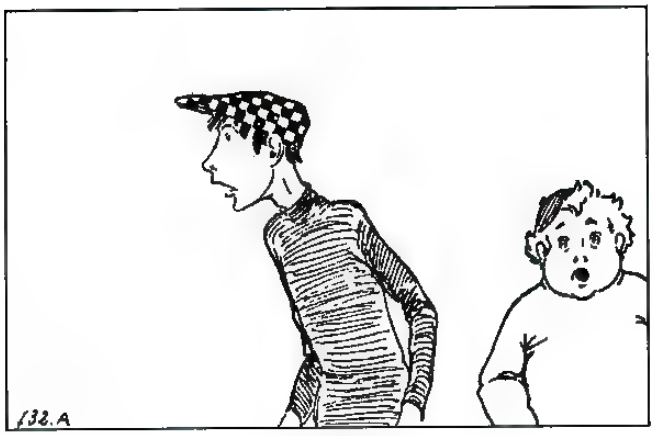

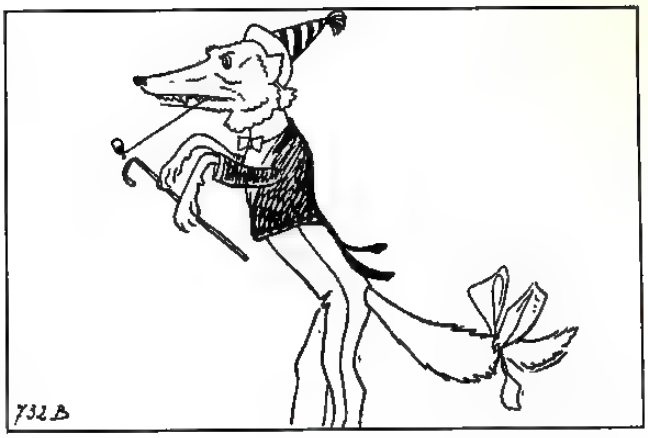

Ze namen niet eens de tijd om te schrikken of bang te worden. Ze hadden Neds schallende stem gehoord, die riep dat er een wolf te zien was! En daar stoven ze naar de wagen terug en ze waren er in een oogwenk en schreeuwden door elkaar:
"Waar...? Waar...? Waar is de wolf, Ned...? Waar is ie...?"
En tegelijk keken ze overal in 't rond tussen de bomen en de struiken, maar hoe ze ook keken, een wolf ontdekten ze nergens. Ongeduldig keken ze Ned aan die nog maar aldoor zweeg. Boonestaak hield het niet langer meer uit en riep:
"Toe nou toch, Ned, zeg dan, waar die wolf te zien is!"
"Bij Hagenbeck in 't circus," zei de cowboy toen met een ernstig gezicht. Verbluft keken de vier kinderen hem aan. Zij hadden helemaal niet verwacht voor de gek gehouden te worden en daarom begrepen ze de mop pas goed, toen tante en Ned in de lach schoten om hun onnozele gezichten.

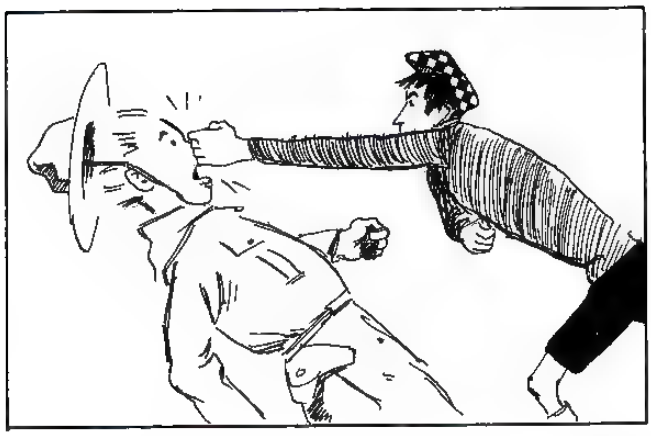

"Hè, wat aardig!" smaalde Bulletje, en Boonestaak voegde er dreigend achter:
"Zijn geluk dat ie veilig in die wagen zit. Een kunst om iemand voor de gek te houden die niet bij je kan komen!"
"O," lachte Ned, "als je met me boksen wil, zal ik wel even stoppen en uit de wagen komen!"
"Nee," zei Boonestaak wijs, "blijf maar waar je bent, want ik geloof dat ik je zo ongenadig zou afrossen, dat je niet meer mennen kon. En waar moest tante dan blijven?"
Tante bedankte Boonestaak dat ie zo lief was aan haar welzijn te denken, en Ned vertelde dat ie nog nooit zo blij geweest was er zo goed van af te zijn gekomen. En Piet vond dat het toch bar dun was om je reisgezelschap zo akelig, misselijk flauw te beduvelen, en dat Boonestaak veel te genadig was voor Ned. Hij eindigde: "Als ik zo sterk was als Boonestaak, was je d'r niet zo genadig afgekomen, mannetje!" En toen keek Boonestaak hem aan of dat soms als een belediging bedoeld was?

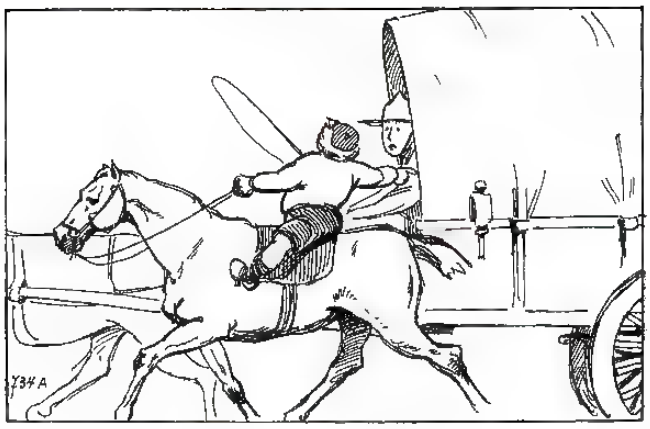

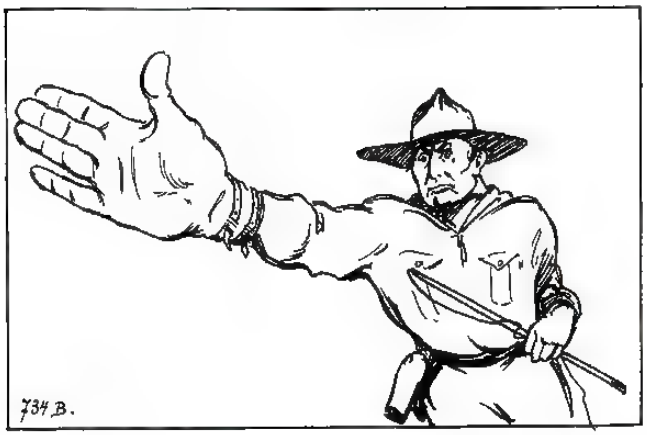

Bulletje zon op wraak. Hij vond dat je je als behoorlijke jongen zoiets niet kon laten welgevallen en een eind verderop kwam hij ineens naast de wagen en riep:
"Ned, je verliest wat!"
Meteen liet hij zijn paard vooruit schieten, net of ie 'm niet houen kon. Ned keek achterom en riep Bulletje achterna:
"Wat dan?"
Ned stopte en sprong van de wagen. Allemaal kwamen ze er bij en zochten en keken, maar zagen nergens iets dat uit de wagen gevallen kon zijn. Na een heel poosje kwam Bulletje terug en Ned vroeg:
"Nou, wat heb ik verloren?"
"Zie je dat niet eens?" zei Bulletje verwonderd. "Het spoor van de wielen ligt anders over de hele weg."
Ned begreep het ineens en stak zijn grote hand naar Bulletje uit, maar die was al weg en lachte dat hij schaterde, en de anderen deden al net zo.

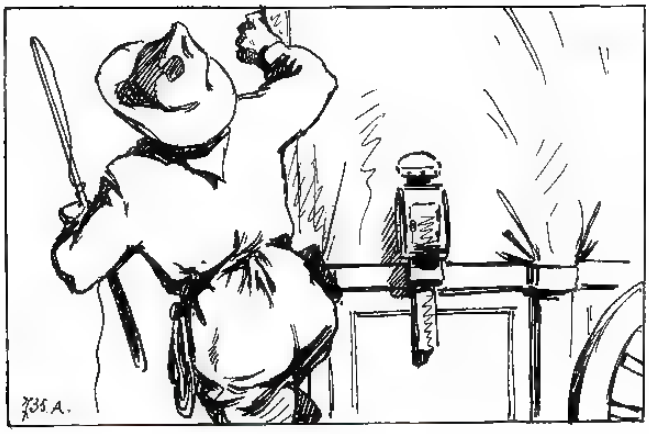

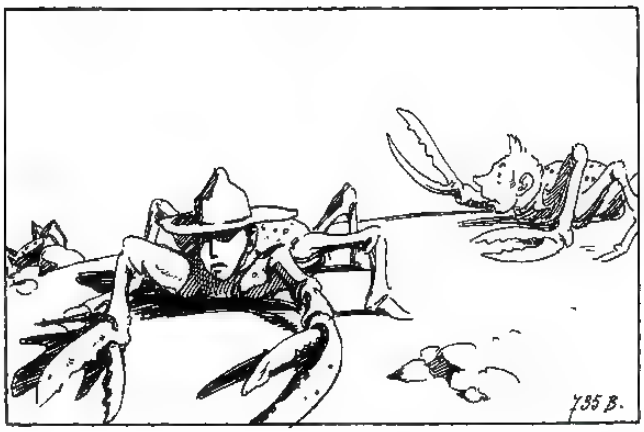

Tante zei dat ze het een schandaal vond dat een kleine jongen een grote cowboy voor de gek durfde te houden en Ned zei, dat tante daar groot gelijk in had en dat het niet te pas kwam. Maar hij kon het niet helpen dat hij toch lachen moest en onmogelijk boos kon worden op die kleine, dikke grappenmaker, die nooit na kon laten om wraak te nemen als hij zelf beetgenomen was. En dus klom hij weer in de wagen en beloofde zijn best te doen om Bulletje nog een poets te bakken eer ze afscheid namen.

's Avonds kampeerden ze in het bos en Ned zei tegen Bulletje en Boonestaak:
"Geniet er nog maar eens goed van, want voorlopig zullen jullie niet meer slapen onder die heerlijke blote hemel en weer opgesloten worden in zo'n stinkende, benauwde scheepskooi!"
"Niks stinkend en niks benauwd," riep Boonestaak verontwaardigd en Bulletje zei:
"Stiekem laten praten, Boonestaak. Wat weten die landkrabben van het zeemansleven?!"

Een onderzoek naar de relatie tussen A.M. de Jong en George van Raemdonck

door Jos Rampart

(5)

- vervolg op deel 3,5, 6 en 7 B&B reeks -

Onder de Jefkes

uit: een onderzoek naar de relatie tussen A.M. de Jong en George van Raemdonck

door Jos Rampart
Katholieke Leergangen
Tilburg, 1980

Onder de Jefkes

'Onder de Jefkes' is een reeks herinneringen van George van Raemdonck aan het Belgische leger die door A.M. de Jong werden opgetekend onder het pseudoniem Frank van Waes. Het verhaal verscheen met illustraties van Van Raemdonck van 19 september tot en met 21 november 1925 wekelijks als feuilleton in 'De Notenkraker'. In 1927 verscheen het bovendien in boekvorm.
Wat het onderwerp betreft, de belevenissen van een rekruut, heeft 'Onder de Jefkes' overeenkomsten met 'Frank van Wezels roemruchte jaren' en 'Notities van een landstormman' van A.M. de Jong, maar ook met 'Casse pipe' van L.F. Celine en met 'The Mint' van T.E. Lawrence. Deze boeken gaan respectievelijk over een Nederlandse, Franse en Engelse rekruut. 'Onder de Jefkes' verhaalt echter de lotgevallen van een Belgische soldaat, namelijk George van Raemdonck die in het boek Soarel genoemd wordt.
"Soarel is een Antwerpse vriend van me. En behalve dat, een profijtelijk bewonderaar van de 'Notities van een landstormman'. Waarvan hij de saveur beter dan wie ook genieten kan, aangezien hij zelf gediend heeft en nog wel gediend onder de 'Jefkes'. Honderd maal heeft hij mij onder vervaarlike kletsen op mijn knie toegebulderd hoe 'verdoemes jammer' 't toch was, dat ik niet evenals hij, het voorrecht genoten had, 'onder de Jefkes' te dienen. Want de 'Notities van een Jefke' zouden die van een landstormman in alle opzichten glansrijk geslagen hebben. Daar Jefkes landstormers in 't kwadraat zijn. Zijn verhalen omtrent dit Antwerpse keurkorps van de 'Gard'civique', de Burgerwacht, doen een oud-mobilisatie-militair watertanden. En waarom zou ik Soarels sappige vertelsels niet voor u opschrijven, waar ik weet, hoezeer de Hollandse lezer, militarist in hart en nieren, verzot is op soldateske herinneringen?"
Wat we onder Jefkes moeten verstaan, vertelt de auteur ons op blz. 7. "Dat waren de piotten, de infanterie, samengesteld uit 'het klootjesvolk', zoals Soarel het op z'n Vlaams uitdrukt, de bloem van het Antwerps proletariaat, gelardeerd met beter gesitueerde 'je-m'enfoutistes', huldigend de schone, schoon wat onverschillige zinspreuk: 'ons kan niks verdommen'."
Over de mogelijk gewijzigde opvattingen van A.M. de Jong over het leger is al door vele, soms polemiserende belangstellenden geschreven. Wat de gedetailleerde opvattingen van Van Raemdonck betreft m.b.t. militaire instellingen zijn we slechter ingelicht. Dat hij er geen voorstander van was staat wel vast. "Soarel, die schilder was, een vervaarlik 'je-m'enfoutiste' en bovendien begaafd met een pijnlike voorkeur voor gepeperde humor, was onder de Jefkes gegaan, toen zijn tijd gekomen was om het vaderland als gard-civique te dienen."
Na deze introductie van de hoofdfiguur volgen schetsen vol dwaze voorvallen zoals die o.a. voortspruiten uit de Belgische tweetaligheid; de Vlaamse afkeer van het Frans wordt daarbij aangedikt.
Ook in de openingszinnen van het tweede hoofdstuk beschrijft A.M. de Jong Soarel op zo'n manier dat we er George van Raemdonck duidelijk in kunnen herkennen. Dat Soarel inderdaad George van Raemdonck is, bewijzen wel de tekening op blz. 21 -de gelijkenis is sprekend- en de bijbehorende beschrijving op blz. 20: "Voor het geval, dat uwe fantasie niet toereikend is, waar ik, gezien het onderwerp, enigszins bang voor ben, vindt u hier bij een wel gelijkend portret van Soarel als gard'civique, getekend door onze gemeenschappelijke vriend Van Raemdonck, die het voorrecht gehad heeft Soarel in zijn glanstijdperk min of meer intiem te kennen."
Als Soarel voor de krijgsraad wordt geroepen, wordt hij bij verstek tot negen maanden gevangenisstraf veroordeeld. "Reden waarom Soarel in alle gemoedsrust scheep ging naar Engeland en de Engelsen door zijn uiterlik en gedragingen in verbazing bracht tot hij amnestie kreeg bij gelegenheid van een koningsfeest." Ook hier vinden we weer elementen die geheel of gedeeltelijk met gebeurtenissen uit het leven van Van Raemdonck overeenkomen. George van Raemdonck heeft zich nl. inderdaad voor zijn huwelijk in Engeland opgehouden; het verblijf was van korte duur.
In het derde hoofdstuk breidt Soarel het leger uit met een verwaarloosde trekhond en in het vierde vertelt hij na de nieuwe capriolen door de tweetaligheid, over het chaotisch bin-

nenmarcheren van een herenhuis doordat de officier vergeet een commando te geven. Nog meer dwaze voorvallen bieden de volgende hoofdstukken: over de voor de Jefkes vrolijke begrafenis van de burgemeester van Antwerpen en het wachtlopen van Soarel bij de Beurs. Waarschijnlijk bevatten deze hoofdstukken geen biografische elementen.
Een wel herkenbaar gegeven levert blz. 88 aan het begin van het achtste hoofdstuk op. "De oorlog verraste Soarel in een dorp niet ver van Antwerpen, waar hij zich metterwoon gevestigd had." Voor de Eerste Wereldoorlog woonde George van Raemdonck in Zwijndrecht, dicht bij Antwerpen.
De hoofdstukken VIII en IX gaan over de burgerwacht. Na de koddig beschreven belevenissen van zeven landverdedigers die samen het land met een sabel moeten verdedigen, besluit A.M. de Jong het boek op ernstige wijze: "Maar toen kwam de echte oorlog en leerde het hun anders. En met zoveel minder waardevolle instellingen vaagde hij ook de gard'civique weg... Wat hem bij alle bewonderaars van straffe humor ten eeuwigen dage als een zware grief zal worden aangerekend '

Een knaap wordt man

'Een knaap wordt man' is het laatste deel van de cyclus 'Merijntje Gijzens Jonge Jaren'. De Jong werkt al aan dit boek in zijn Haagse periode en hij voltooit het in 1938 als hij in Blaricum woont. De reacties van de pers zijn verschillend.
De hele Merijntje Gijzen cyclus bevat talloze autobiografische en referentiele elementen. C. Tazelaar schrijft: "Eindelijk nog ligt een der oorzaken van het 'succes' van dezen roman in het autobiografische van zijn inhoud. Eigen jeugdherinneringen hebben den Schrijver voortdurend voor den geest gestaan, toen hij zijn Merijntje-figuur schiep en door al de vele verwikkelingen en moeilijkheden van Merijntjes leven en denken spelen de bijgebleven eigen kleine-jongens-ervaringen een groote rol." Martien J.G. de Jong: "Talrijke toponiemen en plaatsbeschrijvingen (...) kan ik thuiswijzen in de omgeving van Steenbergen en Nieuw-Vossemeer, en ik heb oudere mensen gekend die model hebben gestaan (of die 'modellen' kenden van figuren uit De Jongs verhalen, of die de gebeurtenissen daarvan hadden meegemaakt." Voor een onderzoek naar de relatie tussen A.M. de Jong en George van Raemdonck nu, is 'Een knaap wordt man' van belang omdat Merijntje in dit deel in contact komt met de verhaalfiguur Joris Moonen waarvoor George van Raemdonck model heeft gestaan.
Al op de eerste pagina maakt de lezer behalve met de musicus meneer Louis ook kennis met Joris Moonen: "Joris Moonen, de schilder, geen zwerver, maar een schilder, een kunstschilder. Meneer Louis en Joris Moonen waren kunstenaars. (...) Je hart ging open, als je Joris Moonen voor de ezel zag staan en hoe hij toverde met zijn penselen, ze tipte in de kleuren op het grote palet, met vlugge streken borstelde over het doek, en hoe er dan een wonder gebeurde, leven ontstond, kleur, vlees, groen en bloemen..."
Op de tweede en derde bladzijde herkennen we Van Raemdonck in Joris Moonen omdat hij gek is op oude dingen, hele dagen en halve nachten in boeken zit te lezen en een ruime kennis bezit over de meest uiteenlopende onderwerpen.
"Het huis van de schilder lag even buiten het dorp, een eindje van de weg af. Je moest een berkenlaantje door en dan was er een witgeschilderd lattenhek tussen stenen palen. Het was een oud boerderijtje eigenlijk, laag onder het strooien dak, maar aan de achterkant lag er een stuk aangebouwd met een hoog, groot raam en daar werkte Joris." De beschrijving van Joris' huis komt gedeeltelijk overeen met het witte trapgevelhuis dat George van Raemdonck juist buiten de Halsterse dorpskern liet bouwen. Het was echter geen boerderijtje en het had geen strooien dak. Ook wat de gezinssamenstelling van Joris Moonen betreft (vijf kinderen) neemt De Jong het voorbeeld van het gezin Van Raemdonck (twee kinderen) niet over.
Een merkwaardige verhaalfiguur treedt op in deel II van het eerste hoofdstuk nl. Tinus Mortelmans. In deel I van het tweede hoofdstuk komt hij bij Joris om te poseren voor een schilderij. In Mortelmans herkennen we duidelijk de Halsterse wethouder, directeur van de Boerenbond en kassier van de Boerenleenbank, Martinus van de Mortel (1871-1935) die een goede vriend was van George van Raemdonck en daardoor ook met A.M. de Jong bevriend raakte. Het drietal filosofeerde uren, soms halve nachten over allerlei onderwerpen zoals ook in 'Een knaap wordt man' wordt beschreven: "Eergisteren is hij tot 's mor-

gens vijf uur bij me geweest. Hij heeft me de mutatie-theorie van Hugo de Vries uitgelegd."
In het tweede hoofdstuk geeft De Jong een gedetailleerde beschrijving van de bezigheden, het gedrag en uiterlijk van Mortelmans die geheel overeenkomt met Martinus van de Mortel. We lezen er over de urenlange redetwisten met Joris, over zijn politieke werkzaamheden en zijn enorme leeshonger. "Mortelmans las ontzettend veel, kranten, brochures, boeken, tijdschriften, rijp en groen, onverschillig over welk onderwerp of door wie geschreven. En hij had de onweerstaanbare neiging om overal tegenin te gaan, was het principieel nooit met iemand eens, een geboren querulant.".
De beschrijving door De Jong van het uiterlijk van Mortelmans bevestigt de tekening door George van Raemdonck in 'Vrolike Vertelsels', 'Een artistiek evenement ten platten lande' op blz. 140 (eerste rij, tweede van rechts): "Het was een ontzettend eigenwijs gezicht met die puntige kale schedel, de grote, afstaande oren met de dunne randen, die door de ratten aangevreten leken, zo mal gekarteld waren ze. De kleine oogjes blonken in een slim lachje, de vlezige neus hing over de gesloten mond, die even pauze hield, maar dadelijk weer zou opensplijten in een stroom van grinnekende kritiek en knerpende stadhuiswoorden.". Ook de gebeurtenis waarbij Van de Mortel Franse gedichten van Baudelaire voordroeg, hoewel hij geen Frans kende, en waarbij hij zijn voordracht wat meer expressie meegaf door met een graat van een haring die op de eettafel van Van Raemdonck lag, door de ruimte te zwaaien, vinden we in een wat gewijzigde vorm in dit tweede hoofdstuk terug.
In de ontmoetingen tussen Joris en Mortelmans herkennen we in Joris steeds de persoon George van Raemdonck dank zij diens kennis van de Franse taal en zijn neigingen om voortdurend te plagen, het poneren van stellingen om de gesprekspartner 'op de kast te jagen'.
Door het vertrek van Merijntje Gijzen naar de stad Rotterdam vinden we na het tweede hoofdstuk nauwelijks nog bijzonderheden over Joris Moonen.

BESLUIT

Ook aan het eind van dit onderzoek naar de relatie tussen A.M. de Jong en George van Raemdonck is het m.i. een te vroeg stadium om volledig verantwoorde conclusies te kunnen trekken: voor definitieve oordelen is er helaas te weinig materiaal. Met name door bestudering van de correspondentie is er van bepaalde perioden al een duidelijk beeld ontstaan, door het ontbreken van die briefwisseling op andere tijden evenwel, zijn zulke tijdvakken nog erg vaag gebleven. Een nader onderzoek met behulp van andere bronnen zou hier gewenst zijn.
Niettemin heeft dit onderzoek geresulteerd in een concretisering van wat in diverse publicaties rijkelijk vaag 'relatie' en 'samenwerking' heet tussen De Jong en Van Raemdonck. Het verzamelde en verwerkte feitenmateriaal heeft geleid tot een vollediger beeld van die relatie en samenwerking tussen beide artiesten.
Gebleken is o.a. dat de 'makers van Bulletje en Boonestaak' zich behalve met luchtige onderwerpen ook met zeer ernstige zaken hebben beziggehouden zoals het opkomende fascisme en de daarmee samenhangende oorlogsdreiging. Hun juiste voorstelling van zaken en hun herhaalde waarschuwingen voor de gevaren in de jaren '30 hebben nooit de aandacht gekregen die zij verdienen. Zelfs Hans Mulder noemt in zijn recente werk 'Kunst in crisis en bezetting' (Utrecht 1978) De Jong en Van Raemdonck slechts terloops en rept met geen woord over hun langdurige gezamenlijke pennestrijd tegen het fascisme dat aan De Jong uiteindelijk het leven heeft gekost.
Een ander aspect dat bij dit onderzoek aan het licht kwam, is de aanwezigheid van tal van autobiografische elementen in de gezamenlijke werken van het tweetal: nu eens treft men ze overwegend in de tekst aan, dan weer komen ze tot uiting in de karakteristieke illustraties. Het herhaaldelijk elkaar typeren en plagen met artistieke middelen, getuigt van een samenwerking die verre van uitsluitend zakelijk is geweest; slechts door een zeer hechte vriendschap is het mogelijk geweest tekst en tekeningen in een gave synthese te presenteren. De vriendschappelijkheid van hun coöperatie blijkt overigens daarnaast op tal van plaatsen in de opgespoorde en onderzochte correspondentie.
Het bestuderen van de relatie tussen de schrijver A.M. de Jong en de illustrator George van Raemdonck heeft duidelijk een bijdrage opgeleverd voor de totstandkoming van een vollediger beeld van de veel gelezen Westbrabantse auteur A.M. de Jong die tot dusver in de

geschiedschrijving van de Nederlandse literatuur nog zo sterk onderbelicht is gebleven. Moge dit onderzoek daarom voor anderen een extra aanmoediging zijn om van deze knappe verteller en interessante persoonlijkheid, een van de vele nog resterende onbekende of beschaduwde aspecten onder de loep te nemen.

Jos Rampart

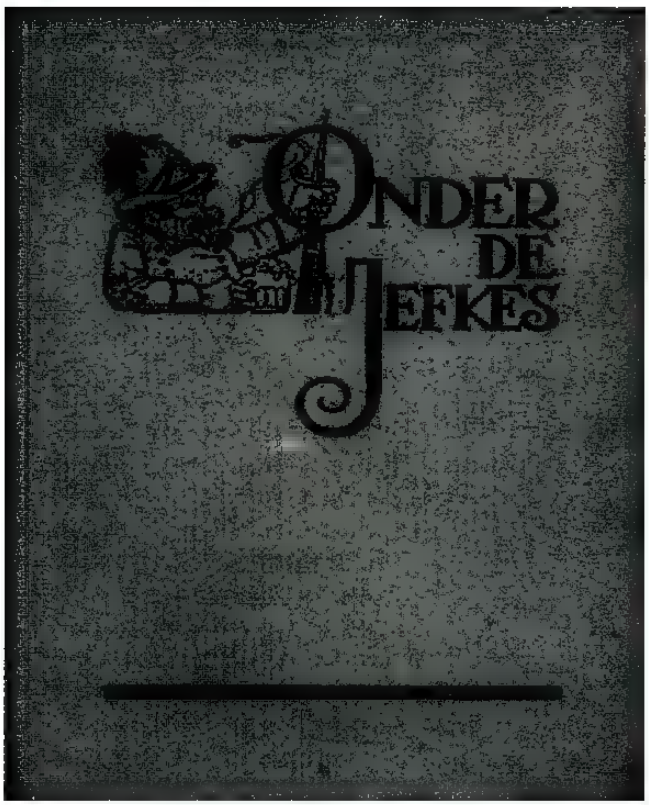

Onder de Jefkes, soldateske herinneringen
(Belevenissen van George van Raemdonck = Soarel)
door Frank van Waes (psd. A.M. de Jong)
Uitgave: N.V. Ontwikkeling, Amsterdam 1927

HOOFDSTUK I.

Inleiding tot goed begrip van de geest onder de troep.

Soarel is een Antwerpse vriend van me. En behalve dat, een profijtelik bewonderaar van de "Notities van een landstormman". Waarvan hij de saveur beter dan wie ook genieten kan, aangezien hij zelf gediend heeft en nog wel gediend onder de "Jefkes". Honderd maal heeft hij mij onder vervaarlike kletsen op mijn knie toegebulderd hoe "verdoemes jammer" 't toch was, dat ik niet evenals hij, het voorrecht genoten had, "onder de Jeikes" te dienen. Want de "Notities van een Jefke" zouden die van een landstormman in alle opzichten glansrijk geslagen hebben. Daar Jefkes landstormers in't kwadraat zijn.

Zijn verhalen omtrent dit Antwerpse keurkorps van de "Gard' civique", de Burgerwacht, doen een oud-mobilisatie-militair watertanden. En waarom zou ik Soarels sappige vertelsels niet voor u opschrijven, waar ik weet, hoezeer de Hollandse lezer, militarist in hart en nieren, verzot is op soldateske herinneringen?

De Antwerpse Gard'civique bestond uit vier verschillende korpsen. Bovenaan stond de "Garde d'honneur", de "Erewacht". Dat waren paardenruiters, dure, sjieke cavaleristen, voortgekomen uit de rijke adellike kringen.

Daarna volgden de "chasseurs", samengesteld uit de liberale jeunesse doree, die fier als hanen in hun groene uniformen rondstapten. Dan had je de artillerie, wat minder deftig, maar toch altijd nog voornaam genoeg en gerecruteerd uit de gezeten Katholieke burgerstand. En tenslotte kwamen dan "de Jefkes". Dat waren de piotten, de infanterie, samengesteld uit "het klootjesvolk", zoals Soarel het op z'n Vlaams uitdrukt, de bloem van het Antwerpse proletariaat, gelardeerd met beter gesitueerde "je-m'-en-foutistes", huldigend de schone, schoon wat onverschillige zinspreuk: "ons kan niks verdommen".

Deze Jefkes nu vormden het geduchte wapen, dat in de verte te vergelijken valt met de helaas verdwenen Hollandse schutterij, die echter, bij de Jefkes vergeleken, een Pruisies gedrild gardekorps genoemd moet worden.

Soarel, die schilder was, een vervaarlik "je-m'-en-foutiste" en bovendien begaafd met een pijnlike voorkeur voor gepeperde humor, was onder de Jefkes gegaan, toen zijn tijd gekomen was om het vaderland als gard-civique te dienen. En de oefenuren werden hem een onuitputtelike bron van de hevigste vreugden, waarover hij nog niet is uitgepraat en die de meest fantastiese verhalen over Hollandse schutterij-prestaties glorieus in de schaduw stellen.

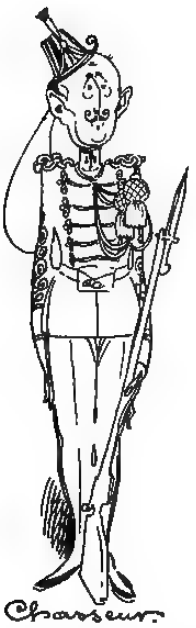

De "uniform" alleen al maakte het Jefke tot een verwonderlike schepping van militaire uitvinderskunst. Het Jefke werd gekenmerkt door een zonderlinge, ouderwetse bolhoed van hoog model, waaromheen een rode band liep en die bekroond werd door een bos wuivende haneveren. Overigens droeg hij een blauwe, voorwereldlike kiel, een geweer van een generatie terug en soms, bij wijze van extra-geestigheid een operette-sabel aan een bandelier over de schouder. Aan de onderzijde van de mouw zat een reeks koperen knopen, naar men algemeen aannam om te voorkomen, dat de Jelkes hun neus met hun mouw zouden schoon vegen. De bos haneveren was veler Jefkes hoogste trots. Niet van allen echter. Een vriend van Soarel, een boers type, afkomstig van het dorpje, waar mijn vriend zijn atelier had, voelde onoverwinnelike bezwaren tegen het wuivende versiersel.

Hij droeg het nooit. Tot grote ergernis van de op effect beluste superieuren, die de bolhoed alleen apprecieerden, als hij de krijgshaftige vederbos droeg. Soarels vriend liet alle verwijten koeltjes over zich heen gaan. Tot op een gewichtige dag de kolonel zelf hem bulderend uitfoeterde, omdat hij bij een plechtige gelegenheid weer zonder haneveren verschenen was. Toen, eindelik, gaf de hardnekkige boer een verklaring van zijn onoverwinnelike afkeer.

Die school in zijn gevoel van mensenwaarde. Hij deed zijn pruimende mond open en liet in de alwachtende en beduchte stilte, die op de schrobbering volgde, deze gedenkwaardige woorden vallen:
"Ahwel sergeant. Ge zaa toch zeikers nie van gedacht, da'k iek op m'nen kop wil droage wad'een 'oan aan z'ne kuu gedroagen 'eet?!".
De vreugde der Jefkes om dit antwoord laat zich beter denken dan beschrijven. Soarel heeft sindsdien dit grootsaangelegde individu een onbegrensde hoogachting toegedragen en verzekert, dat de kolonel de tranen in zijn ogen sprongen, omdat hij te hoog in rang was om te mogen meelachen. Ook de onverschillige en vrolik-kankerende wereld der Jefkes ging natuurlik gebukt onder de vloek der tweetaligheid. Zij waren daarbij alleszins geneigd om de verwarring, door deze omstandigheid regelmatig gesticht, door aller-hande demoniese uitvallen niet onbelangrijk te vergroten. De militaire discipline, die bij de kazernesoldaten in dit opzicht de grootste onheilen voorkwam, erkende de vermomde burgers, die de Jefkes waren, in genen dele. En zo waren er bepaalde tradities ontstaan, die weliswaar de vlotheid der oefening niet buitengewoon bevorderden, noch de gevechtswaarde van de troep verhoogden, maar althans dit voordeel hadden, dat de Jefkes zich amuseerden en gelegenheid vonden om hun afkeer van het Frans, dat zij niet verstonden, te demonstreren. Er kwam bijvoorbeeld het kommando:
"Portez - armes!" (Spreek uit: "por- tee-z-aarm!")
Een enkele eenzame Franskiljon bracht het geweer aan de schouder, maar de overgrote meerderheid van de Vlaamse Jefkes bleef onwrikbaar staan, antwoordde alleen in koor, dichterlik en met grote, geestdriftige nadruk:
"Kakt in oew broek, da's waarm!"
Deze even waardevolle als verrassende mededeling liet nooit na onbeschrijfelik enthousiasme bij de dappere Jefkes te verwekken. En de ongelukkige kommandant, om de orde te kunnen herstellen en rustig een hartig woordje te spreken, wist niet beter te doen dan "op de plaatsrust" te kommanderen, aldus:
"En place—fixe!" (Spreek uit: "aan plas—fieks!")
Wat voor de in rethorijken sterke Jefkes nochtans geen aanleiding was om van houding te veranderen, enkel om een nieuw, even zinrijk en hoogstaand poeem voort te brengen, wederom in koor en met niet minder heilig vuur: "Piest in oew broek, da's nieks!"
De waarheid van deze laatste dichterlike ontboezeming stond iets minder vast dan die van de vorige, maar de vreugde, die er door werd verwekt, was niet minder echt en groot. Als wij ten minste Soarel geloven mogen, die nog snikt van danig plezier, als hij het vertelt en met een stem, die exercitieterreinen vereist om niet overdreven te lijken, de volkspoezie der Jefkes deklameert. En wanneer wij even bedenken, dat deze poetiese uitbarsting onvermijdelik iederen keer zich herhaalde, als een dezer beide kommandoos weerklonk, nemen wij zonder veel moeite Soarels verzekering aan, dat de sergeant "zwiette gelaak 'nen otter" als het weer zover was. Dit alles echter zijn kleinigheden bij sommige grote avonturen, die Soarel onder de Jefkes beleefd heeft, en waarvan ik u in de volgende hoofdstukken hoop te vertellen.

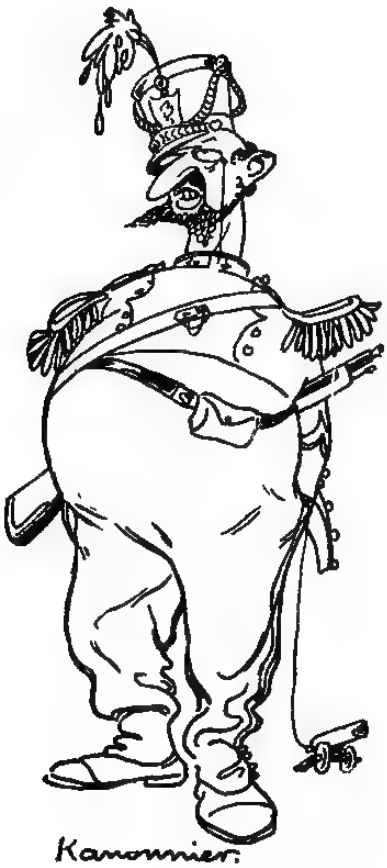

HOOFDSTUK II.

Persoonlike belevingen.

M'n vriend Soarel, vrees ik, is een schaamteloos individu. Hoewel wat je zo noemt "van goede familie", heeft ie altijd een neiging gehad om dingen te doen, die fatsoenlike en deftige mensen plegen te ergeren. Het schaamteloze nu zit 'em daarin, dat die ergernis hem nieuwe vreugd verschafte. Het feit, dat hij schilder geworden was,

kan men waarlik voldoende schandelik vinden voor een degelike en tot dan toe vlekkeloos gehouden familienaam. Dat hij bovendien niet in de aanvang van zijn artistieke loopbean op stro gestorven was, gelijk de meer onberispelike leden van de familie voorspeld hadden, maar integendeel met zijn kleurig geklad royaal zijn brood verdiende, was een nieuwe onsympathieke uiting van zijn onverdragelik, weerbarstig karakter. Maar dat hij daarenboven, door in het publiek te verschijnen met een jas vol verfvlekken en een haarbos als een Papoea, zijn schilderschap onverbloemd demonstreerde, dat bracht de onberispelike familieleden eenvoudig tot wanhoop. Wat Soarel overigens niet verhinderde, hen op straat met uitgestoken hand tegemoet te treden en hen luidruchtig en hartelik te compromitteren in het bijzijn van iedereen.

Men begrijpt, wat de gevolgen waren, toen Soarel onder de Jefkes moest. Hij kweekte aanstonds een zonderling baardje en deed alles om zijn dikke, zwarte haren ver over zijn oren en zijn jaskraag te krijgen. Hij rustte niet, eer hij bij een voddenventje een reusachtige hoornen bril gevonden had, met glazen als theeschoteltjes en een zwart montuur van fabelachtige dikte. Tot overmaat van ramp had hij ergens in de antikiteitenverzameling van een vriend een historiese kepi met een los aanhangende bol, uit de heldenperiode van 1830 opgedolven.

Met enige verbeeldingskracht kunt u zich het wonderlike resultaat van deze energieke bestrevingen voorstellen. Voor het geval, dat uwe fantasie niet toereikend is, waar ik, gezien het onderwerp, enigszins bang voor ben, vindt u hier bij een wel gelijkend portret van Soarel als gard' civique, getekend door onze gemeenschappelike vriend Van Raemdonck, die het voorrecht gehad heeft Soarel in zijn glanstijdperk min of meer intiem te kennen.

Het zal u niet verbazen, te vernemen, dat Soarels martiale verschijning in de Antwerpse straten enig opzien baarde. Evenmin dat zijn entree in de troep aanleiding gaf tot stormachtige tonelen onder de reeds aanwezige Jefkes en verlegen ondervragingen van de zijde der uit het lood geslagen superieuren. Maar Soarel verstond de kunst onnozel verwonderd te kijken, met goedig idioot uitpuilende ogen achter de ongeloofwaardige brilleglazen en de opwinding der makkers steeg tot een zodanige hoogte, dat de autoriteiten alle pogingen om het verbazingwekkende Jefke tot andere gedachten te brengen, opgaven en hem lieten staan waar en zoals hij stond. Bij voorkomende inspekties door hoge omes werd Soarel echter regelmatig om een boodschap of wel naar de W. C. gestuurd, waar het hem best beviel en van waar hij dien dag nimmer terugkwam.

Dit alles echter bevredigde Soarel weinig. Weliswaar verwekte hij opstootjes op de Keizerlei en de Meir, veroorzaakte lachstuipen bij voorbijgaande vrouwen, en huilbuien bij derzelver verschrikte kinderen, maar bij het exercitieterrein merkte men daar weinig van. En om aan deze ongewenste toestand een eind te maken, kocht hij met een handvol centimen een keurbende kleine straatjongens om, die opdracht kregen hem tot in de troep te vervolgen en bij elke gelegenheid, dat de gard' civique door de straten toog in de buurt van zijn dubbelrot te blijven en op onbarmhartige wijze zijn uiterlik te critiseren. Zelfs hadden zij verlof hem met zachte voorwerpen te bekogelen, daar bij zorg dragend, niet zijn gezicht, doch uitsluitend zijn wapenrusting te bezoedelen. De kleine huurlingen kweten zich met opmerkelike geestdrift van hun taak. Soarel kwam bij de troep, omstuwd van benden straatschooiertjes, die met schelle stemmen blijk gaven van hun verheugde verbazing om deze komiese burgerwacht.

"Laank'oar!.. Boardenburg!.. Oapken op een stokske!.. Ahwel, menier de gard' civique, de boardscheerder roept om z'nen stoiver! . . Lillik in 't bed! . ."
't Spreekt vanzelf, dat dit de zachtaardigste uitingen waren: men kan nu eenmaal niet alles laten drukken. 't Spreekt eveneens vanzelf, dat Soarel tegen het meermalen onwelriekende bombardement een grote groene paraplu in z'n uitrusting opnam, welk ongewoon wapen nieuwe opwinding en ontsteltenis op het exercitieterrein verwekte.
Toen deze uitbundige wijze van militair zijn hem begon te vervelen, paste Soarel een nieuwe taktiek toe om verwarring te stichten. Hij vergat grondig bij welke troep hij behoorde, schoot op de eerste de beste kennis af en ging naast hem in het gelid staan. Het laat zich horen, dat hij bij het appel niet afgeroepen werd. Wat aanleiding voor Soarel was om in heftige verontwaardiging tegen de verbouwereerde sergeant los te breken. Wat dat voor een administratie was en waarom hij weer juist het slachtoffer moest worden van die sakkernondese militaire sloddervosserij en dat de sergeant nou om de nondeju niet moest denken, dat ie van plan was om 'm er bij te laten zitten! Waarop de sergeant, niet overtuigd van de onberispelikheid der onderhavige administratie hem zocht te sussen door hem goedmoedig op de appellijst bij te schrijven. Dan verklaarde Soarel zich grommende tevredengesteld. Maar deelde zich een volgende maal op dezelfde eenvoudige wijze weer bij een nieuwe sectie in. Tengevolge van welke taktiek hij bij steeds meer secties absent gemeld werd en ten slotte voor de krijgsraad geroepen werd, waar hij wederom door afwezigheid schitterde en bij verstek tot negen maanden gevangenisstraf veroordeeld werd. Reden waarom Soarel in alle gemoedsrust scheep ging nuar Engeland en de Engelsen door zijn uiterlik en gedragingen in verbazing bracht tot hij amnestie kreeg bij gelegenheid van een koningsfeest.
Kort daarop beging hij een insubordinatie, die echter deerlik mislukte. Hij had verschil van mening met een sergeant. Die beweerde n.1., dat Soarel een halve pas buiten het gelid stond. Waarin hij gelijk had, wat voor Soarel echter slechts een reden te over was om het energiek te ontkennen. De sergeant eindigde met het dreigement, het aan de kapitein te zullen rapporteren. En toen zei Soarel ijskoud: "De kap'taan kan me de kuu kuuse." De sergeant verstijfde van schrik. Meteen kwam de kapitein aan en de plichtsgetrouwe onderofficier, stotterend van ambtelike verontwaardiging, bracht hem Soarels schrikwekkende insubordinatie over. De kapitein, die in betere ogenblikken een drogisterij kommandeerde, werd rood van kwaadheid en schreeuwde woedend:
"Ge kunt die sloeber van een Soarel vertellen, dat ie maan de kuu kan kuuse!"..
En toen begon de oefening.

HOOFDSTUK III.

Een Jelke op vier poten. Soarel had een geniale inval gehad. Hij had een verwaarloosde trekhond gekocht. Een reus onder de trekhonden. Een proletarier of eigenlik een pauper onder de viervoetige mensenvrienden en dienaren. Hij was overdekt met vieze wonden, wier randen vol met gulzig smullende vliegen zaten. Zijn staart, die een pluimstaart geweest was, had een schoonheidsminnaar dicht achter zijn derriere afgekapt. Het leek nu een mislukte scheerkwast ten gebruike van een reus. Het monster had de hoge poten van een barsoi, maar de kop van een Deense dog, waarop de spitse oren stonden van een geitje. Het lichaam hield het midden tussen dat van een New-Foundlander en een kalf. Het beest was tot in alle onderdelen een vergissing. Alle hondenrassen ter wereld schenen in hem tot een formidabel zotte kombinatie te zamen gekomen. Zijn ogen waren veel te groot en tot overmaat van baldadige clowneskheid keek hij scheel. Zijn leven lang had de stakker nooit anders dan verbazing en spot gewekt. Hij was een wandelend karikatuur, de wanhoop zijner achtereenvolgende bezitters. Maar zijn vervaarlike kracht bracht hem telkens, als zijn baas genoeg had van de onbarmhartige spot der beschouwend-aangelegde voorbijgangers, een nieuwe baas. De laatste voor Soarel had alle geestigheden op het stakkerige beest gewroken op zijn wonderlik, als een lappendeken samengesteld korpus. Hij was broodmager, een spookachtig scharminkel, drie kwart verhongerd, door de vele plagerijen en de voortdurende mishandeling vals als een kwaadaardige duivel. Hij had ten slotte zijn baas een knauw in zijn schoppend been gegeven en over zoveel ondankbaarheid hevig ontdaan had deze edelaardige vriend der deugd de onverlaat ter dood veroordeeld. Op het randje van de Schelde had Soarel hem ontmoet en uit zucht tot tegenspraak had hij hem voor een half frankske gekocht.

YSEGRIM

Wonderlik. Hij was bang voor het wanstaltige mormel en wist niet, wat hij er mee moest beginnen. Ze stonden tegenover elkaar en monsterden elkaar. Toen scheen de hond hem naar de ziel te herkennen. Hij bewoog zijn scheerkwast snel heen en weer, duwde zijn puistige kop tegen Soarels hand en wipte op vreemde wijze met zijn achterlijf. Dat was zo zijn manier om te kennen te geven, dat het hem verheugde een zielsverwant gevonden te hebben. Zo altans verklaarde Soarel het. En tevreden gingen de nieuwe vrienden naar huis. Soarel wies de wonden van het beest, verzorgde en voedde hem en na enige weken was Isegrim, gelijk zijn nieuwe naam luidde, een ontstellend zwaar en nog immer onogelik, maar gezond en levenslustig beest geworden. Hij had zich aan Soarel gehecht met een aandoenlike liefde. Soarel vereeuwigde hem in alle standen en houdingen en verheugde zich in het feit, dat hij, hoe ook gezien, altijd even karikaturaal lelik bleef, een geestige hoon voor al wat hond heet. Overigens had hij een gelijksoortige smaak als zijn meester en molesteerde elke deftig geklede vreemdeling, die zich in het straatje waagde, door hem achteloos van de benen te lopen. En toen hij een keer een poot opgelicht had tegen Soarels degelikste oom, die notaris was, en een nieuwe poging kwam doen om zijn neef tot een behoorlik mens te maken, vereerde Soarel de hond als een genie en een criticus.

Toen Soarel naar de exercitie van de gard' civique moest, had hij Isegrim opgesloten. Maar nauweliks stond hij in het gelid en was het "nummeren" begonnen, of met grote sprongen en onder oorverdovend geblaf kwam Isegrim aangestoven en drong zich vastberaden tussen Soarel en zijn buurman, hevig

kwispelend met de scheerkwast. De buurman week ontzet ter zijde. En Soarel sprak hem verontwaardigd aldus toe:
"Kunde gaai ouwen 'oond nie thois loaten a'ge noar den exercies goat?"
De sergeant was het daarmee eens, de luitenant ook. De buurman protesteerde, maar niemand geloofde hem en hij kreeg order het ondier te verwijderen. Ten einde raad stak de man zijn hand naar Isegrim uit, maar diens gegrom en het gele wolvengebit, dat hij toonde, weerhielden hem van verdere pogingen in die richting. De Jefkes verheugden zich. Zij schreeuwden. Zij lachten. Zij hoonden. Het werd een tumult. Soarel toonde zich verontwaardigd tegen de ongepaste grappenmaker, die hier een liederlike trekhond mee dorst brengen. De luitenant, zenuwachtig, woedend, schopte naar het beest. Het beest zei hap! . . . en de blauwlaken pantalon van de luitenant was niet meer. Van de dij tot op de enkels fladderden wat rafelige vodden om een melkblank onderbroekebeen. De luitenant blies haastig de aftocht, vergezeld van de welgemeende, hoewel ietwat onkiese raadgevingen der beminnelike Jefkes, die op de grond waren gaan zitten om beter te kunnen huilen van het lachen. Soarel opperde het liefdadige denkbeeld, de eigenaar van de gevaarlike hond een nieuwe broek voor de luitenant te laten betalen. Wat afstuitte op het gevoel van solidariteit der Jefkes tegenover alles wat kommando voerde.
Isegrim bleef. Er was niets aan te doen. Hij liep naast Soarel mee, maakte linksom en rechtsom, blafte goedkeurend na elk kommando, deed herhaaldelik een Jefke struikelen door een verkeerde manoeuvre en liet alle grappen en schimpscheuten koudweg over zich heen gaan. Maar toen de sergeant Soarel een standje gaf, deze luidruchtig bewees, dat de sergeant ongelijk moest hebben, en de meerdere een begin maakte met het uitbraken van ijselike vloeken - toen kwam Isegrim dreigend, met stijve poten en opgezette haren naar de tierende meerdere, die hem niet afwachtte, maar er van door ging, de ruige vijand lafhartig de rug tonend. Het tumult nam toe. Er kwamen enige luitenants en een kapitein aan te pas. Er werd gesproken van fusilleren. Toen bood Soarel aan het monster te verwijderen. Hij wou zijn leven wagen voor de goede orde onder de Jefkes. Het kader knikte goedkeurend. Soarel nam Isegrim in zijn nekvel en het kwaadaardige beest ging als een lammetje mee. Naar huis natuurlik, want Soarel was van mening, dat deze heldendaad wel een vrije middag waard was.
Van die tijd af kwam Isegrim bij iedere oefening meedoen. Niemand dorst meer iets te zeggen. Iedereen was doodsbenauwd voor het mysterieuze dier. Soarel maakte naam als dierentemmer. De titel bracht hem op een idee. En bij een omgang door de stad stapte Isegrim in het gelid mee om zijn achterbenen slobberde een witte soldatenwerkbroek, waar de scheerkwast honend doorstak, hij droeg een mouwvest en een piottenkalotje. Het publiek gilde, superieuren bevloekten, de Jefkes waren trots op hun viervoetige wapenbroeder. Tot Isegrim ongevraagd het gelid verliet. Na een mislukte poging om een liefdehandel te beginnen met een dikke puckhond, die krijsend wegstoof, ging hij tegen een boom staan, lichtte z'n poot op . . . en keek dan verbaasd en verschrikt achterom. Toen rolde de hele troep tegen elkaar op van onbehoorlike pret en Soarel wedijverde met de officieren in edele verontwaardiging om zo schaamteloze streken. i Het viervoetige Jefke werd een legende. Men spreekt er in Antwerpen nog over.

HOOFDSTUK IV.

De grote overrompeling.

Dit is een van de geweldigste heldenstreken, waarvan de aan dappere gedragingen zo rijke geschiedenis der Jefkes gewaagt. Soarel blaakt van geestdrift als hij er van vertelt. Het was een enigszins overstelpende samenloop van omstandigheden. Het had geregend en iedereen was overtuigd, dat de oefening zou worden afgelast. Maar net even te vroeg was de zon doorgebroken en de onfortuinlike Jefkes waren mopperend en scheldend bijeen gekomen. Nooit waren ze onhandelbaarder geweest. Nooit hadden ze minder Frans verstaan dan op die gedenkwaardige Zondagmorgen. Nooit was het nummeren zo hopeloos in de war gelopen.
"Numerotez vous!" had het kommando geschald, toen de Jefkes na veel ruzie, gestomp en gesakker op een onberispelike slangelijn in 't gelid stonden. En aanstonds was de komedie begonnen.
"Een!" riep hard de voorste en zijn opvolger piepte:
"Twie!" waarop de derde jammerde als gold het een doodsschrei:
"Drei!"... Nummer vier echter was een Franskiljon, die geen Vlaams in het leger erkende, de voorafgaande nummers dus rustig negeerde en ferm riep:
"Un!"
"Deux!" vervolgde z'n buurman, direkt gevolgd door: "Trois!... Quat'!... Cinq!" Maar toen stond er weer een Flamingants gezind Jefke, tot wraak bereid en gilde:
"Vier!"
"Vaaf!"
"Zes! . . . Zeuve!" klonk het, maar daarop weer:
"Six!" Toen was het Soarels beurt en die riep met een stem als een klok:
"'Kiek pas, zulle!" als werd hij bij het kaarten overboden. En de tellerij verliep in een algemeen geschreeuw, gejuich en gelach, waarop het overheids:
"Silence, nondedoeme!" maar matig invloed had. Na heel wat geharrewar moest er opnieuw genummerd worden, edoch de resultaten waren niet bemoedigender. Dus nummerde de sergeant zelf zijn mannetjes. De Jefkes namen het hem kwalik, dat hij Isegrim, die toch present was, oversloeg, en staken dat geenszins onder stoelen en banken. Zij betwijfelden hoorbaar de meerderheid van een sergeant bij de Jefkes boven een zo zeldzaam verschijnsel als een schele trekhond en ruzieden daar onmatig over door.
Toch, ondanks alles, kregen de onderscheiden kommandanten hun troepen in 't gelid en zij herademden, toen zij het bevel tot de afmars konden geven.

Er stond een militaire wandeling door de stad op het program en dat beminden de Jefkes, want daarbij konden zij zich op geestige en luidruchtige, zij het ook verboden wijze onderhouden met voorbijgangers, die wat op hen hadden aan te merken of wel door een of andere afwijking hun aandacht trokken.
En nu rijst de pijnlike vraag: wat bezielde de kommanderende officier? Sliep hij? Droomde hij van een Rubens-weelderige schone? Berekende hij de kansen om zijn kruidenierswinkel tot nieuwe bloei te brengen? Zette hij in gedachten een ontijdig afgebroken ruzie met zijn vrouw voort? Herkaartte hij zijn laatste misere-ouverte? IJdele vragen!
Feit is, dat hij, die een twintig pas voor zijn troep uitliep, een hoek van een straat omsloeg zonder het kommando te geven, waarop de Jefkes hem hadden te volgen... Er zijn veldslagen verloren door geringer verzuimen.
Jefkes zijn net als Hollandse landstormers: bij gelegenheid kunnen zij fanatieke militairen blijken. Zo'n gelegenheid deed zich

hier voor. En de duivel der discipline voer in het voorste gelid. Ze hadden geen kommando ontvangen om links-uit-de-flank te maken? Best! Dan liepen ze, zoals de krijgstucht dat gebiedt, recht voor zich uit.
"Desnoods tot de dood er op volgt", zoals de militaire term luidt... Maar: rechtuit betekende tegen een groot heerenhuis op. Echter, er was een brede deur en een bel. Het streng krijgstuchtelike voorste gelid marcheerde de stoep op, de "guide" trok aan de bel en de troep achter hen, begrijpend, drong van demoniese vreugde vervuld op, markeerde de pas als ie niet verder kon... De deur ging op een kier open. Een lieftallig dienstmeisje met een koket mutsje en een wit schortje vertoonde haar verschrikt gezicht. Onder het voorbijgaan door de fors opengestoten deur, zei de guide vaderlik:
"Ge kun grust zaan, Mieke, a'ge nie schiet, zullen me-n-ou gin kwoad doen, zulle!"

En de onweerstaanbare overrompeling begon. Langs het doodsbleke, verbouwereerde, volkomen beduusde dienstmeisje, langs de verblufte bewoners, die toeschoten en jammerden of vloekten, al naarmate hun sexe, langs de blaffende huishond, die spoedig buiten gevecht gesteld werd door Isegrim, langs een starogende huisknecht en een dikke keukenprinses met overdadige vormen en een vuurrood aangezicht, langs de zwijgende deftigheid der meubelen, marcheerden de onverstoorbare Jefkes met daverende pas en zowel in voorbeeldige orde als in eindeloze rij het in zijn Zondagsrust deerlik gestoorde herenhuis binnen. Er hielp geen protesteren, geen vloeken, geen smeken. Gestuwd door een ijzeren discipline stroomden de Jefkes de gang in, de keuken door, de tuin in. En toen die ruimten vol waren, zwenkten de volgenden in bevallige manoeuvre de trap op en overrompelden de hoger gelegen verdiepingen de slaapkamers, de salons, de vertrekken van het dienstpersoneel. Wie niet verder kon, zette zich op stoelen, tafels, bedranden, op de vloeren of in de vensterbanken. De ramen werden opengeschoven en de dapperen hingen er uit, smoorden pijpjes en overzagen de resultaten van hun heldengedrag: een onafzienbare, steeds aangroeiende menigte publiek, huilend, joelend, juichend, wuivend naar de imperialisten in het overrompelde huis. Die bescheiden glimlachend terug wuifden. Tot ze zich niet meer konden bedwingen en losbarstten in een schaterlach, die het huis op zijn grondvesten deed dreunen. Een satanslach, die met een slag overal was. Van de zolder tot het sousterrain, van de voordeur, tot achter in de tuin, op de trappen, in de gangen, in alle kamers schalde de lach van mateloze vreugde over deze nooit vertoonde militaire prestatie, uitgevoerd door het vaak minachtend aangekeken korps der Jefskes. Trots als pauwen, zelfbewust als legeraanvoerders, hingen ze uit de vensters, rookten, lachten en wuifden, beminnelik als goedmoedige overwinnaars doen, naar de brullend-lachende menigte. Op straat stond 'n officier en schreeuwde onverstaanbare bevelen, waar niemand zich aan stoorde. Hij rukte zich letterlik de haren uit het hoofd, vloekte en smeekte beurtelings, maar de onvermurwbare Jefkes keken hem koud en verachtelik aan: de lafaard, die hen tegen wou werken bij dit schone krijgsbedrijf! En niet eer het huis eivol helden was, eindigde de glorieuze intocht!
En toen was het een klein kunstje, de tevreden Jefkes weer op straat te krijgen..

Vervolg: deel 9 B&B-reeks

Bulletje en Boonestaak

1. Ontmoeting met Jopie Slim en Dikkie Bigmans
2. Ouwe Hein's eerste schipbreuk
3. Ouwe Hein onder de zeerovers
4. Avonturen in New York
5. Naar het Midden-Westen.
6. Ouwe Dick en de bende van Zwarte Jack
7. Ned's avonturen in Alaska
8. Paardendiefstal op de farm
9. Weer aan boord van de Herkules
10. Ouwe Hein onder de ijsberen
11. De onderwerping van de menseneter
12. De vertellingen van de menseneter
13. Hoe Bulletje en Boonestaak de bewoonde wereld terugvinden
14. Alle raadselen opgelost
15. Ouwe Hein's wonderbaarlijke reis door het luchtruim
16. Het Neptunusfeest op de Herkules
17. Ouwe Hein's avonturen onder de Babarijse zeerovers in de Sargassazee
18. Ouwe Hein's wonderbare thuiskomst
19. Van oorlogje spelen en heldendom
20. Bulletje en Boonestaak in Brazilië
21. Met Braziliaanse oceaanvliegers naar Florida
22. Landing op Schiphol
23. Muiterij op de Herkules
24. Ouwe Hein in Eldorado
25. Jacht op het goud van Ouwe Hein
26. Ouwe Hein wordt president van Brazilië
27. Een orkaan teistert de Herkules
28. Reparatie in Californië
29. Scheepshond Nero maakte de stad onveilig
30. Roodkapje, Nero en de Boze Wolf
31. Ouwe Hein in China
32. Kamperen in Californië
33. De eerste reis van Sindbad de Zeeman
34. Ontmoeting met Tom Mix
35. De tweede reis van Sindbad de Zeeman
36. Tom Mix, de Lange Kogelspuwer
37. Ouwe Hein onder de reuzen van Afrika
38. De derde reis van Sindbad de Zeeman
39. De Sioux roken de vredespijp met de Commanchen
40. De vierde reis van Sindbad de Zeeman
41. Tom Mix in Mexico
42. Tom Mix in het Dal der Gelukzaligheid
43. De lange vijfde reis van Sindbad de Zeeman
44. Ouwe Hein als oesterduiker

Uitgeverij Boumaar

9 789073 836822
winkelprijs € 7,95